

Utlåtande 2013:62 RIV (322- 1460/2012)

Nytt skolprogram för Stockholms stad ”Skola i världsklass”

Förslag från utbildningsnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Nytt skolprogram för Stockholms stad ”Skola i världsklass” godkänns med markerade ändringar enligt bilaga 2 till utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

Utbildningsnämnden har fattat beslut om att Stockholms stads nuvarande skolplan ska revideras. Detta med utgångspunkt från kommunfullmäktiges budget för 2013 med inriktning för kommande år samt de nationella mål som styr skolan.

I nuvarande skollag (SFS 2010:800) finns inte längre krav på att det i alla kommuner ska finnas en av kommunfullmäktige antagen skolplan. Med anledning av detta föreslås att begreppet plan, i skolplan, ska ersättas med begreppet program. Detta enligt gällande nomenklatur för stadens styrdokument.

Det nya skolprogrammet visar Stockholms stads ambition och pekar ut de mest centrala utvecklingsområdena för Stockholms skolor. Skolprogrammet gäller stadens skolverksamhet avseende grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, samtliga stadsdelsnämnder, Stockholms Stadshus AB (SISAB), Sveriges elevråd Stockholm, Sveriges elevkårer Stockholm, Lärarnas riksförbund Stockholm, Lärarförbundet Stockholm, Skolledarförbundet Stockholm, Kommunal Stockholm, Föräldraalliansen i Stockholms stad (FiSS), Friskolornas riksförbund, Medlemmar i Stockholms stads branschråd för grundskola som representerar fristående skolor: Internationella Engelska skolan i Sverige AB; Jörgen Stenquist, Academedia AB; Johan Svenonius, Västerholms friskola; Lars Bondeson, Västbergaskolan; Hans Larsson, Magelungen Utveckling AB; Stefan Berg, Kungsholmens friskola; Cecilia Ulvegård, Kunskapsskolan; Anna Frosch Nordin, Metapontum; Safia Bari.

Idrottsförvaltningen har lämnat ett kontorsyttrande.

Följande har ej lämnat remissvar, Skolledarförbundet Stockholm, Kommunal Stockholm, Friskolornas riksförbund, Medlemmar i Stockholms stads branschråd för grundskola som representerar fristående skolor: Internationella Engelska skolan i Sverige AB; Jörgen Stenquist, Academedia AB; Johan Svenonius, Västerholms friskola; Lars Bondeson, Västbergaskolan; Hans Larsson, Magelungen Utveckling AB; Stefan Berg, Kungsholmens friskola; Cecilia Ulvegård, Kunskapsskolan; Anna Frosch Nordin, Metapontum; Safia Bari.

Stadsledningskontoret anser att utbildningsnämndens förslag till skolplan (numera skolprogram) lyfter fram de prioriterade utvecklingsområdena inom Stockholms stads skolor. Stadsledningskontoret anser också att de prioriterade utvecklingsområdena är relevanta.

Arbetsmarknadsnämnden ställer sig i huvudsak bakom innehållet i utbildningsnämndens förslag till skolplan för Stockholms stad.

Idrottsförvaltningen har inga synpunkter på hur skolan ska bedriva det pedagogiska arbetet för att uppfylla mål och uppdrag.

Kulturnämnden ser positivt på att förslaget till ny skolplan för Stockholms stad, Skola i världsklass, beskriver barns och ungas rätt till kultur och eget skapande liksom stadens målsättning om att långsiktigt integrera kulturella och konstnärliga uttryck i skolans arbete vilket också bidrar till att nå skolans kunskapsmål. Även planens beskrivning av läsningens betydelse för barn och unga liksom skolbiblioteket som ett kreativt nav för skolans undervisning och som inspirationskälla för barns och ungas läsning är glädjande.

Socialnämnden anser att förslaget till ny skolplan tar upp de väsentligaste områdena de enskilda skolorna behöver beakta för att kunna utföra sitt uppdrag.

Bromma stadsdelsnämnd anser att förskola och skola har ett gemensamt ansvar för fostran, utveckling och det livslånga lärandet. Det förutsätter en gemensam barn- och kunskapssyn och fungerande rutiner för övergången från förskola till grundskola.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd instämmer i huvudsak med utbildningsförvaltningens förslag till skolplan för Stockholms stad; ”Skola i världsklass”. Större vikt och tydlighet borde dock lagts vid betydelsen av en smidig övergång från förskola till grundskola.

Farsta stadsdelsnämnd bedömer att förskolornas fördjupade pedagogiska uppdrag enligt den reviderade läroplanen för förskolan harmoniserar med den föreslagna nya skolplanen.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd anser att gemensamma riktlinjer för barns och föräldrars rätt till en väl organiserad övergång mellan förskola och skola bör regleras i både Stockholms stads skolplan och förskoleplan.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ser positivt på förslaget till en skolplan för Stockholms stad. Ett förtydligande behövs dock angående barnens övergång från förskolan till skolan.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är i stort positiv till förslaget till skolplan vad gäller övergången till skolan men anser att skrivningar om skolans ansvar att ta emot och använda sig av förskolans överlämning saknas.

Norrmalms stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget om den reviderade skolplanen. Nämnden anser dock att stadens förskoleplan som är under omarbetning tydligt bör länkas samman med skolplanens områden barn- och kunskapssyn samt övergången förskola till grundskola.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd ställer sig bakom förslaget till skolplan för Stockholms stad och instämmer i att de utvecklingsområden som särskilt uppmärksammas i förslaget är centrala för skolornas kvalitet. För att förstärka ett gemensamt ansvar för en väl genomförd övergång är det också av stor vikt att aktuella avsnitt formuleras lika i skolplan och förskoleplan.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att det kan behövas tydligare riktlinjer när det gäller övergången till grundskolan för barn som går på fristående förskolor och/eller de som väljer fristående skolor.

Skärholmens stadsdelsnämnd vill betona vikten av samarbete i samband med övergång från förskolan till skolan. Nämnden menar att det är bra och viktigt att skolplanen betonar vikten av samverkan mellan skola och social-

tjänst som ett medel för att förebygga exempelvis missbruk och kriminalitet bland unga.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att den föreslagna skolplanen ligger i linje med rådande lagstiftning samt med stadens mål och riktlinjer. Nämnden vill lyfta fram att det bör vara lika tydligt i skolplanen som i förskoleplanen att det är ett delat ansvar mellan skolan och förskolan att det blir en bra övergång för barnet från förskolan till skolan.

Södermalms stadsdelsnämnd välkomnar att förskolan och grundskolan får gemensamma rutiner för övergången mellan förskola och förskoleklass och att ansvaret för att följa rutinerna delas mellan utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.

Älvsjö stadsdelsnämnd vill framhålla vikten av att formuleringarna kring uppdraget som gäller arbetet med övergången mellan förskolan och skolan, blir samstämmiga i såväl skolplanen som stadens kommande förskoleplan.

Östermalms stadsdelsnämnd menar att samarbetet förskola-skola hör hemma i både förskoleplan och skolplan.

Stockholms Stadshus AB (SISAB) anser att utbildningsnämnden i ett tidigt skede av planeringen av nya skolor och förskolor måste identifiera behoven både avseende läge och kapacitet.

Sveriges elevkårer Stockholm anser att skolplanen visar på god förståelse för elevorganisering och uppskattar att det skrivs in i skolplanen.

Lärarnas riksförbund framför ett antal synpunkter på förslaget till skolplan i sitt remissvar, bland annat föreslår de att skrivningen om att föräldrar till elever i grund- och gymnasieskolan ska erbjudas ett skriftligt omdöme avseende elevens sociala utveckling ska strykas.

Läraryrket Stockholm anser att det är viktigt att upprätta dokument och målsättningar om vilken skola vi i Stockholm vill ha.

Föräldraalliansen i Stockholms stad (FiSS) önskar att stadens skolplan tydligt redogör för hur skolan skall organiseras, finansieras, utvecklas och utvärderas. FiSS anser också att skolplanen borde kompletteras med ett stycke där man belyser vikten av en samverkan mellan föräldrar och skolan på olika nivåer och även tar upp olika samverkansformer.

Mina synpunkter

Förslaget till nytt skolprogram för Stockholms stad (tidigare benämnt skolplan) utgör en viktig del i arbetet med att skapa en skola i världsklass, där kunskap och arbetsro står i fokus. Skolprogrammet visar Stockholms stads ambit-

ion och pekar ut de mest centrala utvecklingsområdena för Stockholms grund- och gymnasieskolor samt fritidshem.

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap och vårt gemensamma bildningsarv till den uppväxande generationen. Människor växer med kunskaper. Utbildning ger individen möjlighet att öppna nya dörrar och se nya perspektiv. Bildning ger människor makt att forma sina egna liv.

Stockholms skolor ska ge varje elev en god grund för fortsatta studier och yrkesliv. Samverkan med näringslivet, universitet, högskolor, föreningslivet, kulturlivet och andra samhällsaktörer ska stärkas. Entreprenörskap, internationellt utbyte och ett brett utbud av språkstudier ska vara en naturlig del av stadens utbildningsutbud.

Den breda satsningen på matematik, teknik och naturvetenskap fortsätter inom grund- och gymnasieskolan. Spetsklasser i grund- och gymnasieskola ska erbjuda utmaningar för elever med hög fallenhet för studier.

Stockholms skolor ska ha ett tydligt kunskapsfokus med tidiga kunskapskontroller och extra stöd till de elever som behöver det. Alla elever har rätt till det stöd som krävs för att nå kunskapskraven. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som skolan bedömer har svårigheter att nå upp till målen. Skolornas arbete med att formulera mål och åtgärdsprogram för enskilda elever är centralt för detta. Det är rektors ansvar att varje elev får det stöd som krävs. Stockholms stad måste arbeta aktivt för att öka andelen speciallärare.

Skolor med låg måluppfyllelse måste lyfta kunskapsresultaten för att skapa en likvärdig utbildning. Dessa skolor ska under kommande år stå i fokus och utvecklingsarbetet ska ske med utgångspunkt i forskning och i de goda exempel som finns i staden. Arbetet med att höja resultaten på dessa skolor är oerhört viktigt och ska intensifieras.

Ingen annan faktor är dock så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och engagerad lärarkår. Välutbildade, behöriga och engagerade lärare är grunden för en skola där eleverna får goda resultat i en god studiemiljö. En viktig del i detta är att läraryrkets attraktionskraft ska höjas. Det krävs en rad åtgärder för att fler ska välja att utbilda sig till lärare och för att behålla de som redan finns inom stadens skolväsende. Nya karriärvägar skapas för lärare genom karriärtjänster och ökade möjligheter till forskning.

Stockholms skolor ska präglas av trygghet, hänsyn och respekt.

Stockholm växer kraftigt. Fram till år 2020 beräknas omkring 27 000 fler elever än idag gå i stadens grundskolor. Det innebär utmaningar för skolans utbyggnad, organisation samt rekrytering av behöriga lärare. Det kräver att utbildningsnämndens analys av behovet av nya lokaler, lärare och organisation ständigt utgår från en långsiktig planering.

Utbildningsnämnden ansvarar i dag för all skolverksamhet i Stockholm men skolan har åtskilliga beröringspunkter med andra nämnders verksamheter. Övergången mellan förskola och grundskola, samverkan med socialtjänsten och elevers tillgång till kultur bygger på ett väl fungerande samarbete inom stora delar av stadens organisation.

Tillsammans med läroplanen och andra styrdokument för skolan utgör skolprogrammet en god grund för allt detta arbete. Remissvaren visar också att skolprogrammet har ett starkt stöd i såväl stadens organisation som bland lärare och föräldrar.

Det föreliggande förslaget till skolprogram har genomgått en viss revidering efter de synpunkter som inkommit i samband med remitteringen samt utefter nya reformer och riktlinjer från regeringen. Det nya förslaget innebär bland annat tydligare skrivningar kring övergången mellan förskola och grundskola och likaså har vikten av samverkan mellan vårdnadshavare och skolan förtydligats.

Skrivningarna kring att staden ska arbeta aktivt med att höja läraryrkets status har lyfts fram och skolbibliotekens roll har stärkts. Texten kring skolornas arbete mot mobbning och kränkande behandling har utvecklats.

Vidare har ett avsnitt om papperslösa barns rätt till utbildning tillkommit.

Med dessa förändringar, markerade i *bilaga 2*, anser jag att staden får ett ambitiöst och tydligt skolprogram som kommer att utgöra en viktig del i arbetet med att skapa en skola i världsklass.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Nytt skolprogram för Stockholms stad ”Skola i världsklass” med markerade ändringar

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård och Tomas Rudin (båda S) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

- Att i huvudsak bifalla programmet
- Att inarbeta föreslagna ändringar enligt nedan
- Utöver detta anföras

Skolan är på väg åt fel håll i Stockholm stad med kraftigt sjunkande kunskapsresultat. Allt färre uppnår behörighet till gymnasiet. Den positiva utveckling som fanns under åren 2002 till 2006 är nu definitivt bruten. Det är en oroande trend som måste

brytas. Baserat på modern skolforskning är det uppenbart att det behövs insatser för att stärka de elever som har störst behov samt insatser för att stärka såväl lärarrollen som det pedagogiska ledarskapet. I avsaknad av ekonomiska resurser för att kunna göra detta stagnerar skolor. Med det budgetförslag som nu lagts fram av den moderatstyrda majoriteten finns det fina ord – men otillräckliga resurser för att genomföra nödvändiga insatserna. I praktiken är dock utrymmet för nya insatser mycket begränsat. Därmed riskerar den ”stora satsningen” innebära mer av samma politik – som hittills inte lyckats.

För att vända utvecklingen vill vi peka på två centrala områden för åtgärd: lärarnas situation och matematikutbildningen.

Den första och kanske viktigaste insatsen är att låta lärarna åter vara lärare. Lärarnas svåra situation uppmärksammas allt mer där lärarna ägnar allt mer tid åt administration och allt mindre tid åt att faktiskt lära barnen något. Därför har vi lanserat ett ”låt lärare vara lärare”-program för att möjliggöra mer tid för lärande med högre kvalitet. I vårt paket finns förslag så som slopandet av betygslänkande omdömen, införandet av sommarskola och mindre klasser.

Den andra insatsen vi vill göra är att investera i matematik. Ett matematiskt tänkande är en viktig vardagsfärdighet som krävs för att kunna fungera i ett modernt samhälle, men också ett krav inom många yrken och utbildningar. För att kunna förstå dataprogrammering, statistik, kemi, fysik, teknik och mycket annat krävs goda grundläggande matematikkunskaper. Dessa kunskaper ska grund- och gymnasieskolan förse varje elev med. Idag går utvecklingen åt fler håll då allt fler inte klarar målen eller de nationella proven. Här kan förslag så som matematikverkstäder, läxhjälp och kompetensutveckling för lärarna vara centrala i att vända trenden.

Även frågan om det kommunala uppföljningsansvaret tas upp i förvaltningens svar eftersom det inte på något sätt är belyst i skolplanen. Det är en viktig fråga och vi vet att utsikterna att en ung person utan gymnasieutbildning har relativt små förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden.

Detta är också viktigt att koppla ihop med hur jämlik skolan egentligen är. Idag minskar likvärdigheten i utbildningen och skolresultaten varierar kraftigt, beroende på vilken stadsdel du tittar på. I skolplanen skriver man att alla elever har rätt att nå målen och kopplar i första hand ihop det med barn som har funktionshinder. Även om det är viktigt att uppmärksamma barn med funktionshinder måste det ett sådant mål gälla alla elever, även de som inte har funktionshinder.

I det stora hela är skolplanen ett väl skrivet dokument, men ambitionerna måste kopplas ihop med verkligheten satsningar på skolan för att det ska vara meningsfullt. Det krävs helt enkelt mer vilja och mer resurser för att komma till rätta med de problem vi ser i Stockholms skolor.

Reservation anfördes av borgarrådet Daniel Helldén (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. Att delvis tillstyrka förvaltningens förslag.
2. Att i övrigt anföra följande

En av våra största samhällsutmaningar idag är att lyckas tillhandahålla en likvärdig skola. Varje barn, oavsett bakgrund och bostadsområde, ska ges de kunskaper som behövs för att utvecklas som individ och klara sig i samhället och i arbetslivet. Vi tror att alla elever kan klara sina studier, bara de får rätt förutsättningar.

Skolprogrammet visar Stockholms ambition och lyfter fram målbilder och utvecklingsområden för att utveckla skolans verksamhet i syfte att alla elever når målen. Dokumentet sträcker sig över flera år, däribland ett valår, och borde därför ha en bredare förankring. Det finns mycket att säga om förslaget till skolprogram.

För det första saknas resonemang gällande att främja närvaron i skolan, särskilt i gymnasiet. Problemen med för tidiga avhopp i gymnasieskolan är fortsatt en utmaning för staden. Att skärpa upp administrationen kring olovlig frånvaro kan vara en del av arbetet men det är långt ifrån tillräckligt. Staden behöver arbeta mer framåtsyftande för att stärka motivationen bland elever som har låg frånvaro och på så sätt främja alla elevers närvaro i skolan. Den målbild som borde fastslås är en meningsfull, utvecklande och hanterbar skola för alla.

För det andra behöver skolprogrammet fastslå hårdare krav på kvaliteten i undervisningen. Kvalitet handlar om att nå uppställda krav, och kraven på skolan är att alla elever, oavsett vilket stöd de behöver, ska utvecklas så långt det bara är möjligt. Det är inte ständigt högre resultat som vi ska avkräva skolan. Istället ska vi ställa hårdare krav på högre kvalitet i undervisningen. Skillnaden kan upplevas som liten men uppmätta resultat är inte samma sak som faktiskt lärande. Kvalitet i skolan ger självklart resultat. Men resultat är inte nödvändigtvis kvalitet. Den skolan som tar sig tid, också för de elever som har det svårt, kommer att redovisa lägre resultat än om den låter bli. Däremot innebär det högre kvalitet.

För det tredje måste skolprogrammet lyfta fram att skolornas kompetens inom särskilt stöd ska stärkas för att alla elever ska få förutsättningar att nå så långt de bara kan i skolan. Staden ska garantera att samtliga rektorer har den kompetens som krävs för att säkerställa varje elevs rätt till utbildningsstöd. Med tidigt stöd skapas bättre förutsättningar för ett livslångt lärande. Staden behöver fler specialpedagoger och speciallärare, inte färre.

För det fjärde behövs mer modersmålsstöd i skolan. Undervisningen ska ha en global utgångspunkt och relatera till elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kompetenser. Det handlar delvis om handledning och ämnesundervisning på det språk eleven kan bäst men också om att utforma undervisningen utifrån sådant som eleven kan relatera till. Det behövs satsningar på integrerad modersmålsundervisning. Andra

modersmål än svenska ska ses som en tillgång i skolan och som en resurs för den enskilda elevens lärande. Tvåspråkig undervisning bör öka i staden och skolorna ska kunna erbjuda ämnesundervisning i kärnämnen på modersmålet.

För det femte behöver skolprogrammet fastslå att bedömning är en helt central del i skolans arbete med att stimulera lärande och kunskapsutveckling. Staden har tidigare gjort ett väldigt bra utvecklingsarbete inom bedömning på stadens skolor, inom ramen av Pedagog Stockholm. Men de lärdomar som dragits där syns inte i skolprogrammet, vilket vi beklagar.

För det sjätte måste avsnittet i skolprogrammet om elevernas inflytande i skolan utvecklas. Elevinflytande handlar inte bara om att träna eleverna i demokratiska arbetsformer, värderingar och ideal. Att elever får möjlighet att vara med och påverka sin skola är en rättighet och också en viktig komponent i kvalitetsarbetet för att utveckla undervisningen. Skolprogrammet bör vidga begreppet elevinflytande och fastslå att skolorna i större utsträckning ska ta tillvara elevernas kunskaper och perspektiv för att utveckla undervisningen.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Nytt skolprogram för Stockholms stad ”Skola i världsklass” godkänns med markerade ändringar enligt bilaga 2 till utlåtandet.

Stockholm den 15 maj 2013

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Lotta Edholm

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Tomas Rudin och Olle Burell (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Åsa Jernberg och Stefan Nilsson (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Ann-Margarethe Livh (V) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. Förslag till skolprogram för Stockholms stad – ”Skola i världsklass” återremitteras.
2. Ett reviderat skolprogram tas fram med förslag som syftar till en blandad skola.

En likvärdig skola är en blandad skola. En skola där barn med olika bakgrund möts. Där alla barn får samma förutsättningar oavsett bakgrund. En skola där föräldrar är trygga med att deras barn får den kunskap och demokratiska fostran som skolan ska ge. Men idag har vi en segregerad skola som har svårt att klara sitt kompensatoriska uppdrag. Först med en blandad skola kan vi nå den ”tolerans, förståelse för olikhet och respekt för andra” som enligt skolprogrammet ska präglade vardagen i Stockholms skolor. Vänsterpartiet har i rapporten ”Vi bryter segregationen” åskådliggjort hur segregationen dominerar i våra 116 stadsdelar både för behörighet till gymnasieskolan, arbetslöshet och ekonomiskt bistånd. Stadsdelar som låg i toppen 2007 har 2011 höjt sina värden för behörighet till gymnasieskolan samtidigt som stadsdelar i botten har sänkt sina. Skillnaden mellan grundskolors genomsnittliga resultat har nationellt fördubblats de senaste 20 åren från en låg nivå. Skolkrisen är ett faktum.

De ökade skillnaderna har med stor säkerhet förstärkts av skolvalet. Skolverket kallar skolvalet och skolmarknaden ett genuint dilemma (Lägesbedömning 2013).

Krasst uttryckt gynnas vissa elever på andras bekostnad. För samhället är nackdelarna uppenbara. Läget kräver enligt Skolverket ”kraftfulla åtgärder på nationell och kommunal nivå...”. Ett av flera alternativ att minska segregeringen är enligt OECD att se över skolval och bostadspolitik. ”En mer blandad elevsammansättning kan enligt OECD ge ett betydande bidrag till att förbättra resultaten för elever med sämre förutsättningar”. I förslag till skolprogram finns dock bara fördelar med skolval och skolmarknad. Får eleverna god information är allt bra. Skolorna får själva ta ansvar för segregeringen. Om svenska folkets vilja att slippa vinstuttag i välfärden får styra och vinstlöseriet upphör kan vi däremot öka lärarbemanningen. Om alla skolor styrs efter barns bästa och inte vinstsyfte är alla elever oavsett förutsättningar lika välkomna.

Skolprogrammet har enskilt bra förslag men räcker inte mot kunskapssegregationen. En likvärdig skola är en blandad skola. Vi efterlyser planering för mer blandade skolor när staden bygger ut grundskolorna. Den röda tråden mellan förskolan och skolan och hemspråkets betydelse behöver stärkas. Ytterstadsskolorna måste kunna inrätta attraktiva profiler. Det krävs kraftfulla strategier mot den låga gymnasiebehörigheten och avhopp från gymnasieskolan. Komvux och SFI måste med i planen. Unga måste få rätt till komvux om det inte gått bra i ungdomskolan. Lärarkyrket måste uppvärderas och skolor med låga resultat kunna attrahera de bästa pedagogerna. Riktigt bra skolor kan kompensera för klasskillnader. Kommunala skolor ska vara givna förstahandsval för eleverna. Men idag räcker inte ens mer resurser till skolor som dränerats på resursstarka elever, garanterad läx- och studiehjälp till elever som har svårt att nå kunskapsmålen, bemannade skolbibliotek eller fler speciallärare. Det behövs en ny politik som ökar jämlikheten i hela samhället, minskar boendesegregationen och tar bort vinstlöseriet i skolan och dessutom en social investeringspolitik för långsiktiga och förebyggande insatser för att ge alla barn och unga goda uppväxtvillkor.

ÄRENDET

Utbildningsnämnden har fattat beslut om att Stockholms stads nuvarande skolplan ska revideras. Detta med utgångspunkt från kommunfullmäktiges budget för 2013 med inriktning för kommande år samt de nationella mål som styr skolan.

I nuvarande skollag (SFS 2010:800) finns inte längre krav på att det i alla kommuner ska finnas en av kommunfullmäktige antagen skolplan. Med anledning av detta föreslås att begreppet plan, i skolplan, ska ersättas med begreppet program. Detta enligt gällande nomenklatur för stadens styrdokument.

Det nya skolprogrammet visar Stockholms stads ambition och lyfter fram specifika målbilder och utvecklingsområden för att utveckla skolans verksamhet i syfte att alla elever når målen. Varje skola ansvarar själv för hur verksamheten når ökad måluppfyllelse.

Skolprogrammet fokuserar på tre huvudområden som alla bidrar till en skola i världsklass. För att ha en skola i världsklass krävs ett ökat fokus på *Kunskap och lärande*. Det är grundskolans viktigaste uppgift att ge varje elev grundläggande kunskaper för elevens fortsatta studier och arbetsliv. Skolan ska skapa en stimulerande studiemiljö där eleverna uppnår goda studieresultat. Samverkan mellan näringsliv, skola samt universitet och högskola måste fortsätta att utvecklas. För att stödja eleverna och förbättra undervisningens kvalitet ska den kunskapsmässiga utvecklingen regelbundet följas upp och utvärderas.

Vidare ska Stockholms skolor präglas av *Värderingar, trygghet och hälsa*. Principen om alla människors lika värde är grunden för all verksamhet i Stockholm. Skolans arbete ska genomsyras av respekt för den enskilda individen, och förmedla grundläggande humanistiska och demokratiska värderingar till eleverna. Ett bra elevhälsoarbete är en grundläggande del i en välfungerande skola. Stadens riktlinjer för trygghet och studiero i skolan ska, liksom skolans likabehandlingsplan, vara ett levande dokument.

I en målstyrd verksamhet är det de professionella, skolledarna och pedagogerna som ska avgöra hur målen ska nås. Stadens viktigaste uppgift är att skapa nödvändiga förutsättningar för skolorna och utvärdera resultaten. Det förutsätter tydliga krav och mål, vilket innebär att programmet innehåller krav på tydlig *Styrning och ledning*.

Skolprogrammet gäller stadens skolverksamhet avseende grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 september 2012 att lämna ärendet "Förslag till skolplan" utan eget ställningstagande.

Reservation anfördes av Jan Valeskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Per Olsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Edith Ringmar (V), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 juli 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap och vårt gemensamma bildningsarv till den uppväxande generationen. Människor växer med kunskaper. Utbildning ger individen möjlighet att öppna nya dörrar och se nya perspektiv. Bildning ger människor makt att forma sina egna liv. Stockholms skolor ska präglas av hög kvalitet och mångfald. Elever och föräldrar ska ha valfrihet att välja mellan en rad alternativ och inriktningar.

Tolerans, förståelse för olikhet och respekt för andra ska prägla skolans vardag. Skolan ska inte vara värdeneutral, utan tydligt ta ställning för grundläggande humanistiska och demokratiska värderingar. Skolan ska fostra, men inte överta hemmets ansvar.

Stockholms skolor ska erbjuda en utbildning i världsklass. För att lyckas med detta krävs ett tydligt fokus på kunskap.

Stockholm är en stark kunskapsregion med bred tillgång till akademisk kompetens inom alla vetenskapsområden, från grundnivå till spetsforskning. I regionen finns många kunskapsintensiva företag, flera världsledande innovationsmiljöer och ett stort antal internationella forskare.

Globalisering och teknologisk utveckling kräver förändring i förutsättningar för produktion, tjänster, arbete och företagande. Stadens utbildningsväsende ska hålla hög kvalitet och förbereda eleverna för både yrkesarbete och akademiska studier.

Det finns utmaningar som är specifika för stockholmsregionen. Till dessa hör effekterna av en alltmer globaliserad värld, en snabbt växande stad och den segregation som finns i storstäder. Staden växer vilket innebär utmaningar för skolans utbyggnad, organisation samt rekrytering av behöriga lärare. Skolor med låg måluppfyllelse måste lyfta kunskapsresultaten för att skapa en likvärdig utbildning.

De nationella styrdokumenterna är styrande för skolans uppdrag och mål. Skolplanen visar Stockholms ambition och lyfter fram specifika målbilder och utvecklingsområden för att utveckla skolans verksamhet i syfte att alla elever når målen. Varje skola

ansvarar själv för hur verksamheten når ökad måluppfyllelse.

Kunskap och lärande

Skolan ska skapa en stimulerande studiemiljö där eleverna uppnår goda studieresultat. Samverkan mellan näringsliv, skola samt universitet och högskola måste fortsätta att utvecklas. För att stödja eleverna och förbättra undervisningens kvalitet ska den kunskapsmässiga utvecklingen regelbundet följas upp och utvärderas. Resultaten ska på ett tydligt sätt förmedlas till elever och föräldrar. En framgångsfaktor i skolans arbete är en god dialog med vårdnadshavarna.

Skolledares och lärares ledarskap är grunden för en god studiemiljö och pedagogisk utveckling och därmed för hur eleverna uppnår målen. Välutbildade lärare är en förutsättning för att eleverna ska ges bästa tänkbara utbildning.

De första skolåren är av avgörande betydelse och lägger grunden för elevens fortsatta lärande. Baskunskaperna är nödvändiga för elevens förmåga att tillgodogöra sig undervisningen i skolan. Tidiga kunskapsuppföljningar är en förutsättning för att kunna ge alla elever möjlighet att kunna läsa, skriva och räkna när de lämnar årskurs tre.

Alla elever har rätt till betyg som på ett rättvist sätt speglar elevens kunskapsnivå. Stockholm ska kontinuerligt arbeta aktivt med betyg- och bedömningsfrågor i syfte att få en likartad bedömning i alla skolor. Den nya betygsskalan har fler steg vilket syftar till att bedömning av elevernas prestationer är mer rättvis. Tidigare och tydligare betyg ökar också möjligheterna att fånga upp de elever som riskerar att inte nå målen.

De nationella proven utgör inte enbart en kunskapskontroll utan är också en viktig mätare för betygssättning. Samtliga elever i Stockholms skolor deltar i nationella prov. De nationella proven bör rättas av en annan lärare än den som sätter elevens betyg.

Skolan ska arbeta så att eleverna successivt lär sig ta mer eget ansvar för sig själva, sina studier och sina medmänniskor. Studie- och yrkesvägledning fyller en viktig funktion för att eleven ska kunna orientera sig bland alla alternativ under skoltiden.

Fritidshemmets huvuduppgift är att ge god omsorg om yngre grundskoleelever vid sidan av skolundervisningen. Fritidshemmet ska komplettera skolan genom att stimulera elevernas utveckling och lärande, erbjuda en meningsfull fritid och rekreation samt främja allsidiga kontakter och social gemenskap. Fritidshemmen ska även erbjuda hjälp med läxläsning.

De studieförberedande programmen i gymnasieskolan ska ge en utbildning som förbereder studenterna väl inför högre utbildning. Gymnasieskolan bör samverka med högskola och universitet för att till exempel kunna erbjuda universitetskurser redan i gymnasiet. Spetsutbildning ska erbjudas för elever med hög fallenhet för studier inom exempelvis matematik, naturvetenskap och språk.

Yrkesprogrammen ska ge en utbildning som gör att studenterna står väl rustade för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning. Elever ska ha rätt att läsa in behörighet till högskolan även på yrkesutbildningar. Det är viktigt att Stockholm kan erbjuda lärlingsutbildningar till de elever som så önskar.

Introduktionsprogrammen ska utvecklas. De erbjuder såväl preparandkurser inför nationella program samt mer yrkesinriktade utbildningar med fokus på karaktärsäm-

nen. Elever som saknar behörighet till gymnasieskolan ska erbjudas att gå ett tionde år i grundskolan som alternativ inom introduktionsprogrammen.

Lärarna är elevens viktigaste resurs

Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och engagerad lärarkår. Hur lärarna arbetar påverkar resultaten, vilket innebär att styrning, ledning och uppföljning av lärarnas arbete är avgörande för hur väl eleverna ska lyckas. Lärare ska ha möjlighet till professionsutveckling och karriär genom att på olika sätt fördjupa sina kompetenser och förmågor samt tillvarata dem i utveckling av undervisningen och skolverksamheten. Kollegialt lärande, möjlighet till stöd, kompetensutveckling och forskning ger lärarna ökade kunskaper om hur elever lär och vilken undervisning som behövs för ett optimalt lärande.

Karriärutveckling för skickliga lärare ska ge stöd till rektor och kollegor för kontinuerlig utveckling av undervisningen. Lärare ska kunna göra karriär genom att meritera sig som yrkesskicklig lärare eller genom forskarstudier. Det ska finnas särskilda uppdrag som utvecklingslärare, exempelvis lektor.

Läraren är den pedagogiska ledaren i klassrummet och ska aktivt leda undervisningen samt följa upp så att eleverna följer med och förstår.

Stockholm ska arbeta aktivt med att öka läraryrkets attraktionskraft. Stockholms skolor ska endast tillsvidareanställa behöriga lärare.

Stimulans och stöd

De elever som har svårt att nå målen ska uppmärksammas tidigt och erbjudas det stöd som behövs. Tillgängligheten både i undervisningen och i den fysiska miljön för elever med funktionsnedsättning ska vara god i Stockholms skolor. Elever som har behov av särskilt stöd kan bland annat erbjudas stödundervisning, läxhjälp, omprioritering av tid mellan olika ämnen och ett extra år. Sommarskolor och lovskolor kan också vara ett sätt att ytterligare stödja elever för att de ska nå kunskapsmålen.

För att säkra att alla elever ska få det stöd de behöver krävs specialpedagogisk kompetens. Stockholms stad ska endast anställa behöriga speciallärare och specialpedagoger. Skolans elevhälsoteam med tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och speciallärare och specialpedagog ska bidra till och stödja elevernas måluppfyllelse. Utbildning och rekrytering av specialpedagoger behöver öka.

En jämlik skola innebär att alla har rätt att nå målen. Elever med funktionsnedsättning ska ha rätt till stöd och hjälp som är anpassade efter deras särskilda situation. Alla elever har rätt att få det stöd som krävs för att nå så långt som de har förutsättningar att nå. Elevhälsoteam, anpassade hjälpmedel och individuella handlingsplaner har visat sig vara framgångsrika metoder för att möta dessa elever.

Elever som kommer till Sverige i skolåldern behöver många gånger extra stöd för att nå kunskapskraven. Varje enskild elevs behov av särskilda insatser behöver identifieras. Samarbete mellan ordinarie undervisning, stöd genom studiehandledning, modersmålsundervisning och studievägledning är förutsättningar för att förbättra möjligheterna för dessa elever att nå målen.

Varje elev har rätt att mötas av höga förväntningar underbyggt med arbetssätt, metoder och genomtänkt stöd som är anpassat efter elevernas förutsättningar. Genom att

uppmuntra elevens egen lust att lära stimuleras eleverna till fortsatta studier. Elevens motivation är den viktigaste drivkraften för goda prestationer.

Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Stockholms skolor ska uppmuntras att ansöka om spetsutbildning inom olika teoretiska ämnen, för att stimulera elever med hög studiemotivation.

Förskolan och grundskolan (inklusive förskoleklassen och fritidshemmet) har tillsammans med föräldrarna ett gemensamt ansvar för barns fostran, utveckling och det livslånga lärandet. Det förutsätter fungerande rutiner för övergången från förskolan till grundskolan och en gemensam barn- och kunskapssyn.

Föräldrarna ska erbjudas ett överlämnande samtal. Förskolans dokumentation om barnet överlämnas till föräldern. Om barnet har haft extra stöd i förskolan eller kan komma att behöva det i skolan ska övergången vara extra väl förberedd och överlämnande samtal ska alltid genomföras.

Gemensamma riktlinjer för arbetet med barnens övergång till grundskolan är nödvändiga.

I alla stadsdelar finns det skriftliga överenskommelser runt övergången som omfattar även fristående förskolor och skolor.

Grundsärskolan och gymnasiesärskolan är egna skolformer som erbjuds elever med utvecklingsstörning. Utbildningen i grundsärskolan ska vara anpassad efter elevens förmåga och behov av utmaningar. Varje elev har rätt till en utbildning där målet är att kunna klara så höga kunskapskrav som möjligt. Samverkan mellan grundskolan och grundsärskolan är angelägen och en lokalmässig integration mellan dessa skolformer ska eftersträvas.

Elever i gymnasiesärskolan har rätt till en utbildning som ger en god grund för fortsatta studier eller yrkesverksamhet. Inom gymnasiesärskolan erbjuds utbildning inom nationella, specialutformade och individuella program. Eleven väljer själv program efter sina egna intressen och förutsättningar.

Läs-, skriv- och språkutveckling

Läsning och skrivning ska vara en naturlig del i det dagliga skolarbetet i alla ämnen. Läsning stärker såväl språkförståelse som fantasi. Genom att läsa, skriva och samtala skapas en språkutvecklande undervisningsmiljö som stödjer lärandet och måluppfyllelsen inom respektive ämne.

Boken är viktig och skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur. Förutom böcker är skolbiblioteken en resurs med tillgång till olika medier för att stödja lärandet och undervisningen. Stockholms skolor ska ha tillgång till skolbibliotek.

I vårt mångkulturella samhälle fyller svenska språket en central roll som sammanhållande kitt. Särskild uppmärksamhet måste riktas mot elever med annat modersmål. Det bästa bidrag skolan kan ge till integrationsprocessen i samhället är gedigna kunskaper i det svenska språket. Modersmålsundervisningen främjar en aktiv flerspråkighet och skapar ökade förutsättningar för kunskapsinhämtning i övriga ämnen.

Matematik, naturvetenskap och teknik

Undervisningen i matematik och naturvetenskap måste vara av hög kvalitet för att höja kunskapsnivån och elevernas intresse för dessa ämnen, samt ge förutsättningar för fortsatta studier.

Matematik är ett verktyg som används såväl i vardagslivet som inom många av skolans ämnen. I takt med att informationstekniken utvecklas används matematiken i alltmer komplexa situationer. Undervisningen i matematik ska ge eleverna möjlighet att utmana, fördjupa och bredda sin kreativitet och sitt matematikkunnande samt stärka elevernas tilltro till sin förmåga att använda matematik i olika sammanhang.

Goda kunskaper i naturvetenskap och teknik har stor betydelse för samhällsutvecklingen. I nära samarbete med näringslivet utvecklas ämnena med särskilt fokus på det entreprenöriella lärandet. Undervisningen ska syfta till att få fler elever att välja fortsatta studier inom naturvetenskap och teknik och även ge en allmän kunskap för att bland annat bidra till ett hållbart samhälle.

It för ett bättre lärande

It som används på ett genomtänkt sätt gör skillnad i skolan. De moderna digitala verktygen har skapat nya förutsättningar för lärande och administration. It är därför en viktig drivkraft i utvecklingen av undervisningen i dagens och framtidens skola och skapar bra möjligheter för samarbete och kommunikation mellan elever, lärare och föräldrar. Skolan har ett viktigt uppdrag att lära eleverna att använda it som en resurs.

Alla elever har under sin skoltid rätt att använda och utveckla sin digitala kompetens och det ska vara naturligt att använda it i sin kunskapsutveckling inklusive informationssökning, källkritik och gott uppförande på nätet. Det är också angeläget att uppmärksamma de risker it-användningen kan medföra avseende exempelvis fusk och bristande källkritik. It i lärandet ger bättre möjligheter till individualisering för alla, inte minst för elever i behov av särskilt stöd och för de elever som är i behov av större utmaningar.

I Stockholms skolor ska det finnas en infrastruktur som möjliggör trådlös anslutning för olika digitala enheter.

Entreprenörskap

Entreprenörskap och samverkan med det omgivande samhället, näringslivet samt universitet och högskolor främjar elevernas lärande och ansvarstagande. Entreprenörskap i skolan handlar lika mycket om att främja elevernas självförtroende, nyfikenhet, samarbetsförmåga och vilja att ta eget ansvar som att ge kunskaper kring bland annat projektledning och marknadsföring.

Kreativitet och skapande

De skapande ämnena utvecklar elevernas kreativa förmåga och är en viktig komponent för att utveckla eleverna till självständiga individer och bidrar till att kunskapsmålen i högre grad nås. Genom en strukturerad samverkan mellan skolan och kulturen finns en unik möjlighet för Stockholm att säkra barns och ungdomars rätt till kulturell delaktighet och eget skapande.

Målsättningen ska vara att kulturella och konstnärliga uttryck långsiktigt integreras i skolans arbete, vilket också bidrar till att kunskapsmålen i högre grad nås. Det är angeläget att skolan och det professionella kulturlivet möts. Elevernas kunskap om

kulturarvet och inspiration att själva skapa kan därmed stärkas. För att underlätta samarbetet och kontakterna mellan kulturlivet och skolan finns en webbportal.

Värderingar, trygghet och hälsa

Principen om alla människors lika värde är grunden för all verksamhet i Stockholm. Skolans arbete ska genomsyras av respekt för den enskilda individen, och förmedla grundläggande humanistiska och demokratiska värderingar till eleverna. Ett bra elevhälsoarbete är en grundläggande del i en välfungerande skola.

Normer och värden

Det är skolans, och ytterst rektors, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Förutsättningen för detta är att alla elever, föräldrar och personal i skolan tar ett gemensamt ansvar för att skapa en miljö som bygger på respekt, delaktighet och jämlikhet som grund för en trygg och utvecklande studiemiljö för alla.

Nolltolerans ska råda mot mobbning, kränkningar och våld. Stockholms skolor ska ha konkreta handlingsplaner mot mobbning och kränkande behandling, och all skolpersonal ska aktivt bidra till det förebyggande arbetet. Det är viktigt att detta sker i samarbete med elever och föräldrar. Tydliga ordningsregler ska vara väl förankrade hos elever, personal och föräldrar. Skolans arbete för trygghet och studiero ska även ta upp nätmobbning och digitala trakasserier. Sexuella trakasserier kan aldrig accepteras. Polisanmälan ska alltid övervägas vid misstanke om brottslig handling i eller i anknytning till skolan.

Föräldrar till elever i grund- och gymnasieskolan ska erbjudas ett skriftligt omdöme avseende elevens sociala utveckling.

Skolk är oacceptabelt. Ogiltig frånvaro ska följas upp och åtgärdas. Skolk ska alltid rapporteras till föräldrarna och redovisas i anslutning till terminsbetygen, i såväl grundskolan som gymnasiet.

Alla elever i Stockholm ska få tillgång till samma utmaningar och möjligheter oavsett kön. Att motverka stereotypa könsroller är ett viktigt uppdrag. Pojkar och flickor ska ges lika goda utvecklingsmöjligheter.

Stockholms skolor ska arbeta för att upptäcka och förebygga hederskultur. Alla elever har rätt till undervisning i grundskolans alla ämnen, oavsett etnisk eller religiös tillhörighet. Det är oacceptabelt att elever utestängs från viktiga delar av undervisningen på grund av föräldrarnas åsikter.

Respekt och hänsyn ska även visas vår gemensamma miljö och skolorna ska därför arbeta så klimatneutralt som möjligt. Genom att barn och unga lär sig miljömedvetenhet i ord och handling kan vi i framtiden få en bättre miljö.

Elevinflytande ger träning i demokratiska arbetsformer, värderingar och ideal. Elevorganisering ska finnas på varje skola. Skolan ska också arbeta med former för föräldrainflytande och eftersträva ett gott samarbete med föräldrarna. Skolan ska tillvarata åsikter från elevers organisering.

Elevers hälsa

Att stärka både den fysiska och psykiska hälsan är centralt för elevernas välmående

och förmåga att tillgodogöra sig kunskap. Skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete är av stor betydelse. En välfungerande elevhälsa är ett viktigt stöd i detta. Elevhälsan ska också aktivt förebygga och motverka till exempel psykisk ohälsa.

Grunden för välbefinnande under resten av livet läggs under uppväxten. Det är därför avgörande att elevernas psykiska hälsa främjas i skolan. De elever som lider av psykisk ohälsa måste tidigt upptäckas och ges möjlighet till professionell hjälp.

Det är väl belagt i forskning och erfarenhet att barn och unga utvecklas mest gynnsamt om alla vuxna runt barnet och den unge samverkar och drar åt samma håll.

Skolan spelar en viktig roll i det förebyggande arbetet mot ungas missbruk och kriminalitet. Stockholms skolor och respektive stadsdelnämnd skriver därför överenskommelser för ett antal samverkansområden samt tar fram rutiner för hur samverkan generellt ska gå till. Exempel på samverkansområden är brotts- och drogförebyggande arbete och barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Alla skolor har en kontaktperson inom "sin" stadsdelsnämnds socialtjänst.

Skolidrotten och skolmåltiden har stor betydelse för elevernas fysiska hälsa och bidrar till goda förutsättningar för studier och lärande. Att uppmuntra till fysisk aktivitet bland eleverna är en angelägen uppgift för skolan.

Styrning och ledning

I en målstyrd verksamhet är det de professionella, rektor och lärarna, som ska avgöra hur målen ska nås. Stockholms viktigaste uppgift är att skapa nödvändiga förutsättningar för skolorna och att utvärdera resultaten. Det förutsätter tydliga krav och mål.

Ansvar för verksamheten

Kommunfullmäktige i Stockholms stad är huvudman för och har det övergripande ansvaret för Stockholms skolor och fastställer i budgeten förutsättningarna för verksamheten. Kommunfullmäktige ansvarar för att skolan når de nationella målen som staten fastställt. Utbildningsnämnden fattar beslut om resursfördelning till skolorna och ansvarar för uppföljning av resultaten och att skolverksamheten når målen.

Rektor fattar beslut om hur medlen ska användas på den lokala skolan för att organisera verksamheten så att alla elever ges möjlighet att uppnå de nationella målen. Rektors ledarskap är av avgörande betydelse för att hålla en hög kvalitet i skolan. Rektor ska ges möjlighet att ta ett helhetsansvar för verksamheten. Särskilda satsningar ska göras för att stärka rektorerna i deras arbete.

Kvalitetssystem

Huvudmannen och rektor/skolenhet ska, på sina respektive nivåer, systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Det innebär att det måste finnas ett kvalitetssystem med struktur, rutiner, processer och resurser, vilket är en förutsättning för ledning och styrning av verksamheten.

Kvalitetsarbetet ska bygga på de uppgifter som är väsentliga för uppföljning och utveckling utifrån de nationella målen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektor ansvarar för att det systematiska kvalitetsarbetet genomförs.

Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. För huvudmannen utgör den samlade dokumentationen av kvalitetsarbetet ett underlag för bedömning av olika verksamheters skilda förutsättningar och resultat och bildar därmed underlag för prioriteringar och insatser för ökad måluppfyllelse. Betyg, nationella prov och annan bedömning är centrala instrument för att kontrollera om eleverna nått målen, och som underlag för fortsatt planering. Effekter av utvecklingsinsatser i skolan ska tydliggöras och de goda erfarenheterna spridas.

Valfrihet och mångfald

Rätten att välja skola och förekomsten av fristående skolor ökar valfriheten. En mångfald av skolor innebär en ständig utmaning för varje skola att utvecklas och skapar också fler utvecklingsmöjligheter för lärare och skolledare. Likvärdiga villkor ska råda för privata och kommunala alternativ. Det är angeläget att eleven har tillgång till god information vid valet av utbildning och skola. Tjänsten Jämför Service på www.stockholm.se ska utvecklas och hållas uppdaterad med relevant och jämförbar information.

Skolorganisation

Stockholm växer kraftigt och på flera platser är det nödvändigt att bygga ut grundskolorna. Det är viktigt att klara av att ta emot stora årskullar och hitta bra lösningar i de områden där tillväxten är som störst. I detta omställningsarbete ska skolorganisationen över tid anpassas till grundskolans stadier; låg-, mellan- och högstadium. Med en tydligt stadiindelad skola får Stockholms lärare bättre möjlighet att följa elevernas kunskapsutveckling och genomföra en korrekt betygssättning.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, (SISAB), arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, stadsdelsnämnderna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm, Älvsjö och Östermalm, Stockholms Stadshus AB, Sveriges elevråd Stockholm, Sveriges elevkårer Stockholm, Lärarnas riksförbund Stockholm, Lärarförbundet Stockholm, Skolledarförbundet Stockholm, Kommunal Stockholm, Föräldraalliansen i Stockholms stad, Friskolornas riksförbund, Medlemmar i Stockholms stads branschråd för grundskola som representerar fristående skolor: Internationella Engelska skolan i Sverige AB; Jörgen Stenquist, Academedia AB; Johan Svenonius, Västerholms friskola; Lars Bondeson, Västbergaskolan ; Hans Larsson, Magelungen Utveckling AB; Stefan Berg, Kungsholmens friskola; Cecilia Ulvegård, Kunskapsskolan; Anna Frosch Nordin, Metapontum; Safia Bari.

Idrottsförvaltningen har lämnat ett kontorsyttrande.

Följande har ej lämnat remissvar: Sveriges elevråd Stockholm, Skolledarförbundet Stockholm, Kommunal Stockholm, Friskolornas riksförbunds, Medlemmar i Stockholms stads branschråd för grundskola som representerar fristående skolor: Internationella Engelska skolan i Sverige AB; Jörgen Stenquist, Academedia AB; Johan Svenonius, Västerholms friskola; Lars Bondeson, Västbergaskolan ; Hans Larsson, Magelungen Utveckling AB; Stefan Berg, Kungsholmens friskola; Cecilia Ulvegård, Kunskapsskolan; Anna Frosch Nordin, Metapontum; Safia Bari.

Innehållsförteckning

Sid

Stadsledningskontoret	
Arbetsmarknadsnämnden	
Idrottsförvaltningen	
Kulturnämnden	
Socialnämnden	
Bromma stadsdelsnämnd	
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	
Farsta stadsdelsnämnd	
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd	
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	
Kungsholmens stadsdelsnämnd	
Norrmalms stadsdelsnämnd	

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
Skärholmens stadsdelsnämnd
samverkansöverenskommelserna.
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd
Södermalms stadsdelsnämnd
Älvsjö stadsdelsnämnd
Östermalms stadsdelsnämnd
Stockholms stadshus AB (SISAB)
Sveriges elevkårer Stockholm
Lärarnas riksförbund Stockholm
Läraryrket Stockholm

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 januari 2013 har i huvudsak följande lydelse.

I nuvarande skollag 2010:800 finns inte längre krav på att det i alla kommuner ska finnas en av kommunfullmäktige antagen skolplan. Med anledning av detta anser stadsledningskontoret att begreppet plan, i skolplan, ska ersättas med begreppet program. Detta enligt gällande nomenklatur för stadens styrdokument. I stadsledningskontorets synpunkter och förslag nedan kommer därför begreppet skolprogram att användas.

Stadsledningskontoret anser att utbildningsnämndens förslag till skolprogram lyfter fram de prioriterade utvecklingsområdena inom Stockholms stads skolor. Stadsledningskontoret anser också att de prioriterade utvecklingsområdena är relevanta. Generellt måste kunskapsnivån höjas, särskilt inom de skolor som idag har låga resultat. Även inom skolor som uppnår höga resultat är det viktigt att eleverna utmanas för att kunna utvecklas så långt som möjligt.

Stadsledningskontoret instämmer i utbildningsnämndens mening om lärarnas roll och formuleringarna om lärarna är bra och viktiga. Att ha välutbildade och engagerade lärare som följer upp, utvärderar, analyserar och utvecklar sina arbetsmetoder är en förutsättning för att eleverna ska nå höga resultat. Det är i mötet med eleven läraren gör skillnad.

Formuleringarna i förslaget till skolprogram om vikten av att eleverna ska mötas av höga förväntningar är angelägen. Stadsledningskontoret anser att detta kan skärpas ytterligare. Hur eleverna ser på sin egen förmåga, att de har en förståelse för att de kan lära sig och att de kan påverka sin egen utveckling, är avgörande för deras motivation. Klimatet i skolan och i klassrummet måste därför vara tillåtande. Det ska vara naturligt för eleverna att kunna säga att de inte förstår. När motivationen dalar, dalar resultaten.

I detta sammanhang bör även vikten av skolornas arbete med att minska avhoppet från gymnasieskolan lyftas och tydliggöras.

Den kunskapsmässiga utvecklingen ska regelbundet följas upp och utvärderas i syfte att stödja eleverna och förbättra undervisningens kvalitet. Resultaten ska på ett tydligt sätt förmedlas till elever och föräldrar. Stadsledningskontoret anser att det i förslag till skolprogram tydligare ska framgå att resultaten också ska analyseras och användas i utvecklingen av skolans arbetssätt och undervisning. Elevernas resultat är i allra högsta grad en konsekvens av den undervisning som bedrivs på skolan av lärarna. Att följa upp och utvärdera handlar dels om att kontrollera att eleverna nått resultaten, dels att utvärdera hur väl skolan lyckas i sitt uppdrag. Forskning visar även att uppföljning genom prov och betyg måste kompletteras med utvärderingar av elevernas kunskaper kontinuerligt. Lärarna måste ha full kunskap om vilka elever som inte hänger med och när de inte hänger med måste detta fångas upp och åtgärdas omedelbart. När betygen väl sätts är det för sent att täppa igen eventuella kunskapsluckor. Detta kräver att undervisningen bedrivs på ett sätt som gör alla elever aktiva. Det kräver även tydlig feedback med kommentarer. Stadsledningskontoret saknar en tydlig formulering om skolans ansvar för de resultat som uppnås. Skolan ska ta ansvar för de resultat eleverna når genom att analysera resultaten och använda analyserna i utvecklingen av arbetssätt och undervisningen.

Stadsledningskontoret är positivt till vad som sägs om normer och värden. Ingen elev ska utsättas för mobbning och trakasserier. Formuleringen om att all personal aktivt ska bidra till det förebyggande arbetet bör skärpas. Det är skolans uppgift att säkerställa att ingen elev far illa och all personal har ett ansvar att förebygga mobbning och trakasserier.

I förslaget till skolprogram fastställs att alla elever ska ges möjlighet att kunna läsa, skriva och räkna när de lämnar årskurs tre. Stadsledningskontoret bedömer att ambitionsnivån är för låg. Målsättningen borde vara att alla elever kan läsa redan i årskurs ett. I utbildningsnämndens verksamhetsplan för 2013 framgår det; "Forskning visar att det är viktigt att barn lär sig läsa senast under sitt första skolår för att inte redan från början komma efter i andra ämnen." Stadsledningskontoret anser också att formuleringen ska skärpas, skolorna ska säkerställa att alla elever kan läsa, skriva och räkna.

Rektors roll och ansvar som pedagogisk ledare måste tydliggöras. Studier om väl fungerande skolor visar hur viktigt det synliga ledarskapet är och ska rektorn kunna axla rollen som pedagogisk ledare måste rektorn vara ute i undervisningen.

Vikten av systematiskt kvalitetsarbete går inte att betona tillräckligt. Det systematiska kvalitetsarbetet är en naturlig del i verksamheten och en förutsättning för utveckling. Studier från bland annat Skolverket visar att många skolor saknar kunskap om sin egen verksamhets måluppfyllelse och resultat. Därmed saknas underlag för prioritering och beslut om förbättringsåtgärder. Utbildningsnämnden och skolorna måste säkerställa att det systematiska kvalitetsarbetet tillämpas i hela verksamheten.

I förslag till skolprogram bör det tydliggöras vilka verksamheter som berörs.

I utbildningsnämndens ärende är förteckningen över styrdokument inte helt uppdaterad då kommunfullmäktige fattat beslut om Program för kvalitetsutveckling.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 december 2012 att som svar på remissen överlämna och åberopa arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö m.fl. (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Ulla Hamilton m.fl. (M), Gulan Avci (FP) samt Kristian Ljungblad (C), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Anton Andersson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Sara Pettigrew m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 december 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen har tagit del av utbildningsnämndens förslag till ny skolplan för Stockholms stad. Syftet med skolplanen är att den tydligt ska visa hur skolverksamheten i kommunen ska utvecklas och förändras på kort samt lång sikt. Det ska framgå av skolplanen hur de nationella målen för skolan ska uppnås inom kommunens samtliga skolor.

I utbildningsnämndens förslag till ny skolplan ges en övergripande beskrivning av stadens ambitioner för en skola i världsklass. Den kommunala vuxenutbildningen, särskild utbildning för vuxna (Lärvux) och svenska för invandrare (SFI) är sedan 2011 en del av arbetsmarknadsnämndens verksamhetsområde. Dessa utbildningar är skolformer som omfattas av skollagen. I utbildningsnämndens förslag till ny skolplan nämns inte dessa tre skolformer. Skolplanen fokuserar på skolformerna förskola, grundskola och gymnasium inom utbildningsnämndens ansvarsområde som omfattar barn och ungdomar upp till 20 år.

Med bakgrund av detta anser arbetsmarknadsförvaltningen att den nya reviderade skolplanen som utbildningsnämnden framställt ska ses som en skolplan för barn- och ungdomsskolan i sin nuvarande skrivning. En allmän skolplan för hela Stockholms stad bör omfatta samtliga skolformer som ingår i kommunens verksamhet.

Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig i huvudsak bakom innehållet i utbildningsnämndens förslag till skolplan för Stockholms stad. Huvuddelen av skolplanen och de aspekter som berörs är även relevanta för arbetsmarknadsnämndens skolformer.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att studie- och yrkesvägledning är en central funktion som kan lyftas fram ytterligare i skolplanen. Enligt förvaltningen är det viktigt att stockholmarna har en god tillgång till studie- och yrkesvägledning inte bara

under sin skoltid. Vidare har studie- och yrkesvägledarna en viktig roll att informera eleverna om och ge dem en realistisk bild av arbetsmarknaden. Utifrån de erfarenheter förvaltningen har är det många unga stockholmare som saknar bredare kunskap om arbetslivet.

Arbetsmarknadsförvaltningen är positiv till förslaget att stadens skolor ska öka sin samverkan med arbetsgivare och näringslivet. Förvaltningen vill ytterligare betona vikten av detta samt påvisa att det finns goda exempel att hämta från andra kommuner där man arbetat aktivt med arbetsgivare under längre tid. Att ge elever möjligheten att skapa kontakter med arbetsgivare är positivt och kommer öka elevernas kunskaper om arbetslivet vilket gör eleverna bättre rustade för framtiden.

Det kommunala uppföljningsansvaret är ett uppdrag som åligger arbetsmarknadsnämnden och omfattar unga 16-19 åringar som hoppat av skolan. I uppdraget prioriterar arbetsmarknadsnämnden att hjälpa dessa ungdomar tillbaka till skolan. För de ungdomar som inte är redo eller vill återuppta sina studier erbjuder förvaltningen andra aktiviteter och utbildningar inom Jobbtorg Stockholms verksamheter. Arbetsmarknadsförvaltningen samarbetar med utbildningsförvaltningen i detta uppdrag för att tillsammans nå så många av dessa ungdomar som möjligt. I den skolplan som framställts av utbildningsnämnden nämns inte arbetet med elever som hoppar av sin utbildning. Arbetsmarknadsförvaltningen anser att stadens skolplan borde nämna problematiken med avhopp från grund- och gymnasieskolan samt hur staden har för avsikt att motverka detta. Förvaltningen har observerat att den nya skollagen som omfattar grund- och gymnasieskolan har medfört att en del elever inte klarar kunskapskraven för gymnasieskolan vilket i vissa fall leder till avhopp. Arbetsmarknadsförvaltningens erfarenhet är att personer utan fullständiga gymnasiebetyg har en svagare ställning på arbetsmarknaden och löper en risk att hamna i arbetslöshet. Detta bekräftas även av forskning på området.

Idrottsförvaltningen

Idrottsförvaltningens kontorsyttrande daterat den 4 december 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inga synpunkter på hur skolan ska bedriva det pedagogiska arbetet för att uppfylla mål och uppdrag. Förvaltningen anser däremot att det i förslaget saknas beskrivningar på hur exempelvis elever som av olika anledningar (invandring, funktionsnedsättning m.m.) inte når uppsatta mål ska lyckas. Det finns heller inte i förslaget beskrivet stadens egna mål, utöver läroplaner och kursplaner, för olika områden/ämnen.

I förslag till skolplan nämns skolidrotten i ett stycke tillsammans med skolmål-tiden. ”Skolidrotten och skolmål-tiden har stor betydelse för elevernas hälsa och bidrar till goda förutsättningar för studier och lärande. Att uppmuntra till fysisk aktivitet bland eleverna är en angelägen uppgift för skolan”. Förvaltningen instämmer i detta

och anser att skolorna i Stockholms stad kan bli tydligare i sitt budskap angående vikten av fysisk aktivitet. Det finns en stor mängd internationell och nationell forskning som visar på samband mellan fysisk aktivitet och ökad motorisk förmåga, koncentrationsförmåga och därigenom ökad inlärningsförmåga. Detta påvisas bland annat i Ingegerd Ericssons avhandling från Bunkefloprojektet, och i ett flertal rapporter av Matti Bergström, hjärnforskare. Utöver detta är forskningen entydig med att fysisk aktivitet leder till hälsoförbättringar och motverkar och botar en mängd sjukdomar.

Kommunfullmäktiges satsning på idrott och hälsa i Farsta är en lovvärd inriktning då skolan i och med sitt obligatorium har fantastiska möjligheter att bidra till ökad hälsa för alla elever, genom att exempelvis införa rörelse under skoldagen. Idrottsförvaltningen är gärna behjälplig i hur staden kan integrera rörelse och fysisk aktivitet under skoldagen och få Stockholms stads skolor att bli en hälsosam skola i världsklass.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 13 december 2012 att godkänna kulturförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Ann Mari Engel (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Mats Berglund (MP), *bilaga 1*.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen ser positivt på att förslaget till ny skolplan för Stockholms stad, Skola i världsklass, beskriver barns och ungas rätt till kultur och eget skapande liksom stadens målsättning om att långsiktigt integrera kulturella och konstnärliga uttryck i skolans arbete vilket också bidrar till att nå skolans kunskapsmål. Även planens beskrivning av läsningens betydelse för barn och unga liksom skolbiblioteket som ett kreativt nav för skolans undervisning och som inspirationskälla för barns och ungas läsning är glädjande.

Kulturförvaltningen föreslår att Kultur i ögonhöjd – för, med och av barn och unga, strategisk plan för barn- och ungdomskultur i Stockholm 2009–2012, redovisas som ett av styrdokumenterna för de pedagogiska verksamheterna i utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande. På så sätt kan en större tydlighet uppnås vad gäller skolans skyldighet att uppfylla målen i barnkulturplanen.

Därutöver föreslås att stycket om kreativitet och skapande, i bilagan Skola i världsklass, ändras utifrån en korrekt beskrivning av Kulan, dvs. som en mötesplats för förskolan, skolan och det professionella kulturlivet dels i form av en webbplats och

dels som gemensamma möten som syftar till att främja samverkan mellan parterna.

Skolplanen bör även lyfta fram vad gäller tillgång till skolbibliotek att de skolor som av olika skäl inte kan driva ett eget skolbibliotek kan göra överenskommelser med annan skola eller folkbibliotek i enlighet med den av staden antagna biblioteksplanen.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 december 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Roger Mogert m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Inger Stark (V), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 december 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Det är angeläget att skolplanen anger de grundläggande förutsättningarna för att skolan ska kunna fullgöra sin huvuduppgift att förmedla kunskap och vårt gemensamma bildningsarv till barn och ungdomar. Skolplanen ska styra skolornas arbete för att eleverna ska nå målen. Förslaget till ny skolplan tar upp de väsentligaste områdena de enskilda skolorna behöver beakta för att kunna utföra sitt uppdrag. Förvaltningen tillstyrker förslaget till ny skolplan men anser att några områden som är väsentliga att beakta ur socialtjänstens perspektiv borde lyftas fram tydligare i skolplanen.

Förslaget till skolplan saknar generellt tydlighet kring samverkansbegreppet. Det är av stor betydelse för barns och ungdomars utveckling att rektorer och lärare samverkar med andra aktörer, såväl inom socialtjänsten, polisen samt kanske framför allt med föräldrar. Ett sådant samarbete sker inte av sig själv utan kräver att tid avsatts och att tillvägagångssättet ständigt utvärderas och utvecklas. Det är också angeläget att särskilt lyfta fram behovet av stöd till barn och ungdomar som via socialtjänsten är placerade utanför föräldrahemmet. Förvaltningen vill också framhålla att det är viktigt att följa upp skolplanen genom stadens integrerade ledningssystem ILS.

Samverkan mellan skola och socialtjänst

I stadens budget för 2013 anges att forskning visar att möjligheten till en god skolgång är en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn. Det är särskilt viktigt att samverkan mellan skola och socialtjänst uppmärksammas – genom övergripande gemensamma mål för de barn som behöver hjälp och stöd av både socialtjänst och skola. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden

vidta förebyggande insatser för barn och ungdomar för att säkerställa en god skolgång.

Kommunfullmäktige beslutade 21 juni 2010 om riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst för barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Samtidigt beslutades att ge utbildningsnämnden och dåvarande socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att komplettera riktlinjerna med stödmaterial för samverkan och ansvarsfördelning mellan skola och socialtjänst.

Riktlinjerna omfattar samverkansformer, samverkansområden med förslag till samverkansöverenskommelse mellan stadens skolor och stadsdelsnämndernas verksamheter samt stödmaterial.

Syftet är att samverkan ska ske på ett liknande sätt över hela staden så att alla involverade, från barn och föräldrar till enskilda socialsekreterare, biståndshandläggare och lärare ska känna igen sig och veta vart man ska vända sig och få ett bemötande och resultat som är bra och likvärdigt överallt. Enligt riktlinjerna bör stadsdelsförvaltningarna teckna samverkansöverenskommelser med grund- och gymnasieskolor (inklusive särskola) i såväl kommunala som fristående skolor.

Utbildningsnämnden och dåvarande socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden fick även i uppdrag att komplettera riktlinjerna med stödmaterial. Stödmaterialen beslutades i nämnderna i september 2010. Stödmaterialen har mot bakgrund av ny skollag, nya läroplaner, inkomna synpunkter, revisionskontorets granskning och vunnen erfarenhet reviderats i april 2012. De avsnitt som framför allt har kompletterats/förtydligats är avsnitten om när barn/ ungdomar placeras eller får insatser utanför hemmet, om elevers frånvaro, om sekretess och samtycke. Stadsdelsförvaltningarnas respektive skolans uppdrag och ansvar har förtydligats liksom vissa avsnitt som gäller kostnads- och ansvarsfördelning.

Stimulans och stöd

Att tidigt identifiera de elever som av olika skäl kan ha svårt att nå kunskapsmålen är oerhört viktigt utifrån ett drog- och brottspreventivt perspektiv. För att fånga upp dessa elever är det viktigt att inte bara förlita sig på ett ”mer nyanserat” betygssystem. Lärare bör kunna ges möjlighet att identifiera och stötta dessa barn tidigare och på andra sätt än genom ett ändrat betygssystem. Det finns gott om forskning som visar att det är belöning i form av uppmuntran och beröm från lärare som leder till skolframgång.

Förvaltningen håller med om att elevens motivation och lust att lära är de viktigaste drivkrafterna för goda prestationer. En pågående fördjupningsstudie i stockholmsskolematerialen bekräftar också detta genom att elever som upplever att skolarbetet känns meningsfullt begår brott och använder narkotika i mindre omfattning än elever som i lägre grad känner detta.

Skolan ska ha *tillräcklig* tillgång till elevhälsopersonal, specialpedagoger, speciallärare mm. Det räcker inte att skolan har tillgång till dessa resurser. Alla elever som behöver stöd ska kunna få det oavsett grad av problem.

Förvaltningen ser mycket positivt på att staden ska arbeta aktivt med att öka lärarkyrkets status och attraktionskraft. Det borde gynna stadens elever och öka förutsättningarna för att de ska nå kunskapsmålen. En del i arbetet med att öka attraktionskraft-

ten är att lärarna har en god arbetsmiljö, vilken också är en förutsättning för att de ska kunna bedriva sitt yrke professionellt.

Det är också bra att lärarna har möjlighet till professionsutveckling och karriär samt till forskarstudier och kompetensutveckling. De pedagogiska färdigheterna samt lärarnas sociala kompetens är dock minst lika viktig. Inte minst i arbetet med att ”fånga upp” elever som inte följer med i arbetet samt i arbetet med att samarbeta med föräldrarna.

Särskilt stöd till socialt utsatta barn och unga

I betänkandet *Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp* (SOU 2010:15) anges att kriminella grupperingar allt mer framstår som ett allvarligt samhällsproblem och för att effektivt kunna motverka kriminella nätverk måste nyrekrytering till dessa nätverk förhindras. Vidare måste personer som vill hoppa av grupperingar få hjälp och stöd att bryta sin kriminella livsstil. Ett av förslagen som presenterades i betänkandet var *sociala insatsgrupper* som innebär en strukturerad samverkansform på lokal nivå med socialtjänst, polis, skola och andra viktiga aktörer som tillsammans arbetar för att stödja den unge att upphöra med kriminella handlingar.

Ett utvecklingsarbete med att koordinera och stötta det lokala uppbyggnadsarbetet på stadsdelsförvaltningarna av sociala insatsgrupper pågår. Förvaltningen anser att arbetet med sociala insatsgrupper ser lovande ut i de stadsdelsförvaltningar som har påbörjat arbetet med sådana grupper. Det är av största vikt att fortsätta samverkan om ungdomar som riskerar att rekryteras till kriminella nätverk och ge stöd till de som vill bryta sin kriminella livsstil.

Det är angeläget att skolan aktivt samverkar med socialtjänsten om särskilt skolstöd till barn som är placerade i familjehem, jourhem eller hem för vård eller boende. Det är viktigt att även de som är tillfälligt placerade, och som kanske ska återvända till sin ordinarie skola, ges möjlighet att följa undervisningen. Barnen ska ha samma möjlighet som andra att kunna nå målen och fullfölja undervisningen. Det krävs ett väl utvecklat samarbete med de lokala skolorna för att detta ska bli möjligt att åstadkomma.

Särskilt skolstöd till barn i familjehemsvård ska prövas i projektet SkolFam, Skolstöd i familjehemsvård, i Stockholm. SkolFam är ett utvecklingsprojekt som ska drivas under 2013 och 2014 genom att metoden SkolFam tillämpas i ett projekt som drivs av socialförvaltningen. Utbildningsförvaltningen, stadsdelsförvaltningar och berörda skolor ska involveras i projektet. Forskningen visar att familjehemsplacerade barn oftare än andra barn underpresterar i skolan. Målet med projektet är att barn i familjehem ska få konkret stöd till goda skolresultat. Målet är också att sprida metoder och erfarenheter som kan hjälpa andra barn i skolan.

Elever som finns inom socialtjänstens vård och omsorg kan vara i behov av särskilt stöd; stödundervisning, läxhjälp, extra år i skolan, sommarskolor, lovskolor etc. Det är av vikt att ansvaret för detta är konkretiserat i överenskommelser, så att barnen inte ”hamnar mellan stolarna”. Elever som bor t.ex. i skyddat boende med sina mödrar har rätt till stöd och hjälp som är anpassade till deras situation.

Normer och värden

Förvaltningen anser att skrivningen om normer och värden är bra. Speciellt avsnittet om mobbning och skolk samt att all skolpersonal ska jobba förebyggande. I bland annat Stockholmsenkäten finns det bra frågor som kan användas som verktyg i arbetet mot till exempel mobbning och skolk. Den egna skolan kan följa utvecklingen över tid samt jämföra sig med andra skolor.

Uppföljning

Stockholmsenkäten kan i ännu högre utsträckning användas i uppföljning av verksamheten. Det finns några frågor som skulle kunna användas som nyckeltal och/eller indikatorer tillsammans med de brukarundersökningar som också genomförs i stadens skolor.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 december 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Cecilia Obermüller m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Lillemor Samuelsson (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Helen Törnqvist (C), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens svar fokuserar främst på de delar som berör förskolan då detta är stadsdelsnämndens ansvarsområde. Förskola och skola har ett gemensamt ansvar för fostran, utveckling och det livslånga lärandet. Det förutsätter en gemensam barn- och kunskapssyn och fungerande rutiner för övergången från förskola till grundskola.

Stadsdelens förskolor erbjuder alltid föräldrar ett avslutningssamtal och för barn i behov av särskilt stöd finns väl utarbetade rutiner för övergången mellan förskola och skola.

Skolan har till uppgift att ta tillvara den kunskap som förs över från förskolan. För att långsiktigt stödja barns utveckling och lärande krävs ett deltagande från båda parter, förskola och skola. Gemensamma riktlinjer för övergången mellan förskola och skola är en förutsättning för att nå ökad likvärdighet för barn och föräldrar. Det är förvaltningens åsikt att gemensamma riktlinjer för barns och föräldrars rätt till en väl organiserad övergång mellan förskola och skola regleras i både Stockholms stads skolplan och förskoleplan.

I skolplan och förskoleplan 2008 framhålls att skolplanen tillsammans med förskoleplanen utgör en helhet för utbildningssystemet i Stockholms stad.

Vidare står att förskoleklassens uppgift är bland annat att förbereda eleverna inför de första åren i grundskolan och att förskoleklassen ska vara en bro som underlättar övergången mellan förskola och grundskola. I det reviderade förslaget till skolplan finns inte ovan nämnda formulering. Uppfattningen att förskola och skola bildar en helhet för utbildningssystemet är en förutsättning för att nå en god samverkan. Förvaltningen föreslår därför att motsvarande innehåll formuleras i det reviderade förslaget till skolplan.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 december 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Rosa Lundmark m.fl. (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Åsa Öckerman m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i huvudsak med Utbildningsförvaltningens förslag till skolplan för Stockholms stad; ”Skola i världsklass”.

Större vikt och tydlighet borde dock lagts vid betydelsen av en smidig övergång från förskola till grundskola. De kompletteringar och förtydliganden som föreslås inför kommande förskoleplan i Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande, borde även finnas med i skolplanen. Ansvar för en bra övergång förskola/grundskola är delat varför riktlinjerna bör överensstämma i de båda planerna. Förskoleklassen och fritidshemmet nämns endast inom parentes som delar av skolan. Förvaltningen saknar en mer utvecklad beskrivning av förskoleklassens pedagogiska innehåll och betydelse som en länk mellan förskola och skola. Fritidshemmets pedagogiska roll i barnens skoldag saknas också.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 december 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Laura Roselli (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Jilmstad m.fl. (M) och Vladan Bošković (FP). I detta instämde Mariana Moreira Duarte m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Mariana Moreira Duarte m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Gunnar Sandell m.fl. (S) anmälde att partiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 oktober 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad förskolor har under 2012 anpassat sina styrdokument efter den reviderade läroplanen för förskolan. Läroplanens mål tillämpas i det pedagogiska arbetet. Förändringarna i läroplanen syftar till att förstärka förskolans pedagogiska uppdrag och leda till ambitionshöjningar i verksamheten.

Läroplanen för förskolan lägger vikt vid följande.

- Barns utveckling och lärande stimuleras och barnen erbjuds en trygg omsorg
- Förskolan har en helhetssyn på barnet.
- Omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.
- Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som krävs.
- Det råder en blandning av pedagog- och barninitierade aktiviteter.
- Barnens utveckling och lärande dokumenteras, följs upp och analyseras kontinuerligt och systematiskt så att det går att utvärdera om förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära enligt målen.

Tre kunskapsområden lyfts särskilt fram:

- språkutveckling
- matematik
- naturkunskap

I förskolan läggs grunden för barnens fortsatta kunskapsinhämtande och socialisering i skolan. Förvaltningens bedömning är att förskolornas fördjupade pedagogiska uppdrag enligt den reviderade läroplanen för förskolan harmoniserar med den föreslagna nya skolplanen. Planen är välskriven och tydlig och omfattar alla grupper av elever med olika behov. Den betonar hur viktigt det är att övergången från förskola till skola är väl föreberedd.

Första planerar att från nästa år inkludera förskoleverksamheten i den samverkansgrupp som finns för socialtjänst, skola, polis och fritid (SSPF). Syftet är att även förskolan ska kunna medverka i informationsutbyte och planering av förebyggande insatser för barn och ungdomar. Parterna har under året tagit fram gemensamma riktlinjer för samverkan som redan omfattar förskolan.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 december 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Eva Fagerhem m.fl. (S) och Carita Stenbacka Tenezakis (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Johan Faxér m.fl. (MP) som instämde i Socialdemokraternas och Vänsterpartiets särskilda uttalande med undantag för sista meningen,
bilaga 1.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens svar på rapporten begränsar sig till att kommentera förslaget vad gäller det som berör förskolan som är vårt ansvarsområde.

Förskolan och skolan har det gemensamma uppdraget att arbeta för det livslånga lärandet. Förskolan ska lägga grunden och skolan ta vid. I förskoleplanen för Stockholmstad står att läsa följande: "Förskolan och grundskolan (inklusive förskoleklassen) har ett gemensamt ansvar för det livslånga lärandet, för barns fostran, utveckling och lärande. Detta är en förutsättning för att en helhetssyn och gemensam barn- och kunskapssyn utvecklas. Överlämnandeprocessen är en gemensam angelägenhet för förskolan och grundskolan för att kunna uppnå pedagogisk kontinuitet."

I förslaget till skolplan står inget om skolans roll vid övergång utan det hänvisas till kommande förskoleplan; "Angående barnens övergång från förskola till grundskola kan det finnas anledning till komplettering och förtydligande i kommande förskoleplan."

Det är förvaltningens åsikt att gemensamma riktlinjer för barns och föräldrars rätt till en väl organiserad övergång mellan förskola och skola bör regleras i både Stockholms stads skolplan och förskoleplan.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 december 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Lars Jakobsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Leif Larsson (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Bengt Roxne m.fl. (S), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på förslaget till en skolplan för Stockholms stad. Skolplanen lyfter fram Stockholms ambition och specifika utvecklingsområden medan varje skola själv ansvarar för hur de ska arbeta för att nå en ökad måluppfyllelse.

Ett förtydligande behövs angående barnens övergång från förskolan till skolan. Samverkan bör omfatta både det enskilda barnets övergång och verksamhetens innehåll. Det är därför viktigt att få fram fungerande rutiner som bygger på en gemensam barn- och kunskapssyn. För barn i behov av särskilt stöd är det särskilt angeläget med en fungerande övergång. En fungerande samverkan är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Det är därför viktigt att samarbetet utvecklas så att fristående skolor och förskolor involveras fullt ut.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner och översänder tjänsteutlåtandet som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 december 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Reijo Kittilä (V), *bilaga 1*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

De nationella styrdokumenterna är styrande för skolans uppdrag och mål. Skolplanen visar Stockholms ambition och lyfter fram specifika målbilder och utvecklingsområ-

den för att utveckla skolans verksamhet i syfte att alla elever når målen.

Övergången förskola-skola är ett prioriterat utvecklingsområde inom Kungsholmens förskolor. I den senaste brukarundersökningen var 63 % av vårdnadshavarna inom stadsdelsområdet nöjda med övergången förskola-skola jämfört med stadens medeltal på 69 %.

Förskolorna och skolorna arbetar utifrån en gemensam lokal plan, Plan för samverkan förskola – skola, där övergångens innehåll är strukturerat med uttalad ansvarig för respektive moment. Trots det finns stora skillnader mellan olika förskoleområden och olika skolor. I den lokala planen finns följande moment: ”Lära känna–samtal där barn och vårdnadshavare presenterar den pedagogiska dokumentationen från förskolan.” Förskolan arbetar kontinuerligt med pedagogisk dokumentation för att synliggöra barnens lärande som sedan delges vårdnadshavaren. För närvarande pågår ett arbete vid Utbildningsförvaltningen i syfte att ta fram en gemensam central övergångsplan.

Förvaltningen är i stort positiv till förslaget till skolplan vad gäller övergången till skolan men anser att skrivningar om skolans ansvar att ta emot och använda sig av förskolans överlämning saknas. När skolan använder sig av den överlämnade dokumentationen ökar förutsättningarna för att ge barnet en bra skolstart.

Förvaltningen anser också att det är viktigt att övergången förskola - skola behandlas med samma betydelse i både förskoleplan och skolplan.

Socialtjänsten och preventionsenhetens samarbete med skolan är viktigt. Det är positivt att skolplanen betonar det samverkansarbete mellan stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden som pågår.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 december 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Anita Lindskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Shadi Larsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Stephan Andrén (C), *bilaga 1*.

Ledamot Hans Enroth (V) ansåg att stadsdelsnämnden skulle ha beslutat att överlämna förvaltningens förslag till remissvar utan eget ställningstagande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig positiv till förslaget om den reviderade skolplanen. Förvaltningen anser dock att stadens förskoleplan som är under omarbetning tydligt bör länkas samman med skolplanens områden barn- och kunskapssyn samt övergången förskola till grundskola.

Inom området övergången förskola till grundskola bör ett förtydligande göras kring övergången för deltagande i förskoleklassverksamhet för skolgången i grundsärskola. Detta för att tydliggöra de olika ansvarsområdena.

Förvaltningen ställer sig positiva till att det ska finnas rutiner och gemensamma riktlinjer för övergång förskola till grundskola. Framförallt att det ska finnas en gemensam barn – och kunskapssyn. Under år 2012 har ett utvecklingsarbete pågått i stadsdelen som ligger i linje med Stockholms stads skolplan med överlämnande material och rutiner. Utvecklingsarbetet har framförallt fokuserats på att ta fram ett gemensamt årshjul för övergången och en gemensam mall för den pedagogiska dokumentationen som ska följa barnen. Under de senaste åren har de kommunala förskolorna och skolorna tillsammans ordnat pedagogiska caféer för förskollärarna och lärarna för att mötas kring barn och kunskapssyn och få en förståelse för varandras verksamheter. Skolplanen bör lyfta fram vikten av gemensam kompetensutveckling för förskolan och grundskolans lärare.

Under området elevers hälsa lyfts samverkan mellan skolor och stadsdelnämnden fram vilket förvaltningen är positiv till. Sedan år 2007 har de kommunala förskolornas, skolornas och socialtjänstens chefer och rektorer träffats kring en gemensam samverkansöverenskommelse som reviderats varje år.

Förvaltningen håller om att grunden för välbefinnande för barnen läggs under uppväxten, vilket innebär till att psykisk ohälsa måste upptäckas i ett tidigt skede. Ett förtydligande bör göras kring vilka som ska ge eleven möjlighet till professionell hjälp vid psykisk ohälsa så att en tydlighet finns mellan de olika parterna som samverkar.

Det är av viktigt att information finns var skolan ska vända sig vid oro för ett barn. Många stadsdelsnämnder har idag en mottagningsgrupp som tar emot inkomna samtal. När det gäller att alla skolor ska ha en kontaktperson på sin stadsdelsnämnds socialtjänst kan det bli sårbart om funktionen knyts till en person.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 december 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Mia Päärni m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Jakob Dencker m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Anki Erdmann (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Bo Sundin m.fl. (M) och Burhan Yildiz (FP), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom förslaget till skolplan för Stockholms stad och instämmer i att de utvecklingsområden som särskilt uppmärksammas i förslaget är centrala för skolornas kvalitet.

Av förslaget framgår att föräldrar ska erbjudas ett överlämnande samtal i samband med övergång till förskoleklass. Ansvar för samtalets genomförande och vilka som deltar bör förtydligas i skolplanen. För att förstärka ett gemensamt ansvar för en väl genomförd övergång är det också av stor vikt att aktuella avsnitt formuleras lika i skolplan och förskoleplan.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 december 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Endast en liten del av skolplanen berör stadsdelsnämndens ansvarsområde. Förvaltningen har valt att endast lämna synpunkter på det avsnittet.

Förvaltningen har inget att erinra mot skrivningarna som berör förskolverksamheten. Förvaltningen vill poängtera att det är av största vikt att föräldrarna erbjuds och uppmuntras till att närvara vid överlämnande samtal vid övergången till grundskolan samt att dokumentationen om barnet överlämnas till föräldern. Förvaltningen anser vidare att det kan behövas tydligare riktlinjer när det gäller övergången till grundskolan för barn som går på fristående förskolor och/eller de som väljer fristående skolor.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 december 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen, samt att därutöver anföra

I förslaget till skolplan betonas vikten av samverkan mellan skola och socialtjänst som ett medel för att förebygga exempelvis missbruk och kriminalitet bland unga. Stockholms skolor och respektive stadsdelsnämnd tar därför fram gemensamma överenskommelser för ett antal samverkansområden liksom rutiner för hur samverkan ska gå till. Det är mycket bra och viktigt. Vi vill särskilt nämna Brottsförebyggande Rådet i Skärholmen som en mycket betydelsefull arena för samverkan när det gäller just det brottsförebyggande arbetet. För att kunna uppnå goda resultat så krävs att bägge parter bakom en samverkansöverenskommelse ser sitt ansvar och deltar i arbetet med stort engagemang. Vi anser att det krävs förbättringar i det praktiska samverkansarbetet och att det bör speglas i kommande revideringar av samverkansöverenskommelserna.

Reservation anfördes av Rudy Espinoza (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Rebwar Hassan, m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

En stor del av förslaget till skolplanen berör inte stadsdelsnämndens ansvarsområde, utan behandlar skolan och dess ansvarsområde. Det som skolplanen berör inom stadsdelsnämndens ansvarsområde är övergången mellan förskola och skola.

Förvaltningen vill betona vikten av samarbete i samband med övergång från förskolan till skolan. Det bör understrykas att det är ett ansvar som faller på både skolan och förskolan. I Skärholmen finns väl fungerande rutiner för övergången tack vare att båda parter har tagit sitt ansvar i processen. Det i sin tur leder till en välordnad övergång för barn som ska börja i förskoleklass.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 december 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Rune Olofsson (S) gemensamt för S + V, *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Awad Hersi (MP), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnden anser att den föreslagna skolplanen ligger i linje med rådande lagstiftning samt med stadens mål och riktlinjer. Nämnden instämmer med att det behövs ett tydligt fokus på kunskap för nå fram till målet om en skola i världsklass. Det är också som det står i skolplanen viktigt att skolan har en bra dialog med vårdnadshavarna om respektive barns kunskapsutveckling och behov.

Stadsdelsnämnden vill lyfta fram att det bör vara lika tydligt i skolplanen som i förskoleplanen att det är ett delat ansvar mellan skolan och förskolan att det blir en bra övergång för barnet från förskolan till skolan. En bra övergång borgar för en pedagogisk kontinuitet för det enskilda barnet från förskolan till skolan. Det är också mycket viktigt att det finns verktyg för att ha en bra dialoger med vårdnadshavare oavsett vilka förutsättningar vårdnadshavaren har för att ta till sig information.

Stadsdelsnämnden håller med om att en bra samverkan mellan vuxna är grundläggande för att skapa bra förutsättningar för barn och unga. I Spånga-Tensta har vi idag en samverkansmodell kallad **SamTidigtFörst** där flera olika aktörer ingår - så som skola polis, socialtjänst och föreningsliv.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 december 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Reservation anfördes av Gunnar Ågren (V), *bilaga 1*.

Erik Malm m.fl. (MP) lämnar remissen utan eget ställningstagande.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

I utbildningsförvaltningens föreslagna skolplan är det främst avsnittet om övergången mellan förskola och skola som berör förvaltningen.

Förvaltningen välkomnar att förskolan och grundskolan får gemensamma rutiner

för övergången mellan förskola och förskoleklass och att ansvaret för att följa rutiner-
na delas mellan utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.

Förvaltningen anser att frågan är så viktig och arbetar redan med rutiner för över-
gången och har årsmål i form av indikatorer.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 december
2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar
på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Evy Kjellberg (C), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Emelie Roxby Schüsseleder (V) och Majvi An-
dersson m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Viktor Morawski (MP), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 november 2012
har i huvudsak följande lydelse.

I utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande påpekas att det kan finnas anledning till
kompletteringar och förtydliganden i kommande förskoleplan angående barnens över-
gång från förskolan till grundskolan.

I skolplanens kapitel *Kunskap och lärande* under rubriken Stimulans och stöd står
följande;

”Förskolan och grundskolan (inklusive förskoleklassen och fritidshemmet) har till-
sammans med föräldrarna ett gemensamt ansvar för barns fostran, utveckling och det
livslånga lärandet. Det förutsätter fungerande rutiner för övergången från förskolan till
grundskolan och en gemensam barn- och kunskapssyn.

Föräldrarna ska erbjudas ett överlämnande samtal. Förskolans dokumentation om
barnet överlämnas till föräldern. Om barnet har haft extra stöd i förskolan eller kan
komma att behöva det i skolan ska övergången vara extra väl förberedd och överläm-
nande samtal ska alltid genomföras.

Gemensamma riktlinjer för arbetet med barnens övergång till grundskolan är nöd-
vändiga. I alla stadsdelar finns det skriftliga överenskommelser runt övergången som
omfattar även fristående förskolor och skolor.”

Stadsdelsförvaltningen vill framhålla vikten av att formuleringarna kring uppdraget
som gäller arbetet med övergången mellan förskolan och skolan, blir samstämmiga i
såväl skolplanen som stadens kommande förskoleplan.

Förvaltningen ställer sig i övrigt positiv till förslaget till ny skolplan för Stockholm

– *Skola i världsklass* och föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 november 2012 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 november 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förskolans roll

Nästan alla barn går i förskola, inte sällan i fem år innan de börjar grundskolan. Förskolan har högt anseende hos allmänheten (får alltid topplacering i Svenskt Kvalitetsindex medan övriga skolväsendet hamnar någonstans i mitten). Samarbetet förskola-grundskola är ett utvecklings- och förbättringsområde som behandlas kortfattat i förslaget till skolplan:

”Angående barnens övergång från förskolan till grundskolan kan det finnas anledning till kompletteringar och förtydliganden i kommande förskoleplan.”

Förvaltningen menar att samarbetet förskola-skola hör hemma i *både* förskoleplan och skolplan. Talesättet ”det behövs två för att dansa tango” gäller i högsta grad detta samarbete. Det understryks av olika formuleringar i KF:s budget för 2013 t ex: ”Samarbetet mellan förskola och skola ska omfatta både det enskilda barnets övergång och verksamheternas innehåll” och vidare att ”övergången från förskola till skola ska innefatta dokumentation av vad förskolan har arbetat med, barnets behov och lärande” samt att ”skolan har en viktig uppgift att ta tillvara den kunskap som förs över”.

Inledningen av förslaget till skolplan saknar egentligen referens till skollagens inledande definition av undervisning:

”undervisning: sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller *förskollärare* syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden” (vår kursivering)

Detta är en tydlig formulering i skollagen som betonar barnets och elevens aktiva handling i inhämtande av kunskaper och värden. Formuleringen återknyter till den syn på kunskapsinhämtning och undervisning som sedan länge funnits i läroplanerna. Den kan inte förknippas endast med en viss form av undervisningsmetod, t ex förmedling av faktakunskaper utan är bredare och utgår från människors aktivitet och strävan att lära sig.

Skollagen refererar till att eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklig-

het, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ. Därmed underförstått och givet att det krävs av skolan tydligt fokus på kunskap för att lyckas. Detta förstärks av den moderna synen på lärande som en process där samspelet mellan elev-elev och elev-lärare är avgörande. Att söka kunskap och kritiskt granska och att samspela med andra handlar om att växa och utveckla en mångfald av färdigheter.

Det innebär vidare varierande arbetssätt som kan ha inslag av både förmedlande och undersökande undervisningsmetodik. Definitionen av undervisning är dessutom relevant för alla skolformer i synnerhet förskolan som utgör det första steget i utbildningssystemet.

Det är följaktligen av särskild betydelse att referera till skollagens definition av undervisning inte minst då skolformerna ska samverka vid övergången förskola-skola.

Det refereras i förslaget att förskolan och grundskolan har tillsammans med föräldrarna ett gemensamt ansvar för barns fostran, utveckling och det livslånga lärandet. Vidare sägs att detta förutsätter fungerande rutiner för övergången och en gemensam barn- och kunskapssyn.

I förslaget står endast att ”Förskolans dokumentation om barnet överlämnas till föräldern”. Förvaltningen ser här ett behov av förtydligande och kompletterande formuleringar som knyter an till andra styrdokument för utbildningsväsendet.

Samverkan mellan förskola och skola handlar om ett möte mellan två olika traditioner och kulturer. Förvaltningen delar förslagets uppfattning om en gemensam syn på barnet, på kunskap och på lärande. Alla intentioner och riktlinjer kring samverkan och samarbete ska verka för kontinuitet och samsyn i det livslånga lärandet. Målsättningen måste vara att på sikt leda till att en sammanhållen och gemensam syn på barn/elever/ungdomar, kunskaper och lärande präglar lärarens praktik med start i förskolan.

Den korta anvisningen i förslaget till skolplan om att dokumentationen om barnet överlämnas till föräldern möter inte upp ambitionen i texten för övrigt gällande denna fråga.

Det är angeläget att förslaget kompletteras på denna punkt om den verkliga ambitionen är en gemensam syn på uppdragets intentioner och en gemensam syn på barnet, på kunskap och på lärande som i själva verket tillämpas i praktiken och inte enbart är synlig i texter.

Samarbete med socialtjänsten

Förvaltningen vill också understryka vikten av organiserat och engagerat samarbete mellan skolan och socialtjänsten, inte endast när det uppstår allvarliga problem i form av skolk och annat, utan även i förebyggande syfte.

Varje skola bör ha ett levande samarbete med fältassistenter, socialsekreterare och närpolis och bör aktivt stödja föräldravandrare. Det är viktigt att även skolorna engagerar sig i och känner ansvar för projekt som FUSSION (Frisk Ung Smart Snygg Och

Nykter) där man träffar högstadielklasser och deras föräldrar, ÖPP (Örebro Preventionsprogram) där föräldrar kommer överens om gemensamma förhållningsregler gentemot sina tonåringar, DISA för stöd till tonårsflickor, KOMET och ABC för stöd i föräldrarollen.

Skolutbyggnad

Stadens befintliga skollokaler ser ut som de gör men när det gäller nya skolor har man möjlighet att utforma dem på ett sätt som är mer effektivt ur pedagogisk och lokalmässig synvinkel.

•Idag bör en ny grundskola aldrig planeras utan att man också tänker in förskola i lokalerna. Lokalerna bör utformas så att de kan ställas om mellan förskola och grundskola efter befolkningsförändringarna och därmed ge en effektivare lokalanvändning. ”På köpet” får man pedagogiska fördelar genom att samarbetet förskola-skola underlättas.

•Många skollokaler står i stor utsträckning oanvända kvällar och helger. Nya skolor bör därför planeras så att de lättare kan användas under icke skoltid för t ex kulturskola, ungdomscafé, föreningsverksamhet etc. Ett skolbibliotek kan under icke skoltid fungera som en biblioteksfilial för allmänheten, skolhälsovårdslokaler kan under icke skoltid användas för MVC/BVC osv osv. Det här fordrar att man tänker till innan man planerar en ny skola så att den lokalmässigt får en lämplig utformning när det gäller entréer, läsmöjligheter, avgränsningar av lokaler osv.

Stockholms Stadshus AB (SISAB)

Stockholms Stadshus AB:s (SISAB) yttrande daterat den 14 december 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernens roll i sammanhanget är att ansvara för den nödvändiga infrastrukturen för att bedriva pedagogiska verksamheter. Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, äger och förvaltar merparten av Stockholms förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Målsättningen är att erbjuda sunda, trevliga och ändamålsenliga utbildningsmiljöer för pedagogiska verksamheter.

Det växande Stockholm kommer att medföra ett utökat behov av pedagogiska lokaler, i både befintliga och nyexploaterade bostadsområden. I planeringen av nya skolor och förskolor måste utbildningsnämnden identifiera behoven både avseende läge och kapacitet i ett tidigt skede. Planeringen bör ske i nära samarbete med SISAB för att även kontinuerligt pröva möjligheten att utveckla befintligt bestånd för ökad kapacitet.

En god framförhållning vid planering för nya skolor ger förutsättningar för SISAB att ta initiativ till att delta i de tidiga skedena vid planering av nya exploateringsområden. Därmed ges bättre möjligheter att få markanvisningar i lämpliga lägen för skolverksamhet. Tidig planering och beslut om etablering av skolor ger också SISAB bättre förutsättningar att bygga kostnadseffektivt. En långsiktig planering av projekt-

portföljen hos SISAB kan ge möjligheter till jämn produktionsnivå över tiden, vilket ger bra förutsättningar för att hålla en ändamålsenlig organisation och kostnadseffektiva entreprenadupphandlingar.

Koncernledningen delar SISAB:s uppfattning att nya och totalrenoverade skollokaler bör ge förutsättningar för att erbjuda en så flexibel användning som möjligt. En skolbyggnad är en långsiktig investering och bör byggas för att kunna nyttjas av så breda elevgrupper som möjligt, med nyttjande av olika stadier och förskola. Då är det viktigt att få med även förskoleplaneringen i sammanhanget.

Sveriges elevkårer Stockholm

Sveriges elevkårer Stockholms remissvar i har i huvudsak följande lydelse.

Sveriges Elevkårer arbetar med elevers organisering. Vi har idag över 300 medlemsorganisationer som tillsammans organiserar 60 000 elever på sina gymnasieskolor för en mer givande skoltid. Våra elevkårer har det inte alltid så lätt. Ett av deras största problem är att många inom skolvärlden har en felaktig bild av vad elevorganisering är till för och på vilket sätt "skolan" ska interagera med elevkåren.

Vi anser att Stockholms stad i den här skolplanen visar på god förståelse för elevorganisering och vi uppskattar att det skrivs in i skolplanen. Vi hoppas att staden kommer jobba vidare med att förbättra förutsättningarna för elevkårer genom att till exempel garantera alla elevkårer ett passande kårrum i skolans lokaler.

Vidare finns det en strävan mot mer självständiga och ansvarstagande elever i den här skolplanen. Det återkommer både under rubriken "Kunskap och lärande" och under "Entreprenörskap" och "Kreativitet och skapande". Vi anser att det bästa sättet för eleverna att lära sig ansvar och självständighet är genom att vara aktiva i elevkåren. Att arrangera skolkamper, sälja studentmössor och skolkläder, försöka påverka skolledning och driva en intresseförening, kräver verkligt ansvar och en stor dos kreativitet. Den ansvarskänslan och den kreativiteten kommer också spilla över i det vanliga skolarbetet om elevkårsarbetet får förutsättningar att växa.

Särskilt om inflytande för elever

I skolplanen står det att "Elevinflytande ger träning i demokratiska arbetsformer, värderingar och ideal." Detta är en syn på inflytande för elever som vi inte delar fullt ut. Inflytande är en viktig fråga för elever och handlar om att elever ska kunna ställa frågor, ta emot information och samråda om viktiga beslut som påverkar dem. Vår erfarenhet är att det mest framgångsrika arbetet med inflytande för elever tar sig utgångspunkt i att elevers åsikter är viktiga för skolans kvalitetsarbete. Om man istället har som utgångspunkt att inflytande för elever är en skola i demokrati så riskerar kvalitetsarbetet hamna i skymundan.

Vill man skola elever i demokrati bör skolorna arrangera riksdags- eller FN-rollspel eller någon annan pedagogisk metod.

Mer information om hur vi ser på inflytande för elever hänvisar vi till vårt informationsmaterial www.inflytandehandboken.se som vi har tagit fram tillsammans med Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Sveriges Skolledarförbund, Sveriges Kommuner och Landsting och Sveriges Elevråd – SVEA.

En annan viktig del av inflytandet för elever är inflytandet i arbetsmiljöarbetet. Det är olyckligt att det inte finns med något om elevskyddsombud i skolplanen. Enligt arbetsmiljölagen ska det finnas två elevskyddsombud per årskurs i högstadiet och två per program på gymnasiet (Arbetsmiljöförordningen § 6a). De ska också få den utbildning som behövs för uppdraget. Vår erfarenhet att många skolor inte lever upp till lagkravet om elevskyddsombud.

Skola i världsklass

I stycke två stadgas att ”Skolan ska fostra, men inte överta hemmets ansvar.” Sveriges Elevkårer är kritiska mot skolans fostransuppdrag, framförallt i gymnasiet. Vi menar att det bidrar till en otydlig målstyrning av skolan, något som också påpekats av Johannes Åman i rapporten ”Att lära av de bästa”¹. Han menar att: *En del av problemet ligger i att skolans mål har utopiska drag och att de sinsemellan konkurrerar med varandra.*

Givet att det finns ett fostransuppdrag i skolförfattningarna tycker dock att detta måste vara begränsat. Vi uppskattar därför att Stockholm stad balanserar skolans fostransuppdrag mot hemmets ansvar. För elever över 18 år bör det dock kompletteras med den enskildes ansvar. Ett annat alternativ är att lägga till en formulering om att fostransuppdraget måste förändras i och med ökande ålder och mognad. För gymnasiet tycker vi det är tillräckligt att säga att kunskap fostrar och att kunskap ges på lektionerna.

Vi har också sett fall där lärare och rektorer hävdar stöd i fostransuppdraget för att begränsa och styra elevers självständiga organisering, något som vi tycker är mycket olyckligt, med hänvisning till elevers grundläggande fri- och rättigheter så som föreningsfrihet, mötesfrihet, yttrandefrihet och tryckfrihet.

Kunskap och lärande

Det är positivt att det finns ambitioner kring elevers studiemiljö. Återigen bli det dock problematiskt att peka ut dialog med vårdnadshavare som en framgångsfaktor, då en tredjedel av gymnasieeleverna är myndiga och inte längre har en vårdnadshavare.

När det kommer till betygsättning, bedömning och nationella prov anser många elever att likvärdigheten är ett stort problem. Vi ser positivt på att Stockholms stad försöker komma till bukt med detta genom att införa opartisk rättning av nationella prov. Om detta ger väntad effekt återstår att se. Man kan överväga om proven också borde anonymiseras inför rättningen så att elevens kön och namn inte är känt för lära-

---

¹ <http://www.eso.expertgrupp.se/Uploads/Documents/ESO2011-8-till-webben.pdf>

ren som rättar. IFAU har nyligen gjort en mindre studie om detta². Detta är också modellen de flesta universitet använder för att rätta tentor.

Vi gillar också att Stockholms stad har som ambition att erbjuda alla elever stimulans och möjlighet att läsa in universitetskurser redan på gymnasiet. Alla elever har rätt att nå så långt de har motivation och förmåga till.

Vi är samtidigt också oroade över utvecklingen där skillnaden mellan studieförberedande- och yrkesförberedande program blir allt större. Detta är en utmaning för hela skolsystemet. Därför hoppas vi att Stockholm stad inte bara tillgodoser eleverna på yrkesprogrammets rätt att läsa in behörighet till högskolan utan också verkar aktivt för att elever ska förstå de fulla konsekvenserna av sina val. I realiteten blir elevens val av inrättningskurser och ”individuellt val”-kurser allt viktigare i dagens system.

Vi uppmuntrar Stockholm stad att fortsätta utöka samarbetet med såväl näringsliv som universitet och högskola, men vill även poängtera möjligheten av kunskapsutbyte skolor mellan. Projekt så som Ungdomsparlamentet ger elever möjlighet att inte bara lära sig något i en stimulerande miljö, utan även knyta kontakter skolor och elever mellan.

Lärare är elevens viktigaste resurs

Vi står helt bakom analysen att inget är viktigare än kunniga och skickliga lärare, men problemet som elever möter är främst att de inte kan påverka sin lärarsituation. Ingen elev har bara dåliga lärare, men det är för många elever som har för dåliga lärare.

De insatser som pekas ut i skolplanen är långsiktiga processer som tar tid innan vi får se effekten. Det är också insatser som ”riskerar” att i första hand attrahera de lärare som redan idag är skickliga och som bara vill bli ”lite bättre”. Tyvärr är elevers problem ofta att de inte kan ”bli av” med en lärare som uppenbarligen inte fungerar med elevgruppen. Eftersom slutbetyg sätts efter varje kurs är det extra viktigt att eleverna kan påverka sin lärarsituation på kort sikt och att det inte bara pågår långsiktigt utvecklingsarbete.

Läs-, skriv-, och språkutveckling & Matematik, naturvetenskap och teknik

I vår rapport ”På spaning efter framtidens skola”³ som vi gjorde tillsammans med Lärarnas riksförbund 2011 hävdar hälften av gymnasieeleverna att de hade velat läsa mer av något ämne i grundskolan för att klara av gymnasiet bättre. Det enskilda ämne som flest elever ville läsa mer av var matematik. Därefter kom svenska och engelska. Mot den bakgrunden tycker vi det är bra att Stockholms stad satsar på matematik och svenska. Överlag är det viktigt att satsa på kärnämnen i grundskolan då det är goda kunskaper i dem som lägger grunden för mer specialiserat lärande på gymnasiet och i eftergymnasiala studier.

---

² <http://www.ifau.se/Upload/pdf/se/2010/wp10-14-Are-boys-discriminated-in-Swedish-high-schools.pdf>

³ <http://www.lr.se/download/18.57d117212f7685e57a800013131/Rapport-Almedalen2011-seco.pdf>

It för ett bättre lärande

Det är viktigt att Stockholm definierar vad rätten till en modern arbets- och studiemiljö innebär för elever. Till exempel rätten till trådlös internetuppkoppling i skolan är definierad på ett bra och tydligt sätt. Det hade underlättat för elevkårer att kräva sina medlemmars rättigheter om fler rättigheter definierades så tydligt.

Värderingar, trygghet och hälsa

Skolans arbete med att förebygga och upptäcka våld, kränkningar och trakasserier måste vara ett prioriterat arbete, främst utifrån ett arbetsmiljöperspektiv. Vi uppskattar också att det finns rutiner för samverkan med andra kommunala myndigheter inte minst socialtjänst och polis. En tillgänglig elevhälsa med alla de kompetenser som föreskrivs i skollagen är också en förutsättning för trygghet och hälsa.

Ordningsregler

Gällande ordningsregler delar vi Stockholms stads uppfattning att de ska vara väl förankrade hos elever, men vi vill också påminna om Skollagens § 5 kap 5 som föreskriver att ordningsreglerna ska ”utarbetas under medverkan av eleverna”.

Skolk

Vi tycker det är olyckligt att Stockholms stad väljer att skriva in ogiltig frånvaro i terminsbetygen. Betyg ska vara ett intyg på hur mycket eleven har lärt sig och hur väl eleven når målen. I och med att man kan få betyget – (streck) som indikerar att det inte finns något underlag att bedöma vilket oftast beror på skolk och/eller underlåtelse att lämna in elevuppgifter, behövs inte någon mer information om frånvaro i terminsbetygen.

Vidare har vi svårt att förstå varför föräldrarna ska meddelas om skolk när det gäller myndiga elever på gymnasiet. Notera också att alla elever inte har sina föräldrar som vårdnadshavare.

Styrning och ledning

Vi tillstryker förslaget och kan inte nog poängtera hur viktigt det är med systematik i både kvalitets och arbetsmiljöarbete.

Lärarnas riksförbund Stockholm

Lärarnas riksförbund Stockholms remissvar i har i huvudsak följande lydelse.

Sid 1

Stycke 1. *Elever och föräldrar ska ha valfrihet att välja mellan en rad alternativ och inriktningar.* Lärarnas Riksförbund i Stockholm menar att om målen ”*Tolerans, förståelse för olikhet...*” och att *...skapa en likvärdig utbildning*” ska nås så måste insatser mot den ökande trenden av segregationen vidtas

Sid 2

Stycke 1. Välutbildade och **behöriga lärare** är en förutsättning för att eleverna ska ges bästa tänkbara utbildning.

Stycke 5. Studie- och yrkesvägledning fyller en viktig funktion för att eleven ska kunna orientera sig bland alla alternativ under skoltiden **och därför behöver tillgången till studie- och yrkesvägledare kvalitetssäkras.**

Sista stycket. Hur lärarna arbetar påverkar resultaten, vilket innebär att styrning, ledning och uppföljning av lärarnas arbete... Ett uppifrånperspektiv som ger uttryck för ett misstroende. Skriv hellre ”En kompetent, självständig och yrkeskunnig lärarkår”

Sid 3

Stycke 1. Bra att lärare ska ha möjlighet till professionsutveckling, men varför endast genom att fördjupa kompetenser och förmågor? Varför inte också av kunskaper? Varför inte genom breddad och fördjupad ämnesfortbildning? Bra att det skrivs om elevers kunskapskrav och kunskapsutveckling, men god kunskapsinläring och kunskapsutveckling förutsätter också god – och aktuell – kunskap hon den som lär ut!

Stycke 2. I stycket om karriärutveckling bör det stå något om stadens syn på den statliga satsningen på förstelärare och lektorer.

Stycke 4. Stockholms skolor ska endast ~~tillsvidare~~ anställa behöriga lärare.

Stycke 6. Utbildning och rekrytering av specialpedagoger behöver öka. Åtgärder? Gäller kanske också speciallärare?

Sid 4

Stycke 2. ...en gemensam barn- och kunskapssyn. Skriv hellre ”förutsätter samarbete utifrån olika yrkesroller”

Stycke 8. Stockholms skolor ska ha tillgång till skolbibliotek. Detta står ju redan i Skollagen, kap 2, § 36.

Sid 5

Stycke 2. I takt med att informationstekniken utvecklas används matematiken i alltmer komplexa situationer. Vad menas??

Stycke 4-6. Lärarnas Riksförbund i Stockholm vill understryka och påtala de ökade kostnader för de kommunala skolorna som GS-IT medfört.

Sid 6

Stycke 4. Polisanmälan – bra att det står om det men viktigt att detta kommuniceras till ansvariga chefer och skolledare!

Stycke 5. Omdöme om elevens sociala utveckling? Är det verkligen en uppgift för lärare att bedöma det? LR anser inte det! Den administrativa bördan på lärare har ökat senare år och är fortsatt ökande. Fler uppgifter utöver lagstadgade sådana behövs inte.

Stycke 7. Att motverka stereotypa könsroller **och nedsättande språkbruk** är ett viktigt uppdrag.

Stycke 8. ...upptäcka och förebygga hederskultur. Ändra till ...ska arbeta för att motverka så kallad "hederskultur". *Alla elever har rätt till undervisning i grundskolans alla ämnen, oavsett etnisk eller religiös tillhörighet. Det är oacceptabelt att elever utestängs från viktiga delar av undervisningen på grund av föräldrarnas åsikter.*

Stycke 9. ...klimatneutralt... Byt ut mot "miljövänligt".

Sid 7

Stycke 1. Elevorganisering – det går att förstå vad som menas men ordvalet känns väldigt konstruerat!

Stycke 3. Psykisk hälsa – bör förtydligas att skolhälсан har ansvar och måste ges resurser

Sid 8

Stycke 3. ...och som underlag för fortsatt planering. Planering av vad?

Läraryrket i Stockholm

Läraryrket i Stockholms remissvar i har i huvudsak följande lydelse

Läraryrket anser att det är viktigt att upprätta dokument och målsättningar om vilken skola vi i Stockholm vill ha. Ännu viktigare är att sådana viktiga verktyg, som en skolplan skulle kunna utgöra, är att den sprungen ur en bred politisk ansats. En förståelse för att det är ett blocköverskridande arbete och ansvar kring att åstadkomma förbättringar som är det som Stockholms elever och lärare behöver.

Skolan har senaste tiden varit ett partipolitiskt slagträ som inte gynnat någon. Allra minst våra elever. För att en skolplan, värd namnet ska komma till stånd, krävs ett helt annat arbete. Läraryrket ser därför fram emot en skolplan sprungen ur samförstånd.

Föräldraalliansen i Stockholms stad

Föräldraalliansen i Stockholms stads remissvar i har i huvudsak följande lydelse.

Om skolplanen

Sveriges riksdag och regering fastställer läroplaner, nationella mål och riktlinjer för det offentliga skolväsendet. Inom de mål och ramar som riksdag och regering fastställt avgör sedan den enskilda kommunen hur skolverksamheten ska bedrivas.

Vi menar att skolplanen skall vara det samlande dokument som beskriver hur skolan

i Stockholm skall:

Organiseras
finansieras
utvecklas
utvärderas

En sådan skolplan kan dels fungera som planeringsunderlag för verksamheten i skolorna, dels ge kommunens innevånare insyn i vad som gäller för kommunens skolverksamhet.

Föräldraalliansen i Stockholms Stad, FiSS, önskar att stadens skolplan tydligt redogör för hur skolan skall organiseras, finansieras, utvecklas och utvärderas.

Vi önskar också att skolplanen tydligt skall visa de åtgärder kommunen avser vidta för att uppnå de nationella mål som satts upp för skolan. Aktuella nivåer för t.ex. schabloner och peng, socioekonomiskt tilläggsbelopp etc. i den årliga kommunala budgeten kan komplettera skolplanen.

Vidare önskar vi att skolplanen årligen utvärderas och uppdateras.

Skolplanen kompletteras och förtydligas i andra styrdokument, till exempel kvalitetssystem för de pedagogiska verksamheterna, riktlinjer för samverkan mellan skola och socialtjänst och Riktlinjer för Trygghet och arbetsro.

I dessa dokument saknar vi riktlinjer för samverkan mellan skola och föräldrar. Vårt förslag är att sådana riktlinjer tas fram och att samverkan mellan skola och föräldrar får en mer framskjuten och tydlig skrivning i skolplanen.

1. Inledning ”Skola i världsklass”

Skollagens portalparagraf (*Skollagen 1 kap. § 4-10*) anger bland annat att utbildningen skall ge eleverna kunskaper och färdigheter samt, i samarbete med hemmen, främja deras harmoniska utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar.

Partnerskap

Vi vill påpeka vikten av ett samarbete mellan föräldrar och skola i syfte att fostra och främja barns och ungas utveckling. Att skolan och föräldrar ingår ett partnerskap är en bättre formulering än att skolan ska fostra, men inte överta hemmets ansvar.

(*Inledning 2:a stycket*)

Uppföljning av socioekonomiskt tillskott

Inledningstexten beskriver de specifika problem med segregationen som finns i stockholmsregionen. I Stockholm använder man sig av ett system med socioekonomiskt tillskott till skolorna i syfte att skapa en likvärdig skola. Vad vi saknar är en uppföljning av hur det socioekonomiska tillskottet har slagit ut. (*Inledning 6:e stycket*)

Behovet av central styrning

De nationella styrdokumenterna styr skolans uppdrag och mål och skolplanen ska lyfta fram specifika målbilder och utvecklingsområden tycker vi är bra, men att varje skola själva ska ansvara för hur verksamheten når ökad måluppfyllelse anser vi visar på ett behov av central styrning från huvudmannen. (*Inledning 7:e stycket*)

Samverkan på alla nivåer

Vi vill särskilt peka på vikten av att föräldrasamverkan och föräldrasamarbete bör ske såväl på individuell, skol- som kommunnivå.

Vi vill också särskilt påpeka vikten av att skolplanen är partipolitisk neutral. Det gagnar inte elevernas lärande om skolplanen ändras för mycket om det politiska huvudmannaskapet skiftar. Att planen årligen följs upp och revideras är dock viktigt för att hålla dokumentet levande och aktuellt.

2. Kunskap och lärande

Avsnittet inleds med att skolan ska skapa en stimulerande arbetsmiljö där eleverna uppnår goda studieresultat. Redan efter den inledningsmeningen bör det poängteras att en av skolans i särklass viktigaste samarbetspartners för att uppnå målen är just ett gott samarbete och samverkan med föräldrarna/vårdnadshavarna. Samverkan och dialog med föräldrarna måste ges en högre dignitet än samverkan med näringsliv, högskola och universitet. (*Kunskap och lärande, 1:a stycket*)

Det är rätt och riktigt att välutbildade lärare är en förutsättning för god undervisning. Men det räcker inte. Personalen ska också beredas tillfälle att få fortlöpande vidareutbildning och på annat sätt bli stärkta i sin skicklighet att undervisa. (*Kunskap och lärande, 2:a stycket*)

Samtliga elever i Stockholm deltar i nationella prov. Vi är inte *säkra* på att dessa nödvändigtvis ska rättas av annan lärare. Det *kan* ha fördelar att proven rättas av den ordinarie lärare för att läraren ska få ett referensverktyg för den egna klassen. Nationella proven utgör bara en del av det underlag läraren har för sin betygsbedömning, men ger en bild av hur klassen står sig i förhållande till andra elever i ett nationellt perspektiv. (*Kunskap och lärande, 5:e stycket*)

Läxläsning

På fritidshemmen går inte alla barn. Att därför slå fast att fritidshemmen ska erbjuda hjälp med läxläsning tycker vi är felaktigt. Det är skolans ansvar att erbjuda läxhjälp. Det är skolan som ska tilldelas så mycket resurser att man kan erbjuda läxhjälp i skolan. Läxhjälp, eller *studiestöd*, som vi tycker är ett mer passande ord, ska erbjudas alla barn och inte bara barn som är i behov av särskilt stöd. (*Kunskap och lärande, 7:e och 15:e stycket*)

En kommentar angående läxor

Det finns inget stöd i skollagen för läxor och vi anser inte att undervisningen ska bygga på att barnen gör läxor utanför skolan. Att ha hemuppgifter är naturligtvis bra och nödvändigt när det gäller repetitiva uppgifter eller när barnet har kommit efter. Ska man ändå ha traditionella läxor ska dessa kunna klaras av barnet självt oavsett vad barnet kan få för stöd hemma.

Föräldrar får ofta en alltför undanskymd roll i skolplanen. Så gäller också föräldrar eller vårdnadshavare till elever som kommer till Sverige i skolåldern. Här tar förslaget till skolplan upp bland annat samarbetet mellan ordinarie undervisning och modersmålsundervisning. En förutsättning för att dessa elever når kunskapskraven är också att samverkan med elevens vårdnadshavare håller hög kvalitet. (*Kunskap och lärande,*

18:e stycket)

Vi vill särskilt peka på vikten av skolbarnsomsorg av god kvalitet. Det gäller inte minst barnen 10-12 år som erbjuds mellanstadieverksamhet i form av fritidsklubb. En verksamhet som blivit norm som fritidsform trots att den är en alternativ form till fritidshem. (*Kunskap och lärande, 7:e stycket*)

Föräldrarna ska i största möjliga mån medverka i ett överlämnande samtal

I förslaget till skolplan nämns föräldrar på många ställen. Skrivningen "Föräldrarna ska erbjudas ett överlämnande samtal" anser vi av detta skäl ändras till "Föräldrarna ska i största möjliga mån medverka i ett överlämnande samtal". Ändringen kan verka ringa, men vi anser det är av betydelse för att lyfta föräldrarnas roll i skolan. (*Kunskap och lärande, 22:a stycket*)

Stycket som handlar om IT för ett bättre lärande tar upp IT som ett verktyg för samarbete och kommunikation mellan elever, lärare och föräldrar. Det är bra och smidigt att utnyttja tekniken för att förenkla viss kommunikation, men vi vill särskilt framhålla att IT inte kan ersätta all kommunikation och extra hänsyn ska tas till föräldrar som inte har utrustning eller adekvat kunskap. (*Kunskap och lärande, 32:a stycket*)

3. Värderingar, trygghet och hälsa

Här vill vi återigen peka på vikten av samarbete mellan skolan och hemmen i syfte att fostra och främja barns och ungas utveckling. (*Värderingar, trygghet och hälsa, 2:a stycket*)

Tydliga ordningsregler

Ska inte bara vara väl förankrade hos elever, föräldrar och personal utan också framtagna i samarbete mellan dessa grupper. Hur och när skriftliga omdömen om elevens sociala utveckling ska erbjudas och utformas bör särskilt framgå. Skall detta vara en del av den individuella utvecklingsplanen och behandlas vid utvecklingssamtalet eller ska det ha karaktären av ett terminsbetyg. Vi önskar också att det skall framgå vilken sekretess som råder kring sådana omdömen. Föräldraalliansen Sverige har i sitt remissvar på regeringens promemoria med förslag till förordningsförändringar om en individuell utvecklingsplan med skriftliga omdömen redan år 2008 föreslagit att dokumentationen kring utvecklingssamtalet skall ägas av elev/förälder och därmed inte utgöra en offentlig handling. Detta skulle kunna vara en möjlig lösning också av skriftliga omdömen avseende elevens sociala utveckling. (*Värderingar, trygghet och hälsa, 3:e stycket*)

Ogiltig frånvaro ska följas upp och rapporteras till föräldrarna. Det är viktigt att främja elevernas närvaro och i samverkan med föräldrarna diskutera hur. Frånvaro ska alltid skyndsamt och rutinmässigt rapporteras till föräldrarna och man behöver inte utgå från att barnet skolkar om det inte dyker upp på skolan. Det är också viktigt att klargöra hur ett dokument med elevens samlade frånvaro under en termin skall betraktas ur sekretessynpunkt (*Värderingar, trygghet och hälsa, 5:e stycket*) *Se även stycket ovan.*

Rätten till undervisning

Att alla elever oavsett bakgrund har rätt till undervisning i grundskolans alla ämnen

står i skollagen. Mötet mellan människor bygger på respekt och tolerans för varandra. I stycket som handlar om hederskultur föreslår vi istället en skrivning som trycker på vikten av att skapa tillitsfulla relationer mellan föräldrar och skola. En god dialog är en avgörande förutsättning för att nå lösningar när oenighet uppstår. (*Värderingar, trygghet och hälsa, 7:e stycket*)

Vi håller med om att det är viktigt och bra att elevorganisering ska finnas på varje skola, men vi anser också att elevinflytandet sker även i mindre formella sammanhang, som direkta möten med de vuxna på skolan. (*Värderingar, trygghet och hälsa, 9:e stycket*)

En god fysisk och psykisk hälsa är central för elevernas förmåga att tillgodogöra sig kunskap. Såväl skolidrott som skolmåltider, näringsmässigt och när maten serveras, har betydelse. Skolan skall verka för daglig fysisk aktivitet vilket innebär att det inte kan begränsas till elever i grundskolan utan även ska omfatta gymnasieskolans elever. (*Värderingar, trygghet och hälsa, 13:e stycket*)

4. Styrning och ledning

Till stycket som handlar om valfrihet och mångfald skulle vi vilja påpeka att ur föräldraperspektiv försvåras samverkan mellan föräldrar och skola samt mellan föräldrarna sinsemellan om valfriheten innebär att många barn går i skola långt ifrån bostaden. (*Styrning och ledning, 7:e stycket*)

Föräldraalliansens slutreflektioner om samverkan föräldrar - skola

En av Föräldraalliansens huvuduppgifter är att verka för en ökad samverkan mellan skolan och föräldrarna/vårdnadshavarna. Ett gott samarbete skola - föräldrar och höga förväntningar från alla vuxna runt barnen har avgörande inverkan på elevernas trivsel och skolframgång. Vi anser att man i förslaget till skolplan har en generellt blygsam syn på föräldrarna, där det i många fall handlar om att informera föräldrarna mer än att belysa vikten av föräldrars delaktighet och samverkan.

Vi anser att skolplanen borde kompletteras med ett stycke där man belyser vikten av en samverkan mellan föräldrar och skolan på olika nivåer och även tar upp olika samverkansformer. Samverkan ska ske på fler nivåer, på individ-, klass-, skolnivå samt kommunnivå. Det bör finnas olika samverkansforum på varje enhet och skola och föräldrar måste ges en möjlighet till både formella och informella former för samverkan på alla nivåer.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Jan Valeskog m.fl. (S) enligt följande.

Jan Valeskog m.fl. (S) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för förvaltningens förslag.

Reservation anfördes av Per Olsson m.fl. (MP) enligt följande.

Att delvis besluta enligt förvaltningens förslag till beslut

Att därutöver anföras

Skolplanen visar Stockholms ambition och lyfter fram målbilder och utvecklingsområden för att utveckla skolans verksamhet i syfte att alla elever når målen. Dokumentet sträcker sig över flera år, däribland ett valår, och borde därför ha en bredare förankring. Det finns mycket att säga om förslaget till skolplan. Vi väljer här att lyfta ett antal punkter som vi hade velat lyfta med förvaltning och övriga partier tidigare i processen.

För det första: Skolplanen behöver fastslå att bedömning är en helt central del i skolans arbete med att stimulera lärande och kunskapsutveckling. Staden har tidigare gjort ett väldigt bra utvecklingsarbete inom bedömning på stadens skolor, inom ramen av Pedagog Stockholm. Men de lärdomar som dragits där syns inte i skolplanen, vilket Miljöpartiet beklagar. Ett ensidigt fokus på betyg som den viktigaste formen av bedömning är olycklig och skapar en skev fokus för utvecklingen av en mer regelbunden och undervisningsnära satsning på bedömning i skolan. Att en stadiindelning av skolans organisation skulle ge möjligheter till korrekt betygssättning är också svårt att se motiveringen till. Vi vill se ökade satsningar på bedömning för lärande.

För det andra: Instrument som nationella ämnesprov måste främst syfta till att ge återkoppling till lärare och skolledning. Nationella prov behöver, i motsats till vad planen fastslår, rättas av den lärare som också har undervisat de elever som gjort proven. Annars blir det svårt med den nödvändiga återkopplingen tillbaka till läraren i syfte att utveckla undervisningsmetoderna. Vi saknar skrivningar som istället sätter fokus på den viktiga sambedömningen. Skolplanen uttrycker inte heller hur stadens elever ska garanteras en allsidig bedömning.

För det tredje: Det saknas resonemang, i skolplanen, gällande att främja närvaron i skolan, särskilt i gymnasiet. Problemen med för tidiga avhopp i gymnasieskolan är fortsatt en utmaning för staden. Att skärpa upp administrationen kring olovlig frånvaro kan vara en del av arbetet men det är långt ifrån tillräckligt. Miljöpartiet har tidigare föreslagit att staden arbetar mer framåtsyftande för att främja alla elevers närvaro i gymnasieskolan. Den målbild som borde fastslås är en meningsfull, utvecklande och hanterbar gymnasieskola för alla.

För det fjärde: Kvalitet handlar om att nå uppställda krav och kraven på skolan är att alla elever, oavsett vilket stöd de behöver, ska utvecklas så långt det bara är möjligt. Det är inte ständigt högre resultat som vi ska avkräva skolan. Istället ska vi ställa hårdare krav på högre kvalitet i undervisningen. Skillnaden kan upplevas som liten men uppmätta resultat är inte samma sak som faktiskt lärande. Kvalitet i skolan ger självklart resultat. Men resultat är inte nödvändigtvis kvalitet. Den skolan som tar sig tid, också för de elever som har det svårt, kommer redovisa lägre resultat än om den låter bli. Däremot innebär det högre kvalitet.

Reservation anfördes av Edith Ringmar (V) enligt följande.

1. Att delvis tillstyrka förvaltningens förslag.
2. Att i övrigt anför följande

För vänsterpartiet är det självklart att alla barn och ungdomar har rätt till kunskap och utbildning, oavsett social bakgrund. Alla barn och ungdomar har rätt att få kunskap så att de kan klara kommande studier och arbeten. Alla barn och ungdomar har också rätt att få kunskap så att de kan göra sina röster hörda, muntligt och skriftligt, och kritiskt granska all information som omger dem i samhället. Detta är grundläggande demokratiska rättigheter.

Lärande är en social process där samspelet mellan människor är avgörande. Barn och ungdomar lär sig genom meningsfullt samspel med vuxna och kamrater. Kunskaper ser vi som mer än fakta-kunskaper. Det handlar om bildning i bred bemärkelse, t.ex. att söka kunskap och kritiskt ifrågasätta och att samspele med andra för gemensamma mål – det handlar om att växa som människa och utveckla en mångfald av färdigheter.

Det största problemet med dagens skola är att alltför många elever inte får dessa breda kunskaper. Närmare 1/4 av alla elever går ut 9:an utan fullständiga betyg och över 1/10 är inte ens behöriga att söka till gymnasieskolan. Dessutom drabbar detta eleverna på ett ojämlikt sätt, då majoriteten är barn till lågutbildade, invandrare eller fattiga föräldrar.

Skolan kan inte kompensera för alla samhällets orättvisor, men den kan vara en utjämnande kraft, som ger barn och ungdomar en så lika start i livet som möjligt, oavsett föräldrar. Länge fungerade också skolan utjämnande. Idag är det inte längre så och skillnaderna mellan olika grupper av elever ökar och segregationen har tilltagit. Spridningen i betyg mellan elever från familjer med olika utbildning och inkomst ökade markant från början av 90-talet till början av 2000-talet.

Det går dock att skapa en skola där alla elever når målen oavsett bakgrund och bostadsområde. Forskningen visar tydligt att skolan kan göra större skillnad för hur det går än den sociala bakgrunden och att riktigt bra skolor mer än väl kan kompensera för klasskillnaderna. I en skola som sätter kunskapen i centrum, har högt ställda förväntningar på eleverna, följer upp vad eleverna kan och bygger förtroendefulla relationer lär sig eleverna t.ex. mer, än i en skola där man inte arbetar på detta sätt.

Det främsta målet med vår skolpolitik är därför riktigt bra skolor för alla elever, så att alla barn och ungdomar kan få den kunskap de har rätt till. Skolpolitiken måste präglas av att det är skolans kvalitet som avgör hur det går för eleverna – inte deras sociala, biologiska eller etniska bakgrund eller det område där de bor. Allt för ofta diskuteras elevers skolresultat i termer av deras egna egenskaper, i stället för skolans.

Förskollärare, lärare, fritidspedagoger och annan personal i förskola och skola är oerhört viktiga och kan verkligen göra skillnad. Rektorens och förskolechefernas förutsättningar för att kunna vara goda pedagogiska ledare måste uppmärksammas. Vi bygger vår skolpolitik på en positiv människosyn, där vi förutsätter att alla kan utvecklas och att alla har möjlighet att nå skolans kunskapsmål. Elever som möts av höga förväntningar, får vara aktiva under skoldagen och ständigt får samspela med både vuxna och andra barn kan lyfta sig till oanade nivåer. I en sådan skola är det goda relationer mellan elever, skolpersonal och föräldrar. Eleverna får studiero och det råder en god arbetsmiljö. Vi tror att alla elever kan ha ”fallenhet för studier” som det ofta heter i argumentationen för elitskolor, bara de får rätt förutsättningar.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Karin Rågsjö m.fl. (V) enligt följande.

Vice ordföranden Karin Rågsjö m.fl. (V) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt följande.

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att delvis hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.
2. Att i övrigt anföras

Det största problemet med skolan idag är att alltför många elever inte får de breda kunskaper som behövs. Närmare en fjärdedel av alla elever går ut skolan utan fullständiga betyg. Över en tiondel är inte ens behöriga att söka till gymnasieskolan. Bristerna drabbar eleverna på ett ojämnt sätt, då majoriteten är barn till lågutbildade, invandrare eller fattiga föräldrar.

Utifrån vårt perspektiv vill vi betona vikten av att skolplanen innehåller kraftfulla strategier för att komma tillrätta med den låga gymnasiebehörigheten i grundskolorna. Vi noterar i detta sammanhang att det inte finns ett ord i planen om de elever som hoppar av utbildningen. Detta är inget litet problem utan en signifikant trend. Det är

mycket förvånande att frågan inte lyfts. Kunskapssegregationen är ett stort hot mot de av våra ungdomar som går i skolor med låga resultat. Skolorna med lägre kunskapsresultat måste få resurser så att de kan attrahera de bästa lärarna, förskollärarna och fritidspedagogerna.

Det går att skapa skolor där alla elever når målen oavsett bakgrund och bostadsområde. Forskningen visar tydligt att riktigt bra skolor kan kompensera för klasskillnaderna. Alla våra skolor måste vara bra skolor, som sätter kunskapen i centrum, har högt ställda förväntningar på alla elever, följer upp vad eleverna kan och bygger förtroendefulla relationer. Alla elever kan ha fallenhet för studier, bara de får rätt förutsättningar.

Alla elever i våra skolor borde också få kvalificerad läxhjälp i skolan, och inte vara beroende av frivilliga insatser som kan komma och gå. Nu ökar kunskapsklyftorna ännu mera, efter att regeringen tillåter rutavdrag för läxhjälp även i gymnasieskolan. Elever som har föräldrar som har råd att betala för läxhjälp får ytterligare ett försprång inför att söka attraktiva utbildningar. Dessutom är det helt orimligt att satsa mer pengar per timme på läxhjälp jämfört med skolan.

Elever som går ut grundskolan utan att vara behörig a till gymnasieskolan har oerhört svårt att komma ut på arbetsmarknaden. Vi vill därför lyfta behovet att ännu mera arbeta för att minska avhoppet i gymnasieskolan, som också gör att eleverna får mycket svårare att få ett arbete.

I skolplanen fattas incitament för att komma till rätta med dessa mycket grava problem.

Vi noterar även att skolplanen har lämnat SFI och Komvux utanför. För att få ett helhetsgrepp krävs att samtliga skolformer finns i planen. Det elementära i skolan är att ge kunskap till eleverna, det är basen. Så länge skolan inte klarar av det får andra projekt stå tillbaka. Det är viktigt att tala om arbetslivet men då kanske inte enbart ensidigt via Svenskt Näringsliv. Självklart ska eleverna få kunskap om sina rättigheter på arbetsmarknaden via den fackliga rörelsen.

Särskilt uttalande gjordes av Ulla Hamilton m.fl. (M), Gulan Avci (FP) samt Kristian Ljungblad (C) enligt följande.

När uppdraget om skolplan gavs av fullmäktige låg ansvaret för vuxenutbildningen under Utbildningsnämnden. Det förklarar sannolikt varför inte alla stadens skolformer omfattas av förslaget. Det finns inte heller lagkrav på att det ska finnas en skolplan och styrningen av stadens skolor sker främst genom fullmäktiges budget.

Vi ser däremot att det finns andra argument som talar för att också vuxenutbildningen omfattas av skolplanen. Inte minst gäller det de avsnitt som rör lärarrollen och möjligheten till kompetensutveckling. Här ska det inte råda någon skillnad mellan de olika skolformerna, lärare inom vuxenutbildningen ska ha samma möjlighet till läraryftet, fortbildning inom matematik, vissa FoU-frågor, lärarlegitimation och karriär-

tjänster för lärare. Därför ställer vi oss bakom förvaltningens förslag om att vuxenutbildningen bör ingå i stadens skolplan.

Utifrån de synpunkter förvaltningen lämnar i sitt yttrande anser vi att skolplanen även bör innefatta ett tydligare och eget avsnitt om vikten av samverkan med näringslivet och arbetslivet. För att elever ska få tidiga erfarenheter och goda kontakter från arbetsmarknaden är det viktigt med samverkan genom hela skoltiden. Det underlättar elevers möjligheter att komma i egenförsörjning när studierna är avslutade. Med rätt och tidiga kontakter kan elever också få ytterligare och nya perspektiv på de teoretiska ämnena.

Därutöver vill vi att skolplanen tydligare lyfter fram skolans uppdrag att rusta elever för det framtida arbetslivet, förslagsvis genom en komplettering i första meningen som handlar om skolans huvuduppgift: "...men också att rusta elever med kunskap och färdigheter för ett liv med studier, arbete och företagande."

Särskilt uttalande gjordes av Anton Andersson m.fl. (S) enligt följande.

Förvaltningen har skrivit ett mycket bra svar på förslaget till skolplan och lyfter bland annat att man i skolplanen inte alls nämner vuxenutbildningen eller SFI trots att dessa regleras av skollagen. Precis som förvaltningen påpekar bör det tydligt framgå att detta är en plan för barn- och ungdomsskolan och inte någon generell skolplan.

Även frågan om det kommunala uppföljningsansvaret tas upp i förvaltningens svar eftersom det inte på något sätt är belyst i skolplanen. Det är en viktig fråga och vi vet att utsikterna att en ung person utan gymnasieutbildning har relativt små förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden.

Detta är också viktigt att koppla ihop med hur jämlik skolan egentligen är. Idag varierar skolresultaten kraftigt beroende på vilken stadsdel du tittar på. I skolplanen skriver man att alla elever har rätt att nå målen men verkar i första hand koppla ihop det med barn som har funktionshinder. Även om det är viktigt att uppmärksamma barn med funktionshinder måste det målet gälla alla elever, även de som inte har funktionshinder. Många skolor vittnar om att de får avslag på nästan alla sina ansökningar till utbildningsnämnden kring barn som har särskilda behov, av vilka de flesta har konstaterade funktionshinder.

En annan fråga som bör tas upp i skolplanen är vikten av att rapportera elevers frånvaro och hur den ska hanteras. Skolan måste ha en dialog med vårdnadshavare när en elev inte kommer till skolan eller är borta från lektioner. Oftast är omfattande frånvaro ett tecken på att något inte står rätt till, vilket kan handla både om hemförhållanden och/eller skolan. Det är viktigt att man aktivt motverkar frånvaro oavsett vad den än beror på.

I det stora hela är skolplanen ett väl skrivet dokument, men ambitionerna måste kopplas ihop med verkliga satsningar på skolan för att det ska vara meningsfullt.

Särskilt uttalande gjordes av Sara Pettigrew m.fl. (MP) enligt följande.

Som förvaltningen påpekar omfattar skolplanen som är på remiss i princip endast barn och ungdomsskola. Verksamheten inom kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna eller SFI omnämns inte. Med andra ord berör den egentligen inte i så stor grad de utbildningar som Arbetsmarknadsnämnden bedriver. Vi anser att skolplanen bör utökas så att den omfattar alla utbildningsformerna, eller så bör en särskild läroplan tas fram för vuxenutbildningarna.

Utöver detta anser Miljöpartiet att det saknas resonemang, i skolplanen, gällande att främja närvaron i skolan, särskilt i gymnasiet. Problemen med för tidiga avhopp i gymnasieskolan är fortsatt en utmaning för staden. Att skärpa upp administrationen kring olovlig frånvaro kan vara en del av arbetet men det är långt ifrån tillräckligt. Miljöpartiet har tidigare föreslagit att staden arbetar mer framåtsyftande för att främja alla elevers närvaro i gymnasieskolan. Den målbild som borde fastslås är en meningsfull, utvecklande och hanterbar gymnasieskola för alla.

Kvalitet handlar om att nå uppställda krav och kraven på skolan är att alla elever, oavsett vilket stöd de behöver, ska utvecklas så långt det bara är möjligt. Det är inte ständigt högre resultat som vi ska avkräva skolan. Istället ska vi ställa hårdare krav på högre kvalitet i undervisningen. Skillnaden kan upplevas som liten men uppmätta resultat är inte samma sak som faktiskt lärande. Kvalitet i skolan ger självklart resultat. Men resultat är inte nödvändigtvis kvalitet. Den skolan som tar sig tid, också för de elever som har det svårt, kommer redovisa lägre resultat än om den låter bli. Däremot innebär det högre kvalitet.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Ann Mari Engel (V) enligt följande.

Att som remissvar överlämna kulturförvaltningens synpunkter
Att hänvisa till Vänsterpartiets reservation i utbildningsnämnden
Att i övrigt återkomma om Skolplanen i kommunstyrelsen

De synpunkter som framförs från kulturförvaltningen avser kulturens plats i skolan. Vi tycker att det är ett bra förslag att Kultur i ögonhöjd blir ett styrdokument i skolan och att man framhåller skolbibliotekens roll. Vi vill ytterligare understryka kulturens centrala plats i skolan och vikten av att estetiska ämnen får en framträdande plats. Beträffande Skolplanen i sin helhet hänvisar vi till Vänsterpartiets reservation i Utbildningsnämnden och återkommer i kommunstyrelsen med ett samlat ställningstagande

Särskilt uttalande gjordes av Mats Berglund (MP) enligt följande.

Förskolan och skolan har viktiga uppdrag och betydande potential när det gäller barns och ungdomars delaktighet i kulturell och konstnärligt utövning. Det är av största betydelse att kulturnämnden engageras i en genomtänkt och ambitiös samverkan med förskolorna och med skolans olika stadier.

Som kulturförvaltningen anför är det viktigt att Kultur i ögonhöjd blir ett styrdokument för de pedagogiska verksamheterna i förskola och skola. I övrigt lägger miljöpartiet i kulturnämnden inga synpunkter på remissen om skolplanen

Socialnämnden

Reservation anfördes av Roger Mogert m.fl. (S) enligt följande.

1. Socialnämnden bifaller i huvudsak förvaltningens förslag.
2. Därutöver anför följande:

Stockholms skolplan ska revideras med utgångspunkt i bland annat kommunfullmäktiges budget med inriktning för de kommande åren samt de nationella mål som styr skolan.

Samverkan är av yttersta vikt när det gäller skolans område och kanske särskilt så i frågan om skolans arbete som gränsar till det sociala fältet. Förvaltningen lyfter för tjänstfullt fram att det liggande förslaget ”saknar generellt tydlighet kring samverkansbegreppet”. Vi instämmer i detta. Vi vill inskräpa hur viktig samverkan mellan exempelvis skola och socialtjänst är för att få en skola som fungerar för alla, även de som har det allra svårast.

Reservation anfördes av Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

1. Socialnämnden beslutar att hänvisa till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden anför också följande.

Socialförvaltningen tar upp viktiga aspekter om ökad samverkan mellan skola och socialtjänst, skolstöd till barn som är placerade utanför föräldrahemmet och möjligheterna att följa upp skolplanen genom ILS (integrerat ledningssystem).

Skolplanen visar Stockholms ambition och lyfter fram målbilder och utvecklingsområden för att utveckla skolans verksamhet i syfte att alla elever når målen. Dokumentet sträcker sig över flera år, däribland ett valår, och borde därför ha en bredare förankring. Det finns mycket att säga om förslaget till skolplan.

Skolplanen behöver fastslå att bedömning är en helt central del i skolans arbete med att stimulera lärande och kunskapsutveckling. Staden har tidigare gjort ett väldigt

bra utvecklingsarbete inom bedömning på stadens skolor, inom ramen av Pedagog Stockholm. Men de lärdomar som dragits där syns inte i skolplanen, vilket Miljöpartiet beklagar. Ett ensidigt fokus på betyg som den viktigaste formen av bedömning är olycklig och skapar en skev fokus för utvecklingen av en mer regelbunden och undervisningsnära satsning på bedömning i skolan. Att en stadiindelning av skolans organisation skulle ge möjligheter till korrekt betygssättning är också svårt att se motiveringen till. Vi vill se ökade satsningar på bedömning för lärande.

Instrument som nationella ämnesprov måste främst syfta till att ge återkoppling till lärare och skolledning. Nationella prov behöver, i motsats till vad planen fastslår, rättas av den lärare som också har undervisat de elever som gjort proven. Annars blir det svårt med den nödvändiga återkopplingen tillbaka till läraren i syfte att utveckla undervisningsmetoderna. Vi saknar skrivningar som istället sätter fokus på den viktiga sambedömningen. Skolplanen uttrycker inte heller hur stadens elever ska garanteras en allsidig bedömning.

Det saknas resonemang, i skolplanen, gällande att främja närvaron i skolan, särskilt i gymnasiet. Problemen med för tidiga avhopp i gymnasieskolan är fortsatt en utmaning för staden. Att skärpa upp administrationen kring olovlig frånvaro kan vara en del av arbetet men det är långt ifrån tillräckligt. Miljöpartiet har tidigare föreslagit att staden arbetar mer framåtsyftande för att främja alla elevers närvaro i gymnasieskolan. Den målbild som borde fastslås är en meningsfull, utvecklande och hanterbar gymnasieskola för alla.

Kvalitet handlar om att nå uppställda krav och kraven på skolan är att alla elever, oavsett vilket stöd de behöver, ska utvecklas så långt det bara är möjligt. Det är inte ständigt högre resultat som vi ska avkräva skolan. Istället ska vi ställa hårdare krav på högre kvalitet i undervisningen. Skillnaden kan upplevas som liten men uppmätta resultat är inte samma sak som faktiskt lärande. Kvalitet i skolan ger självklart resultat. Men resultat är inte nödvändigtvis kvalitet. Den skolan som tar sig tid, också för de elever som har det svårt, kommer redovisa lägre resultat än om den låter bli. Däremot innebär det högre kvalitet.

Reservation anfördes av Inger Stark (V) enligt följande.

1. Socialnämnden bifaller delvis förslaget till ny skolplan.
2. Socialnämnden antar Vänsterpartiets alternativa skolplan.
3. Därutöver framförs följande.

Förvaltningen har några allvarliga invändningar mot den reviderade skolplanen som vi helt instämmer i. Samverkansbegreppet är inte tydligt och stödet till placerade barn och ungdomar lyfts inte fram.

Vänsterpartiet har en alternativ skolplan som vi menar vore bättre om staden antog.
<http://www.stockholmsvanstern.se/assets/Alternativ-skolplan.pdf>

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Cecilia Obermüller m.fl. (MP) enligt följande.

Bromma stadsdelsnämnd beslutar dels svara i enlighet med förvaltningens förslag till beslut dock med följande tillägg

”Att ansluta sig till Miljöpartiet de grönas förslag till beslut lagt i Utbildningsnämnden.”

Reservation anfördes av Lillemor Samuelsson (V) enligt följande.

1. Nämnden tillstyrker delvis förvaltningens förslag till yttrande.
2. Dessutom vill vi säga följande

Det största problemet med skolan idag är att alltför många elever inte får de breda kunskaper som behövs. Närmare en fjärdedel av alla elever går ut skolan utan fullständiga betyg. Över en tiondel är inte ens behöriga att söka till gymnasieskolan. Bristerna drabbar eleverna på ett ojämlikt sätt, då majoriteten är barn till lågutbildade, invandrare eller fattiga föräldrar.

Utifrån vårt stadsdelsnämndsperspektiv vill vi betona vikten av att skolplanen innehåller kraftfulla strategier för att komma tillrätta med den ökande kunskapssegregationen i stadens skolor. Även i Bromma finns skolor och bostadsområden med en stor andel föräldrar med svaga socioekonomiska förutsättningar. Skolans kompensatoriska uppdrag måste förtydligas, samtidigt som nya och förändrade arbetsformer måste till för att säkerställa att alla elever får förutsättningar att lyckas i skolan. Kunskapssegregationen är ett stort hot mot de av våra ungdomar som går i skolor med låga resultat. Skolorna med lägre kunskapsresultat måste få resurser så att de kan attrahera de bästa lärarna, forskollärarna och fritidspedagogerna.

Det går att skapa förutsättningar där alla elever når målen oavsett bakgrund och bostadsområde. Forskningen visar tydligt att riktigt bra skolor kan kompensera för klasskillnaderna. Alla våra skolor måste vara bra skolor, som sätter kunskapen i centrum, har högt ställda förväntningar på alla elever, följer upp vad eleverna kan och bygger förtroendefulla relationer. Alla elever kan ha fallenhet för studier, bara de får rätt förutsättningar.

Alla elever i våra skolor borde också få kvalificerad läxhjälp i skolan och inte vara beroende av frivilliga insatser som kan komma och gå. Nu ökar kunskapsklyftorna ännu mera, efter att regeringen tillåter rutavdrag för läxhjälp även i gymnasieskolan. Elever som har föräldrar som har råd att betala för läxhjälp får ytterligare ett försprång inför att söka attraktiva utbildningar. Dessutom är det helt orimligt att satsa mer pengar per timme på läxhjälp jämfört med skolan.

Elever som går ut grundskolan utan att vara behöriga till gymnasieskolan har oerhört svårt att komma ut på arbetsmarknaden. Vi vill därför lyfta behovet att ännu mera

arbeta för att minska avhoppen i gymnasieskolan, som också gör att eleverna får mycket svårare att få ett arbete. Ett bra stöd till eleverna genom kunniga studie- och yrkesvägledare är en viktig förutsättning för att elever ska kunna känna tilltro till sin egen förmåga att lyckas.

Särskilt uttalande gjordes av Helen Törnqvist (C) enligt följande.

Skolans huvuduppgift är att rusta elever med kunskaper och färdigheter för ett liv med studier, arbete och företagande. Eleverna behöver veta vilka mål de ska nå och vad de ska göra för att nå dem, samt hur de ska kunna utvecklas framöver. Läsförmågan är nyckeln till så många andra kunskaper. Undervisningen i läs- och skrivinläring ska hålla en hög kvalitet så att alla barn lär sig läsa det första skolåret.

Nyfikenheten i lärandet är en stor drivkraft som bör hållas levande så länge som möjligt. Med ett entreprenöriellt lärande kan elever mötas i sina erfarenheter och idéer om hur kunskaper används och på så sätt bli mer motiverade. Entreprenörskap kan vara viljan och modet att pröva en idé som blir till en produkt eller en tjänst. I entreprenörskapet ligger den viktiga förmågan att sälja kompetenser.

De kunskaper som nyanlända elever har med sig ska kartläggas och valideras.

För att IKT ska användas mångsidigt behöver lärarna ständigt utvecklas och kompetensutvecklas i området.

De praktiska ämnena gör att eleverna tillgodogör sig övriga ämnen på ett bättre sätt då de måste omsätta teori i praktisk handling.

Skolidrotten har stor betydelse för elevernas fysiska hälsa och bidrar till goda förutsättningar för studier och lärande. Att uppmuntra till fysisk aktivitet bland eleverna är en angelägen uppgift för skolan. Rörelse är viktig för alla elever och skolan ska ha en pedagogik som eftersträvar rörelse. Samverkan med idrottsföreningar bör uppmuntras.

Skolmåltiden har stor betydelse för hälsa och inläring. Den är en viktig del av skoldagen och ska vara en helhetsupplevelse vad gäller att ge eleverna energi, näring och social samvaro. Måltidsstunden ska se vara ett tillfälle för avkoppling samt att inhämta energi och näring. Maten ska vara varierad, dofta och smaka gott, samt presenteras på ett fint sätt. Maten ska i så stor utsträckning som möjligt vara lagad från grunden.

Skolgårdens utformning är av betydelse för att inbjuda till barns aktivitet och rörelse. Att få utlopp för sin energi på rasten är viktigt för att kunna koncentrera sig under lektionstid.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Rosa Lundmark m.fl. (V) enligt följande.

1. Nämnden tillstyrker delvis förvaltningens förslag till yttrande
2. Dessutom vill vi säga följande

Det största problemet med skolan idag är att alltför många elever inte får de breda kunskaper som behövs. Närmare en fjärdedel av alla elever går ut skolan utan fullständiga betyg. Över en tiondel är inte ens behöriga att söka till gymnasieskolan. Bristerna drabbar eleverna på ett ojämlikt sätt, då majoriteten är barn till lågutbildade, invandrare eller fattiga föräldrar.

Utifrån vårt stadsdelsnämndsperspektiv vill vi betona vikten av att skolplanen innehåller kraftfulla strategier för att komma tillrätta med den låga gymnasiebehörigheten i några av grundskolorna i Enskede-Årsta-Vantör. Kunskapssegregationen är ett stort hot mot de av våra ungdomar som går i skolor med låga resultat. Skolorna med lägre kunskapsresultat måste få resurser så att de kan attrahera de bästa lärarna, forskollärarna och fritidspedagogerna.

Det går att skapa skolor där alla elever når målen oavsett bakgrund och bostadsområde. Forskningen visar tydligt att riktigt bra skolor kan kompensera för klasskillnaderna. Alla våra skolor måste vara bra skolor, som sätter kunskapen i centrum, har högt ställda förväntningar på alla elever, följer upp vad eleverna kan och bygger förtroendefulla relationer. Alla elever kan ha fallenhet för studier, bara de får rätt förutsättningar.

Alla elever i våra skolor borde också få kvalificerad läxhjälp i skolan, och inte vara beroende av frivilliga insatser som kan komma och gå. Nu ökar kunskapsklyftorna ännu mera, efter att regeringen tillåter rutavdrag för läxhjälp även i gymnasieskolan. Elever som har föräldrar som har råd att betala för läxhjälp får ytterligare ett försprång inför att söka attraktiva utbildningar. Dessutom är det helt orimligt att satsa mer pengar per timme på läxhjälp jämfört med skolan.

Elever som går ut grundskolan utan att vara behöriga till gymnasieskolan har oerhört svårt att komma ut på arbetsmarknaden. Vi vill därför lyfta behovet att ännu mera arbeta för att minska avhoppet i gymnasieskolan, som också gör att eleverna får mycket svårare att få ett arbete

Reservation anfördes av Åsa Öckerman m.fl. (MP) enligt följande.

1. Att delvis godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
Att därutöver anföra:

Vi vill framför allt trycka på fyra punkter som miljöpartiet har lyft i utbildningsnämnden samt en femte punkt som vi anser är extra akut inom vårt eget stadsdelsområde.

För det första: Skolplanen behöver fastslå att bedömning är en helt central del i skolans arbete med att stimulera lärande och kunskapsutveckling. Staden har tidigare gjort ett väldigt bra utvecklingsarbete inom bedömning på stadens skolor, inom ramen av Pedagog Stockholm. Men de lärdomar som dragits där syns inte i skolplanen, vilket Miljöpartiet beklagar. Ett ensidigt fokus på betyg som den viktigaste formen av bedömning är olycklig och skapar en skev fokus för utvecklingen av en mer regelbunden och undervisningsnära satsning på bedömning i skolan. Att en stadiindelning av skolans organisation skulle ge möjligheter till korrekt betygssättning är också svårt att se motiveringen till. Vi vill se ökade satsningar på bedömning för lärande.

För det andra: Instrument som nationella ämnesprov måste främst syfta till att ge återkoppling till lärare och skolledning. Nationella prov behöver, i motsats till vad planen fastslår, rättas av den lärare som också har undervisat de elever som gjort proven. Annars blir det svårt med den nödvändiga återkopplingen tillbaka till läraren i syfte att utveckla undervisningsmetoderna.

Vi saknar skrivningar som istället sätter fokus på den viktiga sambedömningen. Skolplanen uttrycker inte heller hur stadens elever ska garanteras en allsidig bedömning.

För det tredje: Det saknas resonemang, i skolplanen, gällande att främja närvaron i skolan, särskilt i gymnasiet. Problemen med för tidiga avhopp i gymnasieskolan är fortsatt en utmaning för staden. Att skärpa upp administrationen kring olovlig frånvaro kan vara en del

av arbetet men det är långt ifrån tillräckligt. Miljöpartiet har tidigare föreslagit att staden arbetar mer framåtsyftande för att främja alla elevers närvaro i gymnasieskolan. Den målbild som borde fastslås är en meningsfull, utvecklande och hanterbar gymnasieskola för alla.

För det fjärde: Kvalitet handlar om att nå uppställda krav och kraven på skolan är att alla elever, oavsett vilket stöd de behöver, ska utvecklas så långt det bara är möjligt. Det är inte ständigt högre resultat som vi ska avkräva skolan. Istället ska vi ställa hårdare krav på högre kvalitet i undervisningen. Skillnaden kan upplevas som liten men uppmätta resultat är inte samma sak som faktiskt lärande. Kvalitet i skolan ger självklart resultat. Men resultat är inte nödvändigtvis kvalitet. Den skolan som tar sig tid, också för de elever som har det svårt, kommer redovisa lägre resultat än om den låter bli. Däremot innebär det högre kvalitet.

För det femte: Lokalbristen i Stockholm stads skolor är akut vilket vi sett exempel på under en längre tid. I Enskede-Årsta-Vantör är många skolor i stort behov av upprustning och utrymmesbrist gör att det finns elever som tvingas äta lunch redan strax efter kl 10 på morgonen. Utifrån det faktumet är det anmärkningsvärt att detta får ett sådant litet utrymme i den nya skolplanen. En grundläggande faktor för att skolplanens mål ska kunna uppnås är att alla elever har rätt till ändamålsenliga lokaler och en skollunch som intas på ett klockslag som är anpassat till elevernas behov av näringsintag.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Laura Roselli (V) enligt följande.

Nämnden ställer sig bakom Edith Ringmars reservation i utbildningsnämnden 120927:
Att delvis tillstyrka förvaltningens förslag.
Att i övrigt anförda följande

För vänsterpartiet är det självklart att alla barn och ungdomar har rätt till kunskap och utbildning, oavsett social bakgrund. Alla barn och ungdomar har rätt att få kunskap så att de kan klara kommande studier och arbeten. Alla barn och ungdomar har också rätt att få kunskap så att de kan göra sina röster hörda, muntligt och skriftligt, och kritiskt granska all information som omger dem i samhället. Detta är grundläggande demokratiska rättigheter.

Lärande är en social process där samspelet mellan människor är avgörande. Barn och ungdomar lär sig genom meningsfullt samspel med vuxna och kamrater. Kunskap ser vi som mer än fakta-kunskaper. Det handlar om bildning i bred bemärkelse, t.ex. att söka kunskap och kritiskt ifrågasätta och att samspele med andra för gemensamma mål – det handlar om att växa som människa och utveckla en mångfald av färdigheter.

Det största problemet med dagens skola är att alltför många elever inte får dessa breda kunskaper. Närmare 1/4 av alla elever går ut 9:an utan fullständiga betyg och över 1/10 är inte ens behöriga att söka till gymnasieskolan. Dessutom drabbar detta eleverna på ett ojämlikt sätt, då majoriteten är barn till lågutbildade, invandrare eller fattiga föräldrar.

Skolan kan inte kompensera för alla samhällets orättvisor, men den kan vara en utjämnande kraft, som ger barn och ungdomar en så lika start i livet som möjligt, oavsett föräldrar. Längre fungerade också skolan utjämnande. Idag är det inte längre så och skillnaderna mellan olika grupper av elever ökar och segregationen har tilltagit. Spridningen i betyg mellan elever från familjer med olika utbildning och inkomst ökade markant från början av 90-talet till början av 2000-talet.

Det går dock att skapa en skola där alla elever når målen oavsett bakgrund och bostadsområde. Forskningen visar tydligt att skolan kan göra större skillnad för hur det går än den sociala bakgrunden och att riktigt bra skolor mer än väl kan kompensera för klasskillnaderna. I en skola som sätter kunskapen i centrum, har högt ställda förväntningar på eleverna, följer upp vad eleverna kan och bygger förtroendefulla relationer lär sig eleverna t.ex. mer, än i en skola där man inte arbetar på detta sätt.

Det främsta målet med vår skolpolitik är därför riktigt bra skolor för alla elever, så att alla barn och ungdomar kan få den kunskap de har rätt till. Skolpolitiken måste präglas av att det är skolans kvalitet som avgör hur det går för eleverna – inte deras sociala, biologiska eller etniska bakgrund eller det område där de bor. Allt för ofta diskuteras elevers skolresultat i termer av deras egna egenskaper, i stället för skolans.

Förskollärare, lärare, fritidspedagoger och annan personal i förskola och skola är oerhört viktiga och kan verkligen göra skillnad. Rektorer och förskolechefernas förutsättningar för att kunna vara goda pedagogiska ledare måste uppmärksammas. Vi bygger vår skolpolitik på en positiv människosyn, där vi förutsätter att alla kan utvecklas och att alla har möjlighet att nå skolans kunskapsmål. Elever som möts av höga förväntningar, får vara aktiva under skoldagen och ständigt får samspele med både vuxna och andra barn kan lyfta sig till oanade nivåer. I en sådan skola är det goda relationer mellan elever, skolpersonal och föräldrar. Eleverna får studera och det råder en god arbetsmiljö. Vi tror att alla elever kan ha "fallenhet för studier" som det ofta heter i argumentationen för elitskolor, bara de får rätt förutsättningar."

Särskilt uttalande gjordes av Lars Jilmstad m.fl. (M) och Vladan Bošković (FP). I detta instämde Mariana Moreira Duarte m.fl. (MP) enligt följande.

Den reviderade skolplanen för 2013 är både tydlig, offensiv och ställer stora krav på stadens skolverksamhet, för att nå en stad i världsklass. Ett konkret exempel på detta är att elever som har behov av särskilt stöd kan få stödundervisning, läxhjälp, sommarskola med mera. I förorten såsom i Farsta, är dock verkligheten långt ifrån dessa höga mål.

Flera kommunala skolor i stadsdelen har både ett meritvärde på högst 180 poäng, dåliga resultat på nationella prov i både matematik och svenska, samt lägre andel behöriga lärare. Detta har pågått under en längre tid och i många fall går utvecklingen åt fel håll. I flera av dessa skolor vet vi att det varken finns tillräcklig stödundervisning, läxhjälp eller sommarskolor. Medan staden planerar utökning av lokaler i 100-miljoners klassen på enskilda innerstadsskolor, så finns det ingen plan för hur skolor med stora problem i förorten ska kunna pressa upp resultaten till en acceptabel nivå. Det saknas en tydlig offensiv central plan för dessa kommunala skolor som leder till tydliga förbättringar, utan skolorna tycks helt utlämnade att försöka lösa sina problem själva endast genom skolpengen. Detta ökar trycket att söka sig ifrån skolorna i stadsdelen och till innerstaden, med tre mycket tydliga konsekvenser.

Den första och kanske mest allvarliga konsekvensen är att endast elever med mindre aktiva föräldrar, och som sannolikt har minst möjlighet att hjälpa sina barn hemma med skolarbetet, blir kvar i våra skolor med sjunkande resultat. De som har aktiva föräldrar å andra sidan, ställer sina barn till alla köer som finns till innerstadsskolorna lång tid i förväg. Detta leder till högre socioekonomisk segregation som ingen vill ha.

Den andra tydliga trenden är att skolor i Farsta läggs ner och fler ligger i farozonen för att läggas ner på grund av för få elever. Trots att Farsta precis som övriga förorter runt staden, tillhör de stadsdelar som står och kommer att stå som värd för den absoluta merparten av det stora nyinflyttandet till Stockholm. Detta är en direkt konsekvens av att aktiva föräldrar vill flytta sina barn med skolor som inte har höga meritvärden till de som har det.

Den tredje konsekvensen är att Farsta kommer att få färre arbetsplatser och att ännu fler ska behöva pendla mot innerstaden för att kunna få en utbildning i världsklass. T-banan kommer bli ännu trängre pga. alla elever som nu måste söka sig till bättre skolor mer centralt.

Farsta stadsdelsnämnd vill se en tydlig och mycket offensiv handlingsplan från Utbildningsförvaltningen, som leder till en betydande förbättring av de kommunala skolor i stadsdelen med bedrövligt låga resultat. En sådan plan bör kunna presenteras till Farsta SDN inför kommande skolår höstterminen 2013. Om staden ska uppfylla sin vision En stad i världsklass, måste vi kunna ge våra elever en bra skola i hela staden, där åtminstone grundskoleelever kan använda hela sin skoltid i skolan och inte på resor mellan stadsdelar.

Utarmning av våra skolor måste stoppas!

Särskilt uttalande gjordes av Mariana Moreira Duarte m.fl. (MP) enligt följande.

Det är väldigt bra att en plan som denna revideras, i skolan händer det alltid mycket och tankar behöver alltid skrivas om. Det vi oroar oss över gällande detta dokument är att det nu kommer att sträcka sig över ett valår och det finns inte en bred politisk överenskommelse angående dokumentet. Detta dokument hade man behövt arbeta på längre och en överenskommelse hade varit att föredra, skolan behöver lugn och ro.

Man kan bland annat utläsa i dokumentet att föräldrar skall erbjudas skriftliga omdömen kring sina barns sociala utveckling. Vi ser inte hur detta ingår i skolans arbetsuppgifter. Om någon elev har något problematik som behöver extra stöd för att redas ut skall det finnas ett elevvårdsteam som har som arbetsuppgift att stötta detta på bästa sätt efter bästa förmåga. De kan i dialog med hemmet sluta upp kring eleven och dess behov. Ett skriftligt omdöme skall därmed inte behövas.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Eva Fagerhem m.fl. (S) och Carita Stenbacka Tenezakis (V) enligt följande.

Det största problemet med skolan idag är att alltför många elever inte får de breda kunskaper som behövs. Närmare en fjärdedel av alla elever går ut skolan utan fullständiga betyg. Över en tiondel är inte ens behöriga att söka till gymnasieskolan. Bristerna drabbar eleverna på ett ojämlikt sätt, då majoriteten av obehöriga elever är barn till lågutbildade, invandrare eller fattiga föräldrar.

Utifrån vårt stadsdelsnämndsperspektiv vill vi betona vikten av att skolplanen innehåller kraftfulla strategier för att komma tillrätta med låg gymnasiebehörighet. Kunskapssegregationen är ett stort hot mot de ungdomar som går i skolor med låga resul-

tat. Skolorna med lägre kunskapsresultat måste få resurser så att de kan attrahera de bästa lärarna, förskollärarna och fritidspedagogerna.

Det går att skapa skolor där alla elever når målen oavsett bakgrund och bostadsområde. Forskningen visar tydligt att riktigt bra skolor kan kompensera för klasskillnaderna. Alla elever kan ha fallenhet för studier, bara de får rätt förutsättningar.

Alla elever borde också få kvalificerad läxhjälp i skolan, och inte vara beroende av frivilliga insatser som kan komma och gå. Nu ökar kunskapsklyftorna än mer, efter att regeringen tillåter rutavdrag för läxhjälp även i gymnasieskolan.

Elever som går ut grundskolan utan att vara behörig till gymnasieskolan har oerhört svårt att komma ut på arbetsmarknaden. Vi vill därför lyfta behovet att arbeta mer för att minska avhoppet i gymnasieskolan, eftersom det i sin tur medför att elever får svårare att få ett arbete.

För övrigt anser vi att skola/utbildning ska återgå till stadsdelsförvaltningen.

Särskilt uttalande gjordes av Johan Faxér m.fl. (MP) som instämde i Socialdemokraternas och Vänsterpartiets särskilda uttalande med undantag för sista meningen, enligt följande.

Det största problemet med skolan idag är att alltför många elever inte får de breda kunskaper som behövs. Närmare en fjärdedel av alla elever går ut skolan utan fullständiga betyg. Över en tiondel är inte ens behöriga att söka till gymnasieskolan. Bristerna drabbar eleverna på ett ojämlikt sätt, då majoriteten av obehöriga elever är barn till lågutbildade, invandrare eller fattiga föräldrar.

Utifrån vårt stadsdelsnämndsperspektiv vill vi betona vikten av att skolplanen innehåller kraftfulla strategier för att komma tillrätta med låg gymnasiebehörighet. Kunskapssegregationen är ett stort hot mot de ungdomar som går i skolor med låga resultat. Skolorna med lägre kunskapsresultat måste få resurser så att de kan attrahera de bästa lärarna, förskollärarna och fritidspedagogerna.

Det går att skapa skolor där alla elever når målen oavsett bakgrund och bostadsområde. Forskningen visar tydligt att riktigt bra skolor kan kompensera för klasskillnaderna. Alla elever kan ha fallenhet för studier, bara de får rätt förutsättningar.

Alla elever borde också få kvalificerad läxhjälp i skolan, och inte vara beroende av frivilliga insatser som kan komma och gå. Nu ökar kunskapsklyftorna än mer, efter att regeringen tillåter rutavdrag för läxhjälp även i gymnasieskolan.

Elever som går ut grundskolan utan att vara behörig till gymnasieskolan har oerhört svårt att komma ut på arbetsmarknaden. Vi vill därför lyfta behovet att arbeta mer för att minska avhoppet i gymnasieskolan, eftersom det i sin tur medför att elever får svårare att få ett arbete.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Lars Jakobsson m.fl. (MP) enligt följande.

Vi ställer oss bakom MP:s reservation i Utbildningsnämndens protokollutdrag 2012-09-27.

Dessutom finner vi att skevhet i de krav som ställs på i synnerhet lärare. Då lärarkåren är den som både bär ansvar att förverkliga målen i skolplanen i sitt klassrum och har möjlighet att påverka elever i rätt riktning, bör man inte belasta lärarna med uppgifter som går utanför den pedagogiska rollen. I våra kontakter med lärare hör vi hur de är trötta och stressade, inte av läraryrket, utan av pappersarbete och dokumentation som tar tid och kraft. Man bör lägga dessa uppgifter, som säkerligen fyller en viktig roll i andra sammanhang, på en administrativ assistent, eller varför inte forskarelever och lärarstudenter som kan komma in och få insyn i skolvärlden.

Förutom att återge lärare tid och kraft för engagemang, bör man ge dem goda förutsättningar för den undervisningen. Man kan inte förvänta sig att läraren ska kunna nå ut till alla elever om man fyller klassrum, blandar elever med olika nivåer i svenskkunskaper, inte beaktar om en skola befinner sig i ett ”utsatt” område där eleverna har större behov, m.m.

Vi föreslår att varje rektor ska ge uttryck för de behov man har på sin skola och ansöka om resurser.

Därefter ska utbildningsnämnden väga skolornas behov och utdela efter behovsbilden. Det kan omöjligt förväntas av en skola att nå mål (som följs upp i efterhand) om man inte i förväg har tillgodosett nog med resurser i enlighet med behovsbilden.

Särskilt uttalande gjordes av Leif Larsson (V) enligt följande.

Vi ställer oss bakom (V):s reservation i Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Bengt Roxne m.fl. (S) enligt följande.

Vi ställer oss bakom (S):s reservation i Utbildningsnämnden

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Reijo Kittilä (V) enligt följande.

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som remissvar till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden framför därutöver följande:

Den socioekonomiska och etniska segregationen i Stockholm tilltar för varje år. Innerstaden inklusive vår egen stadsdel omvandlas alltmer till ett reservat för folk med hög utbildning, goda inkomster och svenskt påbrå.

Utvecklingen inom skolan går, om möjligt, mot en ännu större segregation. De s.k. friskolorna bidrar aktivt till denna utveckling.

Samtidigt vill staden minska anslagen till barn med behov av särskilt stöd i skolan vilket orsakat protester från skolledare med elever i den här målgruppen.

Förslaget till skolplan tiger om dessa omständigheter och erbjuder därmed inte heller några lösningar på utvecklingen.

Skolorna med lägre kunskapsresultat måste få resurser så att de kan attrahera de bästa lärarna, förskollärarna och fritidspedagogerna. Skolledningen i staden har nyligen agerat precis tvärtom vilket ytterligare kommer att försvåra situationen i de utpekade skolorna.

Allt fler elever får i dag inte de breda kunskaper som de behöver för sin framtid. Närmare en fjärdedel av alla elever går ut grundskolan utan fullständiga betyg, över en tiondel är inte ens behöriga att söka till gymnasieskolan. Bristerna drabbar eleverna på ett ojämlikt sätt, då majoriteten av dessa är barn till lågutbildade, invandrade eller fattiga föräldrar.

Det går att skapa skolor där alla elever når målen oavsett bakgrund och bostadsområde. Forskningen visar tydligt att riktigt bra skolor kan kompensera för klasskillnaderna. Alla våra skolor måste vara bra skolor, som sätter kunskapen i centrum, har högt ställda förväntningar på alla elever, följer upp vad eleverna kan och bygger förtroendefulla relationer. Alla elever kan ha fallenhet för studier, bara de får rätt förutsättningar.

Alla elever i våra skolor borde också få kvalificerad läxhjälp i skolan, och inte vara beroende av frivilliga insatser som alltid är kortsiktiga lösningar. Kunskapsklyftorna kommer att öka ännu mera efter att riksdagen nu beslutat att rutavdrag för läxhjälp gäller även i gymnasieskolan. Elever som har föräldrar som har råd att betala för läxhjälp får ytterligare ett försprång för att komma in på attraktiva utbildningar. Rimligtvis bör mera pengar satsas på läxhjälp i skolan för alla elever som behöver den.

Grundskolan och förskolan ska med fördel tillhöra samma organisation och denna organisation ska vara stadsdelsnämnderna. Båda är delar av ett livslångt lärande och stadsdelsnämnden är den mest naturliga huvudmannen för grundskolan.

Överlämnandesamtal mellan grundskolan och förskolan har blivit betydligt mycket krångligare när både skolan och förskolan numera måste vara i kontakt med ett stort antal aktörer för att varje barn ska kunna få ett bra överlämnande från förskolan till grundskolan.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Anita Lindskog m.fl. (S) enligt följande.

Vi ställer oss delvis bakom förvaltningens förslag till yttrande över skolplanen. Men vill anföra några tillägg till vårt bifall:

Vi vill ha mindre klasser med färre elever redan från första klass. Det medför att eleverna blir "sedda" och får mer tid med läraren. Då bedömer vi att förutsättningarna ökar för att högre resultat nås vad gäller kunskapsinhämtande.

De borgerliga har utlovat sommarskola för dem som inte klarat godkända betyg. Den hjälpen införs först efter nionde årskursen. Då har man redan upplevt en skolgång med negativt utfall.

Sommarskola borde erbjudas långt tidigare under skolgången och ges till dem som har behovet av att läsa upp sina betyg.

Reservation anfördes av Shadi Larsson m.fl. (MP) enligt följande.

Delvis besluta enligt förvaltningens förslag till beslut och därutöver anföra följande:

Ett stort problem i dagens skola är att många elever går ut 9:an utan fullständiga betyg.

Majoriteten av dessa barn är barn till utomeuropéer eller lågutbildade föräldrar med svag ekonomi.

Enligt Statistiska centralbyrån våren 2012 saknade 22,6 procent av de elever som slutade årskurs 9 i grundskolan fullständiga betyg. Det innebär att de inte uppnådde betyget godkänt i ett eller flera av alla grundskolans ämnen. Vi kan se att betygen förbättras för alla elevgrupper utom för pojkar med utländsk bakgrund och pojkar som har föräldrar med lägre utbildning. För de två elevgrupperna har betygen tvärtom sjunkit och det är väldigt oroande.

Det går att skapa en skola där alla elever, oavsett bakgrund och bostadsområde, når målen. En skola som sätter kunskapen i centrum, satsar på varje elev och följer upp hen och skapar goda, ömsesidiga och respektfulla relationer mellan pedagoger och elever och deras föräldrar, kan nå detta. Vi tror att alla elever kan klara sina studier bara de får rätt förutsättningar.

Det finns mycket mer att säga om förslaget till skolplan. Vi väljer här att lyfta ytterligare ett antal punkter:

För det första: Skolplanen behöver fastslå att bedömning av elever är en helt central del i skolans arbete med att stimulera lärande och kunskapsutveckling. Staden har tidigare gjort ett väldigt bra utvecklingsarbete inom bedömning på stadens skolor, inom ramen av Pedagog Stockholm. Men de lärdomar som dragits där syns inte i skolplanen, vilket Miljöpartiet beklagar. Ett ensidigt fokus på betyg som den viktigaste formen av bedömning är olyckligt. Vi vill i stället se en mer regelbunden och undervisningsnära satsning på bedömning i skolan. Att en studieindelning av skolans orga-

nisation skulle ge möjligheter till korrekt betygssättning är också svårt att se motiveringen till.

För det andra: Instrument som nationella ämnesprov måste främst syfta till att ge återkoppling till lärare och skolläring. Nationella prov behöver, i motsats till vad planen fastslår, rättas av den lärare som också har undervisat de elever som gjort proven. Annars blir det svårt med den nödvändiga återkopplingen tillbaka till läraren i syfte att utveckla undervisningsmetoderna. Vi saknar skrivningar som istället sätter fokus på den viktiga sambedömningen. Skolplanen uttrycker inte heller hur stadens elever ska garanteras en allsidig bedömning.

För det tredje: Det saknas resonemang, i skolplanen, gällande att främja närvaron i skolan, särskilt i gymnasiet. Problemen med för tidiga avhopp i gymnasieskolan är fortsatt en utmaning för staden. Att skärpa upp administrationen kring olovlig frånvaro kan vara en del av arbetet men det är långt ifrån tillräckligt. Miljöpartiet har tidigare föreslagit att staden arbetar mer framåtsyftande för att främja alla elevers närvaro i gymnasieskolan. Den målbild som borde fastslås är en meningsfull, utvecklande och hanterbar gymnasieskola för alla.

För det fjärde: Kvalitet handlar om att nå uppställda krav och kraven på skolan är att alla elever, oavsett vilket stöd de behöver, ska utvecklas så långt det är möjligt. Det är inte ständigt högre resultat som vi ska avkräva skolan. Istället ska vi ställa hårdare krav på högre kvalitet i undervisningen. Skillnaden kan upplevas som liten men uppmätta resultat är inte samma sak som faktiskt lärande. Kvalitet i skolan ger självklart resultat. Men resultat är inte nödvändigtvis kvalitet. Den skola som tar sig tid också med de elever som har det svårt, kommer att redovisa lägre resultat än om den låter bli. Däremot innebär det högre kvalitet.

Särskilt uttalande gjordes av Stephan Andrén (C) enligt följande.

Centerpartiet anser att följande ändringar och tillägg vad gäller förslag till skolplan för Stockholms stad är nödvändiga:

Skola i världsklass

Första meningarna bör bytas ut till:

Skolans huvuduppgift är att rusta elever med kunskaper och färdigheter för ett liv med studier, arbete och företagande.

Kunskap och lärande

I stycke 1 där det passar:

Eleverna behöver veta vilka mål de ska nå och vad de ska göra för att nå dem, samt hur de ska kunna utvecklas framöver.

Stycke 3 kan kompletteras med att undervisningen i läs- och skrivinläring ska hålla en hög kvalitet så att alla barn lär sig läsa det första skolåret.

Stimulans och stöd

Stycke 4:

De kunskaper som eleven har med sig måste valideras.

IT för ett bättre lärande

Ett nytt stycke 4:

För att IKT ska användas mångsidigt behöver lärarna ständigt utvecklas och kompetensutvecklas i området.

Entreprenörskap

Tilllägg eller skriva om stycket:

Med ett entreprenöriellt lärande kan elever mötas i sina erfarenheter och idéer om hur kunskaper används och på så sätt bli mer motiverade. Nyfikenheten i lärandet är en stor drivkraft som bör hållas levande så länge som möjligt. Entreprenörskap kan vara viljan och modet att pröva en idé som blir till en produkt eller en tjänst. I entreprenörskapet ligger den viktiga förmågan att sälja kompetenser.

Kreativitet och skapande

Nytt stycke mellan det första och det andra:

De praktiska ämnena gör att eleverna tillgodogör sig övriga ämnen på ett bättre sätt då de måste omsätta teori i praktisk handling.

Elevers hälsa

Skolidrotten bör vara ett eget stycke, liksom ett eget stycke för skolmåltiden. Nytt stycke för skolgården.

Skolidrotten har stor betydelse för elevernas fysiska hälsa och bidrar till goda förutsättningar för studier och lärande. Att uppmuntra till fysisk aktivitet bland eleverna är en angelägen uppgift för skolan. Rörelse är viktig för alla elever och skolan ska ha en pedagogik som eftersträvar rörelse. Samverkan med idrottsföreningar bör uppmuntras.

Skolmåltiden har stor betydelse för hälsa och inläring. Den är en viktig del av skoldagen och ska vara en helhetsupplevelse vad gäller att ge eleverna energi och näring, social samvaro. Måltidsstunden ska se vara ett tillfälle för avkoppling samt att inhämta energi och näring. Maten ska vara varierad, dofta och smaka gott, samt presenteras på ett fint sätt. Maten ska i så stor utsträckning som möjligt vara lagad från grunden.

Skolgårdens utformning är av betydelse för att inbjuda till barns aktivitet och rörelse. Att få utlopp för sin energi på rasten är viktigt för att koncentrera sig under lektionstid.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Mia Päärne m.fl. (S) enligt följande.

- Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
- Att därutöver anför följande

Förslaget till skolplan är ett politiskt dokument som framförallt innehåller ambitioner och visioner. Inget är kopplat till mätbara mål, vilket gör att en uppföljning är mer eller mindre omöjlig. I det stora hela låter det dock bra. Det som är oroande är att mycket av det som skrivs i skolplanen är sådant som idag inte fungerar i verkligheten.

Man pratar t ex om fritidshemmen och deras uppdrag. De ska ge god omsorg, komplettera skolan genom att stimulera utveckling och lärande och erbjuda en meningsfull fritid. De ska även erbjuda läxläsning. Det låter bra men hur fungerar det i verkligheten? Många fritids är idag underbemänskade och har ingen som helst möjlighet att genomföra det som beskrivs i skolplanen.

Man säger att läraren är elevernas viktigaste resurs. Det håller vi med om men undrar hur man då har resonerat när man gett lärarna i de skolorna med de största utmaningarna lägre löner?

Det finns många sådana exempel. Det kanske viktigaste är ändå den jämlika skolan som man menar att man strävar efter. Samtidigt läser vi rapport efter rapport om hur skolan i mindre utsträckning klarar av sitt kompensatoriska uppdrag. Dessutom vet vi att t ex i just Stockholm får skolorna avslag ibland på så mycket som 85 % av alla sina ansökningar för barn i behov av särskilt stöd! Skolhälsovården har samtidigt skurit ned på sina resurser år för år.

Det är svårt att dra någon annan slutsats än att den moderatledda alliansen ägnar sig åt att skriva dokument med fina ord istället för att göra något åt de utmaningar skolan har.

Reservation anfördes av Jakob Dencker m.fl. (MP) enligt följande.

Att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag
att därutöver anför

Skolplanen visar Stockholms ambition och lyfter fram målbilder och utvecklingsområden för att utveckla skolans verksamhet i syfte att alla elever når målen. Dokumentet sträcker sig över flera år, däribland ett valår, och borde därför ha en bredare förankring. Det finns mycket att säga om förslaget till skolplan. Vi väljer här att lyfta ett antal punkter som vi hade velat lyfta med förvaltning och övriga partier tidigare i processen.

För det första: Skolplanen behöver fastslå att bedömning är en helt central del i skolans arbete med att stimulera lärande och kunskapsutveckling. Staden har tidigare

gjort ett väldigt bra utvecklingsarbete inom bedömning på stadens skolor, inom ramen av Pedagog Stockholm. Men de lärdomar som dragits där syns inte i skolplanen, vilket Miljöpartiet beklagar. Ett ensidigt fokus på betyg som den viktigaste formen av bedömning är olycklig och skapar en skev fokus för utvecklingen av en mer regelbunden och undervisningsnära satsning på bedömning i skolan. Att en stadiindelning av skolans organisation skulle ge möjligheter till korrekt betygssättning är också svårt att se motiveringen till. Vi vill se ökade satsningar på bedömning för lärande.

För det andra: Instrument som nationella ämnesprov måste främst syfta till att ge återkoppling till lärare och skolledning. Nationella prov behöver, i motsats till vad planen fastslår, rättas av den lärare som också har undervisat de elever som gjort proven. Annars blir det svårt med den nödvändiga återkopplingen tillbaka till läraren i syfte att utveckla undervisningsmetoderna. Vi saknar skrivningar som istället sätter fokus på den viktiga sambedömningen. Skolplanen uttrycker inte heller hur stadens elever ska garanteras en allsidig bedömning.

För det tredje: Det saknas resonemang, i skolplanen, gällande att främja närvaron i skolan, särskilt i gymnasiet. Problemen med för tidiga avhopp i gymnasieskolan är fortsatt en utmaning för staden. Att skärpa upp administrationen kring olovlig frånvaro kan vara en del av arbetet men det är långt ifrån tillräckligt. Miljöpartiet har tidigare föreslagit att staden arbetar mer framåtsyftande för att främja alla elevers närvaro i gymnasieskolan. Den målbild som borde fastslås är en eningsfull, utvecklande och hanterbar gymnasieskola för alla.

För det fjärde: Kvalitet handlar om att nå uppställda krav och kraven på skolan är att alla elever, oavsett vilket stöd de behöver, ska utvecklas så långt det bara är möjligt. Det är inte ständigt högre resultat som vi ska avkräva skolan. Istället ska vi ställa hårdare krav på högre kvalitet i undervisningen. Skillnaden kan upplevas som liten men uppmätta resultat är inte samma sak som faktiskt lärande. Kvalitet i skolan ger självklart resultat. Men resultat är inte nödvändigtvis kvalitet. Den skolan som tar sig tid, också för de elever som har det svårt, kommer redovisa lägre resultat än om den låter bli. Däremot innebär det högre kvalitet.

Vi vill också betona vikten av att skolan lägger extra pengar på att utveckla svenska språket för alla barn som behöver det och därmed skapar en bättre plattform för att få arbete senare i livet.

Reservation anfördes av Anki Erdmann (V) enligt följande.

1. Att delvis tillstyrka förvaltningens förslag.
2. Att i övrigt anföras följande

För vänsterpartiet är det självklart att alla barn och ungdomar har rätt till kunskap och utbildning, oavsett social bakgrund. Alla barn och ungdomar har rätt att få kunskap så att de kan klara kommande studier och arbeten. Alla barn och ungdomar har också rätt att få kunskap så att de kan göra sina röster hörda, muntligt och skriftligt samt kritiskt

granska all information som omger dem i samhället. Detta är grundläggande demokratiska rättigheter.

Lärande är en social process där samspelet mellan människor är avgörande. Barn och ungdomar lär sig genom meningsfullt samspel med vuxna och kamrater. Kunskap ser vi som mer än faktakunskaper. Det handlar om bildning i bred bemärkelse, t.ex. att söka kunskap och kritiskt ifrågasätta och att samspela med andra för gemensamma mål – det handlar om att växa som människa och utveckla en mångfald av färdigheter.

Det största problemet med dagens skola är att alltför många elever inte får dessa breda kunskaper. Närmare 1/4 av alla elever går ut 9:an utan fullständiga betyg och över 1/10 är inte ens behöriga att söka till gymnasieskolan. Dessutom drabbar detta eleverna på ett ojämlikt sätt, då majoriteten är barn till lågutbildade, invandrare eller fattiga föräldrar.

Skolan kan inte kompensera för alla samhällets orättvisor, men den kan vara en utjämnande kraft, som ger barn och ungdomar en så lika start i livet som möjligt, oavsett föräldrar. Länge fungerade också skolan utjämnande. Idag är det inte längre så. Skillnaderna mellan olika grupper av elever ökar och segregationen har tilltagit. Spridningen i betyg mellan elever från familjer med olika utbildning och inkomst ökade markant från början av 90-talet till början av 2000-talet.

Det går dock att skapa en skola där alla elever når målen oavsett bakgrund och bostadsområde. Forskningen visar tydligt att skolan kan göra större skillnad för hur det går än vad den sociala bakgrunden gör samt att riktigt bra skolor mer än väl kan kompensera för klasskillnaderna. I en skola som sätter kunskapen i centrum, har högt ställda förväntningar på eleverna, följer upp vad eleverna kan och bygger förtroendefulla relationer, lär sig eleverna mer än i en skola där man inte arbetar på detta sätt.

Det främsta målet med vår skolpolitik är därför riktigt bra skolor för alla elever, så att alla barn och ungdomar kan få den kunskap de har rätt till. Skolpolitiken måste präglas av att det är skolans kvalitet som avgör hur det går för eleverna – inte deras sociala, biologiska eller etniska bakgrund eller det område där de bor. Allt för ofta diskuteras elevers skolresultat i termer av deras egna egenskaper, i stället för skolans.

Förskollärare, lärare, fritidspedagoger och annan personal i förskola och skola är oerhört viktiga och kan verkligen göra skillnad. Rektorens och förskolechefernas förutsättningar för att kunna vara goda pedagogiska ledare måste uppmärksammas. Vi bygger vår skolpolitik på en positiv människosyn, där vi förutsätter att alla kan utvecklas och att alla har möjlighet att nå skolans kunskapsmål. Elever som möts av höga förväntningar, får vara aktiva under skoldagen och ständigt får samspela med både vuxna och andra barn kan lyfta sig till oanade nivåer. I en sådan skola är det goda relationer mellan elever, skolpersonal och föräldrar. Eleverna får studera och det råder en god arbetsmiljö. Vi tror att alla elever kan ha "fallenhet för studier" som det ofta heter i argumentationen för elitskolor, bara de får rätt förutsättningar.

Alla elever i våra skolor borde också få kvalificerad läxhjälp i skolan, och inte vara beroende av frivilliga insatser som kan komma och gå. Nu ökar kunskapsklyftorna ännu mera, efter att regeringen tillåter rutavdrag för läxhjälp även i gymnasieskolan. Elever som har föräldrar som har råd att betala för läxhjälp får ytterligare ett försprång

inför att söka attraktiva utbildningar. Dessutom är det helt orimligt att satsa mer pengar per timme på läxhjälp jämfört med skolan.

Elever som går ut grundskolan utan att vara behöriga till gymnasieskolan har oerhört svårt att komma ut på arbetsmarknaden. Vi vill därför lyfta behovet att ännu mera arbeta för att minska avhoppet i gymnasieskolan, som också gör att eleverna får mycket svårare att få ett arbete.

Vi vill sätta krav på de friskolor som driver verksamhet endast för vinstintresse. Vi vill att eventuella överskott ska gå tillbaka till verksamheten och ge ökade resurser till barn och personal. Vi vill också satsa på de kommunala skolorna och arbeta för att de ska vara attraktiva förstahandsval för eleverna.

Särskilt uttalande gjordes av Bo Sundin m.fl. (M) och Burhan Yildiz (FP) enligt följande.

Ett väl fungerande utbildningsväsende är en central del av samhället. Detta gäller både för samhället i sig, med de behov av bland annat kvalificerad arbetskraft, välutbildade uppfinnare, entreprenörer och, inte minst, kreativa och kritiskt tänkande individer som samhället har. Det gäller dock, och kanske i än högre grad, också för den enskilde individen som genom utbildning får större möjligheter att vara delaktig i såväl samhällsutvecklingen som förandet av det egna livet.

Av bland annat denna anledning är det glädjande att Stockholms stad fortsätter att se över och utveckla sin skolverksamhet för att i än högre grad och för allt fler kunna tillhandahålla bra utbildningsmöjligheter. Vi tycker att förslaget till ny skolplan i stort sett är mycket bra men vill lyfta några aspekter som kan förtydligas.

För det första vill vi instämma i formuleringarna att de första skolåren är av avgörande betydelse för det fortsatta lärandet (sid 2 i förslaget till skolplan). Det är dock inte bara baskunskaper som är nödvändiga för elevens förmåga att tillgodogöra sig undervisning. Exempelvis kan dyslexi snabbt ge upphov till såväl kunskaps- och färdighetsluckor som bristande motivation och negativ självbild. Inte minst eftersom negativa konsekvenser av icke diagnosticerad dyslexi eller andra inlärningssvårigheter tenderar att öka kraftigt med tiden och, relativt sett, är lättare att kompensera för i ung ålder är det viktigt att i skolplanen även tydligt inkludera ett individfokuserat perspektiv som från tidig ålder tar hänsyn till inlärningssvårigheter.

För det andra: formuleringar om individuella handlingsplaner och elevens egna förutsättningar etc. lyfts på ett positivt sätt fram på flera ställen i förslaget. Det vi saknar är mer heltäckande formuleringar kring hur det ska säkerställas att elevernas individuella förutsättningar, intressen, talanger etc. upptäcks och därmed faktiskt kan ligga till grund för såväl handlingsplaner som undervisning. Det vill säga: hur säkerställs att eleverna verkligen ska kunna nå så långt som de har förutsättningar att nå och uppfylla sin potential?

En möjlig väg framåt på detta område är att tillföra indikatorer för detta i ILS-uppföljningen: utöver att fråga eleverna om de är nöjda med tryggheten och ”lugn och

ro i skolan” (Utbildningsförvaltningens Verksamhetsplan 2012, sid 186-187) skulle det gå att fråga dem om de exempelvis upplever att deras styrkor och talanger uppmärksammas och om/i vilken grad de får uppgifter som stimulerar dem

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Rudy Espinoza. (V) enligt följande.

Att delvis tillstyrka förvaltningens förslag
Att i övrigt anföra följande:

Förslaget till skolplanen lyfter fram en rad relevanta frågor som berör övergången från förskolan till grundskolan. För att övergången ska ha vara så smidig som möjligt så behövs det än mer ett förtydligande om hur överlämnandet ska ske, d.v.s. tydliga ramar om information som bör medfölja elevens väg in i grundskolan.

Det står i den reviderade skolplanen också att om barnet har haft extra stöd i förskolan eller kan komma att behöva det i skolan ska övergången vara extra väl förberedd och överlämnade samtal alltid ska genomföras. Det förtydligar inte heller hur den informationen ska behandlas, ska det ske någon form av uppföljning? Informationen ska överlämnas men vad gör man med det? Detta är viktigt för elever som behöver extra stöd då framgångar behöver kontinuitet.

Trots att förvaltningen hävdar att en stor del av förslaget inte berör stadsdelsnämndens ansvarsområde vill vi yttra oss om två frågor som är viktig för våra barn som bor i vår stadsdel.

Först angående hemspråk så nämns den knappt, trots att den är viktigt, dels för den språkliga vinsten med tvåspråkighet och som många studier visar har hemspråk även en positiv inverkan i flerspråkiga elevers skolframgång. Skolplanen ger inte heller riktlinjer att använda när t.ex. ett barn har fått hemspråk under förskolan, och hur den utvecklingen kan följas upp. Här i Skärholmen innebär det oftast att barnen får avbryta sin utveckling i hemspråk under ett år, för att sedan försöka återuppta.

Till sist Skärholmen har en lägre andel elever som kommer ut med gymnasiebehörighet, för det behövs en rad kraftfulla strategier. Forskningen visar tydligt att en bra skola kan göra större skillnad för en ungdoms framtid än vad omgivningen och den sociala bakgrunden kan och att riktigt bra skolor mer än väl kan kompensera för klasskillnaderna. Det vinner vi på stadsdelsnämnden på, det vinner samhället på.

Särskilt uttalande gjordes av Rebwar Hassan, m.fl. (MP) enligt följande.

Miljöpartiet tycker att förvaltningens svar på remissen är bra men har några synpunkter på själva skolplanen.

Stockholm är en redan segregerad stad där sprickorna nu blir allt större, och det är oroande att det ses så tydligt i skolresultaten. För att vända trenden med sämre resultat

och större skillnader inom staden krävs genomtänkta åtgärder, inte bara att mer pengar skjuts till allt eftersom.

Under året har det sociala indexet för skolorna i Skärholmen ökat, vilket är ett direkt resultat av att skillnaderna mellan skolor i olika områden. Ett högre index innebär att ytterligare pengar skjuts till, men där tycks åtgärderna stanna. Och eftersom behovet av utjämning ökar kan vi konstatera att det inte fungerar. Stockholms skolplan behöver ta tag i utmaningen att situationen i skolorna ser allt mer olika ut beroende på i vilken del av staden de ligger.

I övrigt hänvisar vi till Miljöpartiets reservation i Utbildningsnämnden

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Rune Olofsson (S) gemensamt för S + V enligt följande.

För oss är det självklart att alla barn och ungdomar har rätt till kunskap och utbildning, oavsett social bakgrund. Alla barn och ungdomar har rätt att få kunskap så att de kan klara kommande studier och arbeten. Alla barn och ungdomar har också rätt att få kunskap så att de kan göra sina röster hörda, muntligt och skriftligt, och kritiskt granska all information som omger dem i samhället. Detta är grundläggande demokratiska rättigheter.

Lärande är en social process där samspelet mellan människor är avgörande. Barn och ungdomar lär sig genom meningsfullt samspel med vuxna och kamrater. Kunskap ser vi som mer än faktakunskaper. Det handlar om bildning i bred bemärkelse, t.ex. att söka kunskap och kritiskt ifrågasätta och att samspele med andra för gemensamma mål – det handlar om att växa som människa och utveckla en mångfald av färdigheter.

Det största problemet med dagens skola är att alltför många elever inte får dessa breda kunskaper. Närmare 1/4 av alla elever går ut 9:an utan fullständiga betyg och över 1/10 är inte ens behöriga att söka till gymnasieskolan. Dessutom drabbar detta eleverna på ett ojämlikt sätt, då majoriteten är barn till lågutbildade, invandrare eller fattiga föräldrar. Skolan kan inte kompensera för alla samhällets orättvisor, men den kan vara en utjämnande kraft, som ger barn och ungdomar en så lika start i livet som möjligt, oavsett föräldrar. Länge fungerade också skolan utjämnande. Idag är det inte längre så och skillnaderna mellan olika grupper av elever ökar och segregationen har tilltagit. Spridningen i betyg mellan elever från familjer med olika utbildning och inkomst ökade markant från början av 90-talet till början av 2000-talet. Det går dock att skapa en skola där alla elever når målen oavsett bakgrund och bostadsområde. Forskningen visar tydligt att skolan kan göra större skillnad för hur det går än den sociala bakgrunden och att riktigt bra skolor mer än väl kan kompensera för klasskillnaderna. I en skola som sätter kunskapen i centrum, har högt ställda förväntningar på eleverna, följer upp vad eleverna kan och bygger förtroendefulla relationer lär sig eleverna t.ex. mer, än i en skola där man inte arbetar på detta sätt. Det främsta målet med vår skolpo-

litik är därför riktigt bra skolor för alla elever, så att alla barn och ungdomar kan få den kunskap de har rätt till. Skolpolitiken måste präglas av att det är skolans kvalitet som avgör hur det går för eleverna – inte deras sociala, biologiska eller etniska bakgrund eller det område där de bor. Allt för ofta diskuteras elevers skolresultat i termer av deras egna egenskaper, i stället för skolans.

Särskilt uttalande gjordes av Awad Hersi (MP) enligt följande.

En utmaning i stadsdelen och hela Järva är att många skolor har fått stänga på grund av sviktande elevunderlag. Under de senaste åren har staden beslutat att stänga ned Kämpingeskolan och Bussenhusskolan samt flera i andra stadsdelar i Järva. Den allmänna utvecklingen är att många föräldrar väljer bort kommunala skolan och väljer istället enskilt drivna skolor för sina barn. Men inte alla som önskar att starta en enskilt driven skola kan göra detta, främst på grund av lokalbrist.

Vi anser att staden behöver ta större ansvar när det gäller lokalförsörjningen för de intressenter som vill etablera nya skolor i stadsdelen.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gunnar Ågren (V) enligt följande.

Att stadsdelsnämnden som yttrande över remissen anför följande:

Stadsdelsnämnden instämmer i Edith Ringmars reservation i Utbildningsnämnden och anför därutöver följande.

Alliansens dogmatiska privatisering av skolan med bristfälliga krav på och kontroller av utförarna har åstadkommit stor skada. Segregationen av skolan har fördjupats och många elever går inte ut från grundskolan med godkända betyg. En tiondel uppnår inte behörighet att söka till gymnasieskolan.

Segregationen inom skolan har ökat sedan början av 1990-talet och man har fått ökade sociala klyftor och en ökad spridning mellan olika grupper av elever. Under samma tidsperiod har det skett en avsevärd försämring av elevernas psykiska hälsa, vilket till stor del har samband med en sämre skolmiljö och sämre möjligheter att komma ut i arbetslivet.

Privatiseringen har också inneburit att de mål som funnits för anpassning till elever med funktionsnedsättning har fått eftersättas. Många privata skolor har undermåliga skolgårdar och dåliga lokaler för gymnastik och fysisk aktivitet.

En skolplan värd namnet måste angripa dessa brister och visa vägen mot en demokratisk skola som ger alla elever en god undervisning och där elevernas hälsa och välbefinnande är ett centralt mål.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Evy Kjellberg (C) enligt följande.

Evy Kjellberg (C) ställer sig bakom förvaltningens förslag, men vill därutöver anför följande.

Det är oerhört viktigt att det finns en ped. mångfald, inte minst inom ämnet svenska och undervisningen i läs- och skrivinläring. Undervisningen skall hålla hög kvalitet så att alla elever knäckt läskoden när de gått ut första klass. Koncentrations- och inläringssvårigheter, lust till lärande samt minskat självförtroende kan annars bli följden. Alla tänkbara stödåtgärder bör sättas in när man märker att eleven har svårigheter med detta. Med ökade resurser i budget 2013 bör detta kunna prioriteras. Även lågstadiesbarn (deras föräldrar) bör erbjudas/motiveras att delta i sommar- och lovläsning.

Samverkan med föräldrarna är mycket viktig. Förutom överlämnandesamtal förskola – skola, utvecklingssamtal och föräldramöten bör skolan även organisera och inbjuda till samtalskvällar om barns utveckling och behov, föräldrarollen etc. som ett viktigt stöd för barnets utveckling och skolglädje, oavsett bakgrund. Genom demokratiska arbetsformer såsom studiecirkel kan en positiv kunskaps- och social utveckling ske i samråd mellan skola och föräldrar.

De praktiskt estetiska ämnena som t.ex. Hem- och konsumentkunskap, slöjd är viktiga då eleverna i dessa ämnen även får träna läsning och matematik genom att omsätta teoretiska kunskaper i praktiskt arbete.

Skolidrotten samt skolmåltiden har stor betydelse för elevens möjlighet att klara av skoldagen. Miljön i skolrestaurangen skall vara sådan att eleverna får avkoppling, social gemenskap samt lugn och ro. Flera vällagade rätter bör erbjudas och presenteras på ett aptitretande sätt. Naturligtvis skall maten innehålla den energi och de näringsämnen som en växande kropp behöver. Gärna när- och KRAV-producerade ingredienser lagade från grunden.

Om maten är god och miljön bra så blir det mindre som slängs. Ev. restavfall skall återvinnas för biogasframställning om så inte görs redan i dag.

Särskilt uttalande gjordes av Emelie Roxby Schüsseleder (V) och Majvi Andersson m.fl. (S) enligt följande.

Det största problemet med skolan idag är att alltför många elever inte får de breda kunskaper som behövs. Närmare en fjärdedel av alla elever går ut skolan utan fullständiga betyg, över en tiondel är inte ens behöriga att söka till gymnasieskolan. Bristerna drabbar eleverna på ett ojämlikt sätt, då majoriteten är barn till lågutbildade, invandrare eller fattiga föräldrar.

Kunskapssegregationen är ett stort hot mot de av våra ungdomar som går i skolor med låga resultat. Skolorna med lägre kunskapsresultat måste få resurser så att de kan

attrahera de bästa lärarna, förskollärarna och fritidspedagogerna. Föräldrar är ingen homogen grupp och har inte alltid samma förutsättningar att välja bland olika skolor. Föräldrar ska heller inte känna att de behöver välja bort närmaste skola för att få en bra skola för sina barn. Fokus bör istället vara att satsa mer resurser på de skolor som har behov av det, så att de inte blir mindre attraktiva och väljs bort. Möjligheten att stå i kö till olika skolor kan också försvåra övergången mellan förskola och skola, vilket är ett arbete som behöver utvecklas. Förskolor kan rimligtvis inte samarbeta med alla skolor som föräldrar potentiellt förväntas välja åt sina barn.

I skolplanen lyfts tidiga och tydliga betyg som verktyg att öka möjligheterna att fånga upp elever som riskerar att inte nå målen. Att fokusera på tidig kunskapsuppföljning i kombination med skolans möjligheter att arbeta med elever som behöver mer stöd för en positiv studieutveckling är viktigt. Forskning visar att snabba, direkta, tydliga men även tidskrävande fokuserade åtgärder har en positiv effekt för att fånga upp barns tidiga språk, läs- och skrivutveckling med minskad läs- och skrivsvårigheter. Men detta kräver resurser och behöver därför prioriteras. Nya Zeeland har t ex en väl inarbetad metod för detta med en lågt andel barn med läs- och skrivsvårighet som följd.

Det går att skapa skolor där alla elever når målen oavsett bakgrund och bostadsområde. Forskningen visar tydligt att riktigt bra skolor kan kompensera för klasskillnaderna. Alla våra skolor måste vara bra skolor, som sätter kunskapen i centrum, har högt ställda förväntningar på alla elever, följer upp vad eleverna kan och bygger förtroendefulla relationer. Alla elever kan ha fallenhet för studier, bara de får rätt förutsättningar.

Alla elever i våra skolor borde också få kvalificerad läxhjälp i skolan, och inte vara beroende av frivilliga insatser som kan komma och gå. Nu ökar kunskapsklyftorna ännu mera, efter att regeringen tillåter rutavdrag för läxhjälp även i gymnasieskolan. Elever som har föräldrar som har råd att betala för läxhjälp får ytterligare ett försprång inför att söka attraktiva utbildningar. Dessutom är det helt orimligt att satsa mer pengar per timme på läxhjälp jämfört med skolan.

Elever som går ut grundskolan utan att vara behörig till gymnasieskolan har oerhört svårt att komma ut på arbetsmarknaden. Vi vill därför lyfta behovet att ännu mera arbeta för att minska avhoppet i gymnasieskolan, som också gör att eleverna får mycket svårare att få ett arbete.

Särskilt uttalande gjordes av Viktor Morawski (MP) enligt följande.

Skolplanen visar Stockholms ambition och lyfter fram målbilder och utvecklingsområden för att utveckla skolans verksamhet i syfte att alla elever når målen. Dokumentet sträcker sig över flera år, däribland ett valår, och borde därför ha en bredare förankring. Det finns mycket att säga om förslaget till skolplan. Vi väljer här att lyfta ett antal punkter:

För det första: Skolplanen behöver fastslå att bedömning är en helt central del i skolans arbete med att stimulera lärande och kunskapsutveckling. Staden har tidigare gjort ett väldigt bra utvecklingsarbete inom bedömning på stadens skolor, inom ramen av Pedagog Stockholm. Men de lärdomar som dragits där syns inte i skolplanen, vilket Miljöpartiet beklagar. Ett ensidigt fokus på betyg som den viktigaste formen av bedömning är olycklig och skapar en skev fokus för utvecklingen av en mer regelbunden och undervisningsnära satsning på bedömning i skolan. Att en stadiindelning av skolans organisation skulle ge möjligheter till korrekt betygssättning är också svårt att se motiveringen till. Vi vill se ökade satsningar på bedömning för lärande.

För det andra: Instrument som nationella ämnesprov måste främst syfta till att ge återkoppling till lärare och skolledning. Nationella prov behöver, i motsats till vad planen fastslår, rättas av den lärare som också har undervisat de elever som gjort proven. Annars blir det svårt med den nödvändiga återkopplingen tillbaka till läraren i syfte att utveckla undervisningsmetoderna. Vi saknar skrivningar som istället sätter fokus på den viktiga sambedömningen. Skolplanen uttrycker inte heller hur stadens elever ska garanteras en allsidig bedömning.

För det tredje: Det saknas resonemang, i skolplanen, gällande att främja närvaron i skolan, särskilt i gymnasiet. Problemen med för tidiga avhopp i gymnasieskolan är fortsatt en utmaning för staden. Att skärpa upp administrationen kring olovlig frånvaro kan vara en del av arbetet men det är långt ifrån tillräckligt. Miljöpartiet har tidigare föreslagit att staden arbetar mer framåtsyftande för att främja alla elevers närvaro i gymnasieskolan. Den målbild som borde fastslås är en meningsfull, utvecklande och hanterbar gymnasieskola för alla.

För det fjärde: Kvalitet handlar om att nå uppställda krav och kraven på skolan är att alla elever, oavsett vilket stöd de behöver, ska utvecklas så långt det bara är möjligt. Det är inte ständigt högre resultat som vi ska avkräva skolan. Istället ska vi ställa hårdare krav på högre kvalitet i undervisningen. Skillnaden kan upplevas som liten men uppmätta resultat är inte samma sak som faktiskt lärande. Kvalitet i skolan ger självklart resultat. Men resultat är inte nödvändigtvis kvalitet. Den skolan som tar sig tid, också för de elever som har det svårt, kommer redovisa lägre resultat än om den låter bli. Däremot innebär det högre kvalitet.

För det femte: Samarbetet mellan förskolan och skolan fungerar inte alltid på ett optimalt sätt. Att överlåta ansvaret för skolan till stadsdelsnämnderna kan vara en bra idé som bör övervägas för att föra besluten närmare de som berörs av verksamheten.

Östermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

Det kan inte nog betonas vikten av att även servera mat i världsklass. God, näringsriktig kost och en giftfri, sund och stimulerande inomhusmiljö är nödvändiga för att eleverna ska kunna tillgodogöra sig undervisningen på bästa sätt.

Skolprogram för Stockholms stad ”Skola i världsklass”

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap och vårt gemensamma bildningsarv till den uppväxande generationen. Människor växer med kunskaper. Utbildning ger individen möjlighet att öppna nya dörrar och se nya perspektiv. Bildning ger människor makt att forma sina egna liv. Stockholms skolor ska präglas av hög kvalitet och mångfald. Elever och föräldrar ska ha valfrihet att välja mellan en rad alternativ och inriktningar.

Tolerans, förståelse för olikhet och respekt för andra ska prägla skolans vardag. Skolan ska inte vara värdenetral, utan tydligt ta ställning för grundläggande humanistiska och demokratiska värderingar. Skolan ska fostra, men inte överta hemmets ansvar.

Stockholms skolor ska erbjuda en utbildning i världsklass. För att lyckas med detta krävs ett tydligt fokus på kunskap.

Stockholm är en stark kunskapsregion med bred tillgång till akademisk kompetens inom alla vetenskapsområden, från grundnivå till spetsforskning. I regionen finns många kunskapsintensiva företag, flera världsledande innovationsmiljöer och ett stort antal internationella forskare.

Globalisering och teknologisk utveckling kräver förändring i förutsättningar för produktion, tjänster, arbete och företagande. Stadens utbildningsväsende ska hålla hög kvalitet och förbereda eleverna för både yrkesarbete och akademiska studier.

Det finns utmaningar och möjligheter som är specifika för stockholmregionen. Till dessa hör effekterna av en alltmer globaliserad värld, en snabbt växande stad och den segregation som finns i storstäder. Staden växer vilket innebär utmaningar för skolans utbyggnad, organisation samt rekrytering av behöriga lärare. Skolor med låg måluppfyllelse måste lyfta kunskapsresultaten för att skapa en likvärdig utbildning.

De nationella styrdokumenterna är styrande för skolans uppdrag och mål. Skolprogrammet visar Stockholms ambition och lyfter fram specifika målbilder och utvecklingsområden för att utveckla skolans verksamhet i syfte att alla elever når målen. Varje skola ansvarar själv för hur verksamheten når ökad måluppfyllelse. Skolprogrammet gäller stadens skolverksamhet avseende grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Kunskap och lärande

Skolan ska skapa en stimulerande studiemiljö där eleverna uppnår goda studieresultat. Samverkan mellan näringsliv, skola samt universitet och högskola måste fortsätta att utvecklas. För att stödja eleverna och förbättra undervisningens kvalitet ska den kunskapsmässiga utvecklingen regelbundet följas upp och utvärderas. Resultaten ska på ett

Borttaget: Skola i världsklass

Borttaget: Skolplanen

tydligt sätt förmedlas till elever och föräldrar. Eleverna behöver veta vilka mål de förväntas uppnå och vad de ska göra för att nå dem. Skolan ska ta ansvar för de resultat eleverna når genom att analysera resultaten och använda analyserna i utvecklingen av arbetsätt och undervisning.

En framgångsfaktor i skolans arbete är en god dialog med vårdnadshavarna Dessa ska inkluderas i samverkan på individ-, skol- och kommunnivå. Det bör därför finnas samverkansforum på skolorna där vårdnadshavare ges möjlighet till inflytande.

Skolledares och lärares ledarskap är grunden för en god studiemiljö och pedagogisk utveckling och därmed för hur eleverna uppnår målen. Välutbildade, behöriga och engagerade lärare är en förutsättning för att eleverna ska ges bästa tänkbara utbildning.

De första skolåren är avgörande betydelse och lägger grunden för elevens fortsatta lärande. Baskunskaperna är nödvändiga för elevens förmåga att tillgodogöra sig undervisningen i skolan. Forskning visar att det är viktigt att barn lär sig läsa senast under sitt första skolår för att inte redan från början komma efter i andra skolåren. Tidiga kunskapsuppföljningar är en förutsättning för att skolan ska ha full kunskap om elevernas kunskapsnivåer i syfte att säkerställa att alla elever kan läsa, skriva och räkna, senast, när de lämnar årskurs tre.

Alla elever har rätt till betyg som på ett rättvist sätt speglar elevens kunskapsnivå. Stockholm ska kontinuerligt arbeta aktivt med betyg- och bedömningsfrågor i syfte att få en likartad bedömning i alla skolor. Den nya betygsskalan har fler steg vilket syftar till att bedömning av elevernas prestationer är mer rättvis. Tidigare och tydligare betyg ökar också möjligheterna att fånga upp de elever som riskerar att inte nå målen.

De nationella proven utgör inte enbart en kunskapskontroll utan är också en viktig mätare för betygssättning. Samtliga elever i Stockholms skolor deltar i nationella prov. De nationella proven bör rättas av en annan lärare än den som sätter elevens betyg.

Skolan ska arbeta så att eleverna successivt lär sig att ta mer eget ansvar för sig själva, sina studier och sina medmänniskor. Studie- och yrkesvägledning fyller en viktig funktion för att eleven ska kunna orientera sig bland alla alternativ under skoltiden och därför behöver tillgången till studie- och yrkesvägledare kvalitetssäkras.

Fritidshemmets huvuduppgift är att ge god omsorg om yngre grundskoleelever vid sidan av skolundervisningen. Fritidshemmet ska komplettera skolan genom att stimulera elevernas utveckling och lärande, erbjuda en meningsfull fritid och rekreation samt främja allsidiga kontakter och social gemenskap. Alla elever som riskerar att inte nå kunskapskraven ska erbjudas läx- och studiehjälp i skolan eller på fritids.

De studieförberedande programmen i gymnasieskolan ska ge en utbildning som förbereder studenterna väl inför högre utbildning. Gymnasieskolan ska samverka med högskola och universitet för att till exempel kunna erbjuda universitetskurser redan i gymnasiet. Spetsutbildning ska erbjudas för elever med hög fallenhet för studier inom exempelvis matematik, naturvetenskap och språk.

Yrkesprogrammen ska ge en utbildning som gör att studenterna står väl rustade för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning. Elever har rätt att läsa in behörighet till

Borttaget: kunna

Borttaget: ge

Borttaget: möjlighet att

Borttaget: kunna

Borttaget: Fritidshemmen ska även erbjuda hjälp med läxläsning.

Borttaget: bör

Borttaget: ska

högskolan även på yrkesutbildningar. Det är viktigt att Stockholm kan erbjuda lärlingsutbildningar till de elever som så önskar.

Introduktionsprogrammen ska utvecklas. De erbjuder såväl preparandkurser inför nationella program samt mer yrkesinriktade utbildningar med fokus på karaktärsämnen. Elever som saknar behörighet till gymnasieskolan ska erbjudas att gå ett tionde år i grundskolan som alternativ inom introduktionsprogrammen.

Lärarna är elevens viktigaste resurs

Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och engagerad lärarkår. Hur lärarna arbetar påverkar resultaten, vilket innebär att styrning, ledning och uppföljning av lärarnas arbete är avgörande för hur väl eleverna ska lyckas. Lärare ska ha möjlighet till professionsutveckling och karriär genom att på olika sätt fördjupa sina kompetenser och förmågor samt tillvarata dem i utveckling av undervisningen och skolverksamheten. Kollegialt lärande, möjlighet till stöd, kompetensutveckling och forskning ger lärarna ökade kunskaper om hur elever lär och vilken undervisning som behövs för ett optimalt lärande.

Stockholm ska aktivt arbeta med att öka läraryrkets attraktionskraft och ta aktiv del i den statliga satsningen på förstelärare och lektorer. Karriärutveckling för skickliga lärare ska ge en kontinuerlig utveckling av undervisningspraktiker. Lärare ska kunna göra karriär genom att meritera sig som yrkesskicklig lärare eller genom forskarstudier. Stockholm ska bygga upp en struktur för hur karriärtjänster i form av utvecklingslärare, förstelärare och lektorer ska bli en del av läraryrket i Stockholm.

Läraren är den pedagogiska ledaren i klassrummet och ska aktivt leda undervisningen samt följa upp så att eleverna följer med och förstår.

Stockholms skolor ska endast tillsvidareanställa behöriga lärare.

Stimulans och stöd

De elever som har svårt att nå målen ska uppmärksammas tidigt och erbjudas det stöd som behövs. Tillgängligheten både i undervisningen och i den fysiska miljön för elever med funktionsnedsättning ska vara god i Stockholms skolor. Elever som har behov av särskilt stöd kan bland annat erbjudas stödundervisning, läxhjälp, omprioritering av tid mellan olika ämnen och ett extra år. Sommarskolor och lovskolor kan också vara ett sätt att ytterligare stödja elever för att de ska nå kunskapsmålen.

För att säkra att alla elever ska få det stöd de behöver krävs specialpedagogisk kompetens. Stockholms stad ska endast anställa behöriga speciallärare och specialpedagoger. Skolans elevhälsoteam med tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och speciallärare och specialpedagog ska bidra till och stödja elevernas måluppfyllelse.

Utbildning och rekrytering av speciallärare och specialpedagoger behöver öka.

En jämlik skola innebär att alla har rätt att nå målen. Elever med funktionsnedsättning ska ha rätt till stöd och hjälp som är anpassade efter deras särskilda situation. Alla elever har rätt att få det stöd som krävs för att nå så långt som de har förutsättningar att nå. Elevhälsoteam, anpassade hjälpmedel och individuella handlingsplaner har visat sig vara framgångsrika metoder för att möta dessa elever.

Borttaget: Karriärutveckling för skickliga lärare ska ge stöd till rektor och kollegor för kontinuerlig utveckling av undervisningen. Lärare ska kunna göra karriär genom att meritera sig som yrkesskicklig lärare eller genom forskarstudier. Det ska finnas särskilda uppdrag som utvecklingslärare, exempelvis lektor.

Borttaget: Stockholm ska arbeta aktivt med att öka läraryrkets attraktionskraft.

Elever som kommer till Sverige i skolåldern behöver många gånger extra stöd för att nå kunskapskraven. De kunskaper som eleven har med sig ska valideras och varje enskild elevs behov av särskilda insatser behöver identifieras. Samarbete mellan ordinarie undervisning, stöd genom studiehandledning, modersmålsundervisning och studie vägledning är förutsättningar för att förbättra möjligheterna för dessa elever att nå målen.

Borttaget: Varje

Varje elev har rätt att mötas av höga förväntningar underbyggt med arbetssätt, metoder och genomtänkt stöd och läromedel som är anpassat efter elevernas förutsättningar. Genom att uppmuntra elevens egen lust att lära stimuleras eleverna till fortsatta studier. Elevens motivation är den viktigaste drivkraften för goda prestationer. Hur eleverna ser på sin egen förmåga, att de har en förståelse för att de kan lära sig och att de kan ta ansvar och påverka sin egen utveckling, är avgörande för deras motivation. Det är också viktigt för gymnasieskolornas arbete med att minska avhoppet.

För att fler ungdomar ska slutföra sin gymnasieutbildning krävs en rad insatser som sammantaget bidrar till en högre måluppfyllelse. I arbetet för att öka andelen elever som slutför gymnasieutbildning med slutbetyg ingår att kartlägga elever som inte slutför sin gymnasieutbildning inom fyra år. Kartläggningen ska ge bättre kunskap om studieavbrotten inom gymnasieskolan och dess orsaker. Därigenom skapas bättre betingelser för att rektorerna ska kunna initiera och leda ett förebyggande arbete som syftar till att minska studieavbrotten.

Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Stockholms skolor ska uppmuntras att ansöka om spetsutbildning inom olika teoretiska ämnen, för att stimulera elever med hög studiemotivation.

Förskolan och grundskolan (inklusive förskoleklassen och fritidshemmet) har tillsammans med föräldrarna ett gemensamt ansvar för barns fostran, utveckling och det livslånga lärandet. Det förutsätter fungerande rutiner för övergången från förskolan till grundskolan och en gemensam barn- och kunskapsyn.

Övergången är en ömsesidig angelägenhet för förskolan och grundskolan för att uppnå pedagogisk kontinuitet. Barn har rätt till en väl fungerande övergång på ett likvärdigt sätt oavsett vem som är huvudman för förskolan och grundskolan.

I stadens riktlinjer för övergångar¹ beskrivs hur arbetet ska gå till. I alla stadsdelar finns det handlingsplaner för övergången som omfattar även fristående förskolor och skolor. I riktlinjerna beskrivs bland annat:

- Avslut av barnens förskoletid
- Rutiner för övergången
- Samverkan kring det pedagogiska innehållet
- Överlämnande samtal
- Dokumentation om verksamheten och det enskilda barnet

¹ Stockholms stad har tagit fram gemensamma riktlinjer för arbetet med barnens övergång mellan förskola och grundskolans verksamheter som även inkluderar de fristående.

- Barn som behöver extra stöd

Grundskolorna och gymnasieskolorna är egna skolformer som erbjuds elever med utvecklingsstörning. Utbildningen i grundskolorna ska vara anpassad efter elevens förmåga och behov av utmaningar. Varje elev har rätt till en utbildning där målet är att kunna klara så höga kunskapskrav som möjligt. Samverkan mellan grundskolorna och gymnasieskolorna är angelägen och en lokalmässig integration mellan dessa skolformer ska eftersträvas.

Elever i gymnasieskolorna har rätt till en utbildning som ger en god grund för fortsatta studier eller yrkesverksamhet. Inom gymnasieskolorna erbjuds utbildning inom nationella, specialutformade och individuella program. Eleven väljer själv program efter sina egna intressen och förutsättningar.

Elever som via socialtjänsten är placerade utanför föräldrahemmet har rätt till en god utbildning. Det är mycket viktigt att dessa elever har möjlighet att följa med i undervisningen och får det stöd som de har rätt till.

Att få gå i skola är en mänsklig rättighet. Utifrån barnkonventionens principer om ickediskriminering och rätten till skola har gömda och papperslösa barn rätt till skolgång. De gömda och papperslösa barnens skolgång ska säkerställas och skolorna ska ge barnen rätt stöd.

Läs-, skriv- och språkutveckling

Läsning och skrivning ska vara en naturlig del i det dagliga skolarbetet i alla ämnen. Läsning stärker såväl språkförståelse som fantasi. Genom att läsa, skriva och samtala skapas en språkutvecklande undervisningsmiljö som stödjer lärandet och måluppfyllelsen inom respektive ämne.

Att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur är en prioriterad fråga och därför understryker skolprogrammet vikten av skolbibliotek. Förutom böcker är skolbiblioteket en resurs med tillgång till olika medier för att stödja lärandet och undervisningen. Stockholms skolor ska ha tillgång till skolbibliotek. För att skolbiblioteket ska fylla sin fulla funktion bör skolbiblioteket ha en viss grundläggande bemanning. I de fall en skola inte har möjlighet att driva ett eget skolbibliotek bör överenskommelser träffas med stadens folkbibliotek.

I vårt mångkulturella samhälle fyller svenska språket en central roll som sammanhållande kitt. Särskild uppmärksamhet måste riktas mot elever med annat modersmål. Det bästa bidrag skolan kan ge till integrationsprocessen i samhället är gedigna kunskaper i det svenska språket. Modersmålsundervisningen främjar en aktiv flerspråkighet och skapar ökade förutsättningar för kunskapsinhämtning i övriga ämnen.

Matematik, naturvetenskap och teknik

Undervisningen i matematik och naturvetenskap måste vara av hög kvalitet för att höja kunskapsnivån och elevernas intresse för dessa ämnen, samt ge förutsättningar för fortsatta studier.

Borttaget: ¶

Borttaget: Föräldrarna ska erbjudas ett överlämnande samtal. Forskolans dokumentation om barnet överlämnas till föräldern. Om barnet har haft extra stöd i förskolan eller kan komma att behöva det i skolan ska övergången vara extra väl förberedd och överlämnande samtal ska alltid genomföras.¶

¶ Gemensamma riktlinjer för arbetet med barnens övergång till grundskolan är nödvändiga.¶

¶ I alla stadsdelar finns det skriftliga överenskommelser runt övergången som omfattar även fristående förskolor och skolor.¶

Borttaget: Boken är viktig och skolbiblioteket spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur. Förutom böcker är skolbiblioteket en resurs med tillgång till olika medier för att stödja lärandet och undervisningen. Stockholms skolor ska ha tillgång till skolbibliotek.¶

Matematik är ett verktyg som används såväl i vardagslivet som inom många av skolans ämnen. I takt med att informationstekniken utvecklas används matematiken i alltmer komplexa situationer. Undervisningen i matematik ska ge eleverna möjlighet att utmana, fördjupa och bredda sin kreativitet och sitt matematikkunnande samt stärka elevernas tilltro till sin förmåga att använda matematik i olika sammanhang.

Goda kunskaper i naturvetenskap och teknik har stor betydelse för samhällsutvecklingen. I nära samarbete med näringslivet utvecklas ämnena med särskilt fokus på det entreprenöriella lärandet. Undervisningen ska syfta till att få fler elever att välja fortsatta studier inom naturvetenskap och teknik och även ge en allmän kunskap för att bland annat bidra till ett hållbart samhälle.

It för ett bättre lärande

It som används på ett genomtänkt sätt gör skillnad i skolan. De moderna digitala verktygen har skapat nya förutsättningar för lärande och administration. It är därför en viktig drivkraft i utvecklingen av undervisningen i dagens och framtidens skola och skapar bra möjligheter för samarbete och kommunikation mellan elever, lärare och föräldrar. Skolan har ett viktigt uppdrag att lära eleverna att använda it som en resurs.

Alla elever har under sin skoltid rätt att använda och utveckla sin digitala kompetens och det ska vara naturligt att använda it i sin kunskapsutveckling inklusive informationsökning, källkritik och gott uppförande på nätet. Det är också angeläget att uppmärksamma de risker it-användningen kan medföra avseende exempelvis fusk och bristande källkritik. It i lärandet ger bättre möjligheter till individualisering för alla, inte minst för elever i behov av särskilt stöd och för de elever som är i behov av större utmaningar.

[För att IKT² ska användas mångsidigt behöver lärarna ständig kompetensutveckling på området.](#)

I Stockholms skolor ska det finnas en infrastruktur som möjliggör trådlös anslutning för olika digitala enheter.

Entreprenörskap

Entreprenörskap och samverkan med det omgivande samhället, näringslivet samt universitet och högskolor främjar elevernas lärande och ansvarstagande. Entreprenörskap i skolan handlar lika mycket om att främja elevernas självförtroende, nyfikenhet, samarbetsförmåga och vilja att ta eget ansvar som att ge kunskaper kring bland annat projektledning och marknadsföring. [Med ett entreprenöriellt lärande kan elever mötas i sina erfarenheter och idéer om hur kunskaper används och på så sätt bli mer motiverade.](#)

Kreativitet och skapande

De skapande ämnena utvecklar elevernas kreativa förmåga och är en viktig komponent för att utveckla eleverna till självständiga individer och bidrar till att kunskapsmålen i högre grad nås. Genom en strukturerad samverkan mellan skolan och kulturen finns en unik möjlighet för Stockholm att säkra barns och ungdomars rätt till kulturell delaktighet och eget skapande. [Barnkulturplanen – Kultur i ögonhöjd – är en viktig del i detta arbete.](#)

---

² IKT betyder Informations- och kommunikationsteknik.

Målsättningen ska vara att kulturella och konstnärliga uttryck långsiktigt integreras i skolans arbete, vilket också bidrar till att kunskapsmålen i högre grad nås. Det är angeläget att skolan och det professionella kulturlivet möts. Elevernas kunskap om kulturarvet och inspiration att själva skapa kan därmed stärkas. För att underlätta samarbetet och kontakterna mellan [förskolan, skolan och det professionella kulturlivet finns dels en webbplats och dels gemensamma möten för att öka samverkan mellan parterna.](#)

Värderingar, trygghet och hälsa

Principen om alla människors lika värde är grunden för all verksamhet i Stockholm. Skolans arbete ska genomsyras av respekt för den enskilda individen, och förmedla grundläggande humanistiska och demokratiska värderingar till eleverna. Ett bra elevhälsoarbete är en grundläggande del i en välfungerande skola.

Normer och värden

Det är skolans, och ytterst rektors, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Förutsättningen för detta är att alla elever, föräldrar och personal i skolan tar ett gemensamt ansvar för att skapa en miljö som bygger på respekt, delaktighet och jämlikhet som grund för en trygg och utvecklande studiemiljö för alla.

Nolltolerans ska råda mot mobbning, kränkningar och våld. [Det är av största vikt att ingen ska vara rädd för att gå till skolan och att arbetet mot mobbning och kränkande behandling ska vara evidensbaserat och resultatinriktat.](#) Stockholms skolor ska ha konkreta handlingsplaner mot mobbning och kränkande behandling. [Det är skolans uppgift att säkerställa att ingen elev får illa och all personal har ett ansvar att förebygga mobbning och trakasserier, Skolans arbete för trygghet och studiero ska även ta upp nätmobbning och trakasserier på nätet.](#) Det är viktigt att detta sker i samarbete med elever och föräldrar. Tydliga ordningsregler ska vara väl förankrade hos elever, personal och föräldrar. [Rektorn eller en lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande.](#) Sexuella trakasserier kan aldrig accepteras. Polisanklagelser ska alltid övervägas vid misstanke om brottslig handling i eller i anknytning till skolan.

Skolk är oacceptabelt. Ogiltig frånvaro ska följas upp och åtgärdas. Skolk ska alltid rapporteras till föräldrarna och redovisas i anslutning till terminsbetygen, i såväl grundskolan som gymnasiet.

Alla elever i Stockholm ska få tillgång till samma utmaningar och möjligheter oavsett kön. Att motverka stereotypa könsroller och [nedsättande språkbruk](#) är ett viktigt uppdrag. Pojkar och flickor ska ges lika goda utvecklingsmöjligheter.

Stockholms skolor ska arbeta för att upptäcka och förebygga hederskultur. Alla elever har rätt till undervisning i grundskolans alla ämnen, oavsett etnisk eller religiös tillhörighet. Det är oacceptabelt att elever utestängs från [undervisning på grund av föräldrarnas åsikter.](#)

Borttaget: kulturlivet och skolan finns en webbplats.

Borttaget: , och all skolpersonal ska aktivt bidra till det förebyggande arbetet.

Borttaget: Skolans arbete för trygghet och studiero ska även ta upp nätmobbning och digitala trakasserier.

Borttaget: Föräldrar till elever i grund- och gymnasieskolan ska erbjudas ett skriftligt omdöme avseende elevens sociala utveckling.

Borttaget: viktiga delar av

Borttaget: en

Respekt och hänsyn ska även visas vår gemensamma miljö och skolorna ska därför arbeta så miljövänligt som möjligt. Genom att barn och unga lär sig miljömedvetenhet i ord och handling kan vi i framtiden få en bättre miljö.

Borttaget: klimatneutralt

Elevinflytande ger träning i demokratiska arbetsformer, värderingar och ideal. Elevorganisering ska finnas på varje skola. Skolan ska också arbeta med former för föräldrainflytande och eftersträva ett gott samarbete med föräldrarna. Skolan ska tillvarata åsikter från elevers organisering.

Elevers hälsa

Att stärka både den fysiska och psykiska hälsan är centralt för elevernas välmående och förmåga att tillgodogöra sig kunskap. Skolans förebyggande och hälsofrämjande arbete är av stor betydelse. En välfungerande elevhälsa är ett viktigt stöd i detta. Elevhälsan ska också aktivt förebygga och motverka till exempel psykisk ohälsa.

Grunden för välbefinnande under resten av livet läggs under uppväxten. Det är därför avgörande att elevernas psykiska hälsa främjas i skolan. De elever som lider av psykisk ohälsa måste tidigt upptäckas och ges möjlighet till professionell hjälp.

Det är väl belagt i forskning och erfarenhet att barn och unga utvecklas mest gynnsamt om alla vuxna runt barnet och den unge samverkar och drar åt samma håll. Skolan spelar en viktig roll i det förebyggande arbetet mot ungas missbruk och kriminalitet. Stockholms skolor och respektive stadsdelnämnd skriver därför överenskommelser för ett antal samverkansområden samt tar fram rutiner för hur samverkan generellt ska gå till. Exempel på samverkansområden är brotts- och drogförebyggande arbete och barn/ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa. Alla skolor har en kontaktperson inom "sin" stadsdelns nämnds socialtjänst.

Barn som omhändertagits av socialtjänsten har samma rätt till en bra utbildning som alla andra. Stockholms stad ska ställa höga krav på placerade barns skolgång och kräva att läxhjälp och studehjälper finns för placerade barn. Elevens skola ansvarar tillsammans med stadsdelns nämndernas socialtjänst för att följa upp elevens utbildning efter placering på HVB-hem, familjehem eller särskilda ungdomshem. Staden ska ha som mål att alla placerade barn får sin utbildning i en kommunal eller fristående skola med tillstånd från skolinspektionen, eller genom avtal med en sådan skola. Inget barn ska placeras utan att det finns en skolplanering.

Borttaget: ¶

Borttaget: ¶

Borttaget: Skolidrotten och skolmåltiden har stor betydelse för elevernas fysiska hälsa och bidrar till goda förutsättningar för studier och lärande. Att uppmuntra till fysisk aktivitet bland eleverna är en angelägen uppgift för skolan. Rörelse är viktig för alla elever och skolan ska ha en pedagogik som eftersträvar rörelse. Samverkan med idrottsföreningar bör uppmuntras. En god och säker utomhusmiljö bidrar även till elevernas utveckling och hälsa.¶

Skolidrotten har stor betydelse för elevernas fysiska hälsa och bidrar till goda förutsättningar för studier och lärande. Att uppmuntra till fysisk aktivitet bland eleverna är en angelägen uppgift för skolan. Rörelse är viktig för alla elever och skolan ska ha en pedagogik som eftersträvar rörelse. Samverkan med idrottsföreningar bör uppmuntras. En god och säker utomhusmiljö bidrar även till elevernas utveckling och hälsa.

Skolmåltiden har stor betydelse för hälsa och inläring. Den är en viktig del av skoldagen och ska vara en helhetsupplevelse vad gäller att ge eleverna energi, näring och social samvaro. Stockholm ska bli en föregångskommun när det gäller skolmaten, som ska vara näringsrik och god. Maten ska i så stor utsträckning som möjligt vara lagad från grunden.

Styrning och ledning

I en målstyrd verksamhet är det de professionella, rektor och lärarna, som ska avgöra hur målen ska nås. Stockholms viktigaste uppgift är att skapa nödvändiga förutsättningar för skolorna och att utvärdera resultaten. Det förutsätter tydliga krav och mål.

Ansvar för verksamheten

Kommunfullmäktige i Stockholms stad är huvudman för och har det övergripande ansvaret för Stockholms skolor och fastställer i budgeten förutsättningarna för verksamheten. Kommunfullmäktige ansvarar för att skolan når de nationella målen som staten fastställt. Utbildningsnämnden fattar beslut om resursfördelning till skolorna och ansvarar för uppföljning av resultaten och att skolverksamheten når målen.

Rektor fattar beslut om hur medlen ska användas på den lokala skolan för att organisera verksamheten så att alla elever ges möjlighet att uppnå de nationella målen. Rektors ledarskap är av avgörande betydelse för att hålla en hög kvalitet i skolan. Rektor ska ges möjlighet att ta ett helhetsansvar för verksamheten. Särskilda satsningar ska göras för att stärka rektorerna i deras arbete.

Kvalitetssystem

Huvudmannen och rektor/skolenhet ska, på sina respektive nivåer, systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Det innebär att det måste finnas ett kvalitetssystem med struktur, rutiner, processer och resurser, vilket är en förutsättning för ledning och styrning av verksamheten.

Kvalitetsarbetet ska bygga på de uppgifter som är väsentliga för uppföljning och utveckling utifrån de nationella målen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Rektor ansvarar för att det systematiska kvalitetsarbetet genomförs.

Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. För huvudmannen utgör den samlade dokumentationen av kvalitetsarbetet ett underlag för bedömning av olika verksamheters skilda förutsättningar och resultat och bildar därmed underlag för prioriteringar och insatser för ökad målpåfyllelse. Betyg, nationella prov och annan bedömning är centrala instrument för att kontrollera om eleverna nått målen, och som underlag för fortsatt planering. Effekter av utvecklingsinsatser i skolan ska tydliggöras och de goda erfarenheterna spridas.

Valfrihet och mångfald

Rätten att välja skola och förekomsten av fristående skolor ökar valfriheten. En mångfald av skolor innebär en ständig utmaning för varje skola att utvecklas och skapar också fler utvecklingsmöjligheter för lärare och skolledare. Likvärdiga villkor ska råda för privata och kommunala alternativ. Det är angeläget att eleven har tillgång till god information vid valet av utbildning och skola. Tjänsten Jämför Service på www.stockholm.se ska utvecklas och hållas uppdaterad med relevant och jämförbar information.

Skolorganisation

Stockholm växer kraftigt och på flera platser är det nödvändigt att både bygga ut befintliga grundskolor samt att bygga nya. Det är viktigt att klara av att ta emot stora årskullar och hitta bra lösningar i de områden där tillväxten är som störst. I detta omställningsarbete ska skolorganisationen över tid anpassas till grundskolans stadier; låg-, mellan- och

Borttaget: Stockholm växer kraftigt och på flera platser är det nödvändigt att bygga ut grundskolorna.

högstadium. Med en tydligt stadiindelad skola får Stockholms lärare bättre möjlighet att följa elevernas kunskapsutveckling och genomföra en korrekt betygssättning. Vid nybyggnation bör skollokalerna utformas så att det är möjligt att enkelt ställa om dem till förskola för framtida behov.